

Stavbne ostaline in druge naselbinske najdbe iz 8. st. pr. n. št. s savskega nabrežja v Kranju ter njihova dendrokronološka datacija

Remains of buildings and other settlement finds from the 8th century BC from the Sava riverbank in Kranj and their dendrochronological dating

Gregor GRUDEN, Manca OMAHEN GRUŠKOVNJAK,
Katarina ČUFAR, Matija ČREŠNAR

Izvleček

Na Savski cesti 10 v Kranju so arheološka izkopavanja leta 2010 razkrila tri gradbene faze prazgodovinske poselitve. Ob bogatih keramičnih najdbah so bili iz vsake faze ohranjeni tudi ostanki lesenih stavb. V štirih jamah za sohe, ki pripadajo dvema stavbama, so bili najdeni kosi lesenih brun, ki so omogočili dendrokronološke analize in radiokarbonsko datiranje.

Osrednji del prispevka obsega tipološko študijo keramičnega posodja. Ta je na podlagi primerjav z najdbami z drugih najdišč pokazala, da ima območje ob Savski cesti, podobno kot druge lokacije v Kranju, največ vzporednic med gradivom iz časa stopenj Ljubljana II in IIIa oz. Ha B3 in Ha C0 (v srednjeevropskem smislu). Opredelitev je nadgrajena z absolutno datacijo ostankov brun. Ta kaže, da je stavba 1A iz prve faze nastala v prvi polovici 8. st. pr. n. št. in stavba 2 druge faze najverjetneje na začetku druge polovice 8. st. pr. n. št.

Ključne besede: Gorenjska; Kranj; prazgodovinski naselbinski ostanki; keramika; lesene sohe; dendrokronologija

Abstract

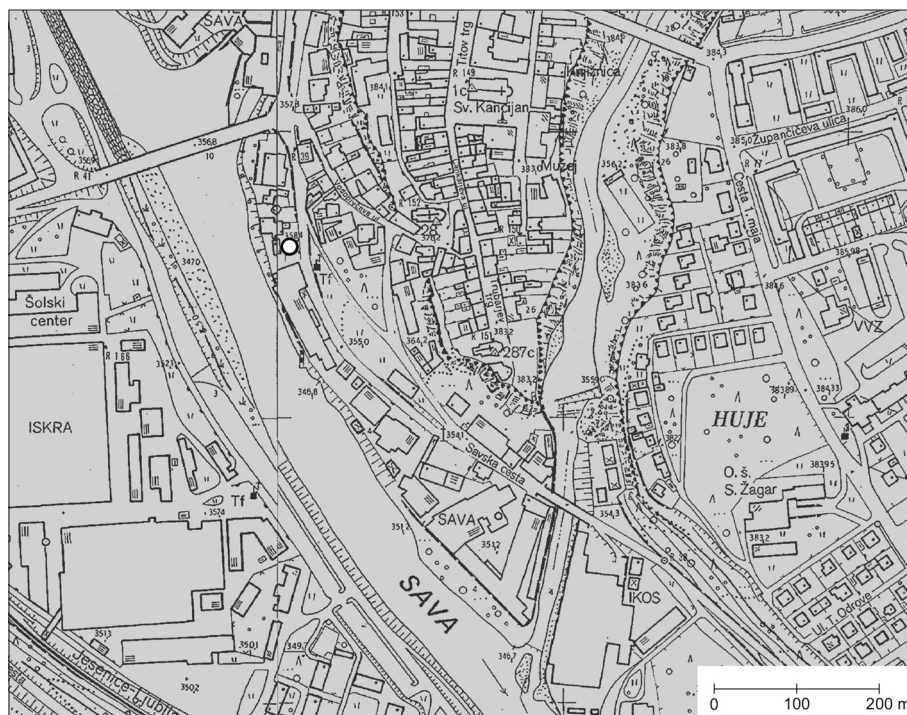
The excavations on Savska cesta (street) 10 in Kranj in 2010 revealed three prehistoric occupation/building phases. In addition to rich ceramic finds, remains of wooden buildings were discovered in each of the phases. Pieces of wooden posts belonging to two buildings were recovered from four postholes, allowing their dendrochronological analysis and radiocarbon dating.

The study of ceramics forms the central part of the article. Comparison with finds from other sites showed that the area next to Savska cesta, as well as other locations in Kranj, has most analogies from the Ljubljana phases II and IIIa or Ha B3 and Ha C0 phases (in Central-European sense). The analysis was backed up by the absolute dating of the wooden posts, suggesting that Building 1A of the first phase was constructed in the first half of the 8th cent. BC, while Building 2 of the second phase followed at the beginning of the second half of the 8th cent. BC.

Keywords: Gorenjska region (Slovenia); Kranj; prehistoric settlement remains; pottery; wooden posts; dendrochronology

Kranj, osrednje naselje na Gorenjskem, je že od konca 19. st. znan po izjemnih arheoloških najdbah. Te sodijo predvsem v poznoantično in zgodnesrednjeveško obdobje, medtem ko prazgodovinske najdbe ostajajo nekoliko v nji-

hovi senci. Poznavanje prazgodovinskega Kranja otežujeta poškodovanost ostalin s poznejšimi posegi in gosta pozidanost starega mestnega jedra, v veliki meri pa tudi (ne)objavljenost rezultatov arheoloških raziskav.

Sl. 1: Kranj, Savska cesta 10. Lokacija najdišča na zahodni strani starega jedra Kranja, na levem bregu reke Save.

Fig. 1: Kranj, Savska cesta (street) 10. The location of the site on the west side of the old town centre of Kranj, on the left bank of the Sava River.

(podlaga / basemap: TTN5 ©GURS)

K boljšemu poznavanju prazgodovinskega Kranja je pomembno prispeval pregled lokacij s prazgodovinskimi ostalinami, ki ga je pripravil Milan Sagadin (Sagadin 2023). K temu želimo dodati objavo rezultatov zaščitnih izkopavanj na Savski cesti 10¹ (sl. 1). Ta izkopavanja so izjemna zaradi dobro ohranjenih ostalin stavb v treh gradbenih fazah prazgodovinske poselitve z veliko arheološkega gradiva in edinstvenim primerom štirih ohranjenih kosov lesenih soh² oz. stebrov, ki so dopuščali kombinirane dendrokronološke in radiokarbonske analize.

Območje raziskav leži na levem bregu Save, na obrečni terasi pod konglomeratnim kranjskim pomolom. Prazgodovinske ostaline so bile odkrite na vrtu pred stanovanjsko hišo in

tik ob Savski cesti (Lux 2010,³ 6–8; Gruden 2016, 18). Izkopno polje nepravilne oblike in velikosti pribl. 10 × 12 m je bilo razdeljeno na 10 kvadrantov (A–B/1–5).

Zgornje plasti v skupni debelini 1 m (ruša in pod njo ležeče nasutje s skoraj izključno novoveškimi najdbami) so bile odstranjene strojno. Nižje ležeče prazgodovinske plasti so bile izkopane ročno po stratigrafski metodi do geološke osnove, ki so jo sestavljale plasti sprijete glinene mivke in gline.⁴ Nad geološko podlago so bile prepoznane tri gradbene faze prazgodovinske poselitve (1–3), ki jim pripisujemo tudi ostanke lesenih stavb (sl. 2, 3).⁵

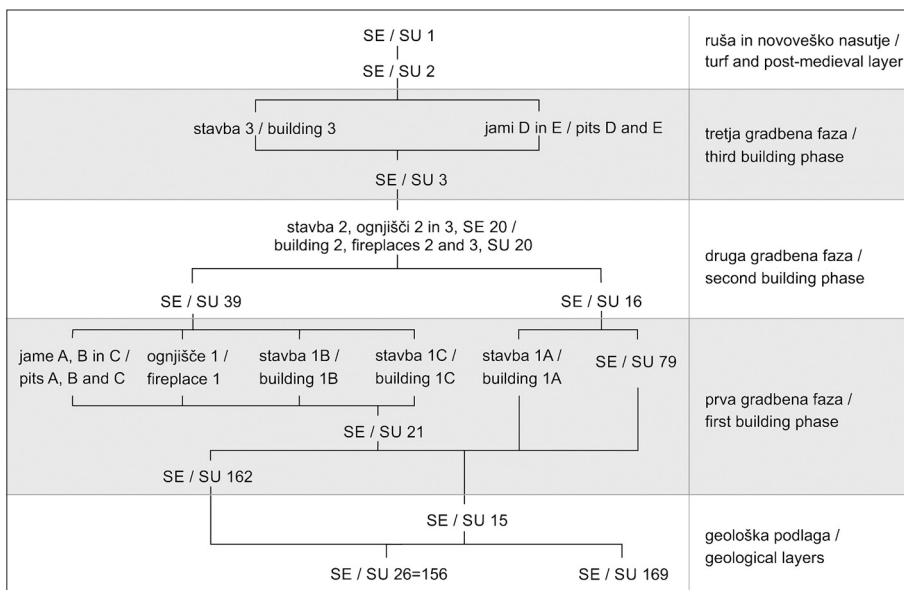
³ J. Lux 2010, Poročilo o izvedenih predhodnih arheoloških raziskavah na območju predvidene gradnje stanovanjskega objekta Zupanec v Kranju (neobjavljeno poročilo, hrani: ZVKDS, OE Kranj).

⁴ Geološka podlaga je bila pri raziskavah označena kot faza I, tri gradbene faze prazgodovinske poselitve so bile označene kot faze II–IV, moderna nasutja pa kot faza V. V prispevku bo govor le o prazgodovinskih gradbenih fazah. Za lažje razumevanje jih označujemo kot prva, druga in tretja gradbena faza.

⁵ Jame za navpične lesene stebre oz. sohe so označene s števkami, jame neznane namembnosti pa s črkami, kar je drugače od navedb v poročilu izkopavanj (Lux 2010, gl. op. 3) in v primarni objavi (Gerbec et al. 2014), zato je prispevku priložena korelacijska tabela (pril. 1). Pri plasteh

¹ Izkopavanja na Savski cesti 10 (parc. št. 416 v k. o. Kranj) je v letu 2010 izvedla ekipa ZVKDS, CPA, pod vodstvom Judite Lux (Lux 2010). Rezultate izkopavanj in najdbe je v svoji diplomski nalogi obdelal prvi avtor prispevka (Gruden 2016).

² Izraz soha uporabljamo kot poimenovanje za navpični leseni nosilni gradbeni element, v tem primeru učvrščen v jami za soho, ki je sicer lahko tudi prosto stoječ ali vezan v leseno ali leseno-kamnito konstrukcijo (za razlago glej Črešnar 2007a in 2007b). V danem primeru je ekvivalent stojki, kot jo razlaga Dular (2008).

Sl. 2: Kranj, Savska cesta 10. Matrika arheoloških plasti in drugih ostalin (glej tudi: sl. 3 in tab. 1).

Fig. 2: Kranj, Savska cesta (street) 10. Matrix of archaeological layers and other features (see also: Fig. 3 and Tab. 1).

REZULTATI IZKOPAVANJ⁶

Prva gradbena faza (sl. 3a)

Na zahodni polovici najdišča je nad geološko podlago ležala plast nasutja za izravnavo terena iz temno sivkasto rjave meljaste gline (SE 21). Na tem nivoju so bili prepoznani tlorisi stavb najstarejše gradbene faze. Na površini plasti (ne pa tudi v njenem volumnu) je bilo veliko najdb, predvsem v jugozahodnem delu (kv. B4). Ob južnem robu izkopa je bil *in situ* najden tudi cel lonec (t. 1: 12). Zgornja površina plasti je torej delovala kot hodna površina.

Pod nasutjem SE 21 je bila v kv. B1–2 še ena podobna plast (SE 162), ki najverjetneje prav tako predstavlja nasutje oziroma (najstarejšo) izravnavo terena.

Na zahodni polovici najdišča je nasutje SE 21 segalo še nad plast zelo temne rjave meljaste gline (SE 15). Tudi v njej so bile najdbe le v zgornjem delu, v spodnjem pa jih z izjemo ene kosti ni bilo.

smo ohranili izvirne številke stratigrafskih enot, kot so bile določene med izkopavanji.

⁶ Rezultate izkopavanj in analize najdb povzemamo po omenjeni diplomski nalogi (Gruden 2016) in po prispevku Gerbec et al. (2014). Pri tem je pomembno opozoriti, da se razlaga arheoloških ostalin (natančneje, pripadnost nekaterih jam) nekoliko razlikuje od primarne razlage v poročilu izkopavanj (Lux 2010, gl. op. 3) in tudi od preliminarne objave (Gerbec et al. 2014).

Sklepamo, da je plast v osnovi naravnega nastanka, njen zgornji del pa je povezan s hodno površino stavb prve gradbene faze in je bil posledično tekom uporabe spremenjen. Vrh plasti (SE 15) je ležala blede rumena zaplata meljastega peska z nekaj kamni in žganine (SE 79).

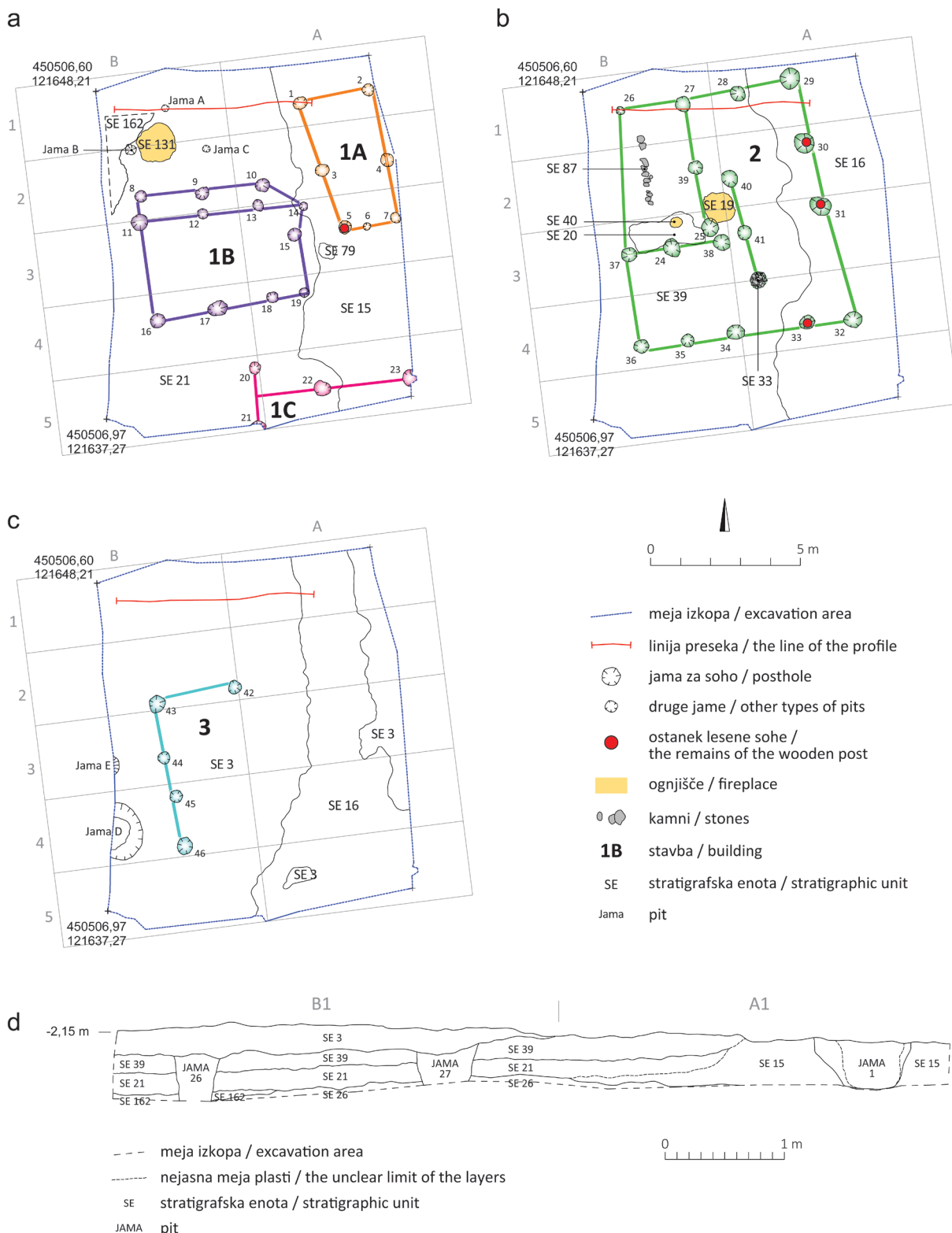
Tik nad stikoma obeh plasti (SE 21 in 15) je bil pas z veliko zgostitvijo keramičnih najdb, ki ga lahko povežemo s prvo gradbeno fazo.⁷ To so bili odlomki skled (t. 3: 3,9; 7: 11,16,17), pitosov (t. 2: 6; 9: 1,2,3) in buče (t. 8: 7).

Na nivoju plasti SE 21 in 15 so bili prepoznani tlorisi stavb 1A, 1B in 1C (sl. 3a). Tloris stavbe 1A so orisovala jame za sohe 1–7. Sohe so bile v večini primerov učvrščene s kamnitimi zagozdami, v jami 5 pa se je ohranil tudi kos lesenega bruna. Stavba 1A je bila blago trapezaste oblike⁸ s površino pribl. 10 m². Dopuščamo možnost, da stavba ni bila odkrita v celoti in se iz izkopnega polja nadaljuje proti vzhodu. Najdbe prežganega stenskega ometa v plasti SE 15 nakazujejo, da so bile stene stavbe 1A verjetno iz prepleta, ometanega z glino, kar predvidevamo za vse odkrite stavbe.

Tloris stavbe 1B so sestavljale jame za sohe 8–19, ki so bile v večini primerov učvrščene s kamnitimi

⁷ Najdbe so bile med izkopavanji pripisane zgoraj ležeči plasti (SE 39 – glej poglavje o drugi gradbeni fazi), ker so bile najdene med odstranjevanjem te plasti, čisto na njenem dnu.

⁸ Mere 2,4 m (severna stranica), 4,5 m (zahodna in vzhodna stranica), 2 m (južna stranica).

Sl. 3: Kranj, Savska cesta 10. Tlorisi posameznih faz prazgodovinske poselitve in severni profil izkopa: **a** – faza 1; **b** – faza 2; **c** – faza 3; **d** – preseki v A1 in B1 (po Gruden 2016, pril. 1, 3, 5, 7). Izhodiščna nadmorska višina = 357,76 m. Koordinatni sistem D48/GK.

Fig. 3: Kranj, Savska cesta (street) 10. Plans of the individual phases of the prehistoric settlement and the northern profile of the excavation area: **a** – phase 1; **b** – phase 2; **c** – phase 3; **d** – profile in A1 and C1 (after Gruden 2016, App. 1, 3, 5, 7). Starting elevation = 357,76 m. Coordinate system D48/GK.

zagozdami. Stavba⁹ je zavzemala površino pribl. 21 m². Jame sestavljajo tri med seboj vzporedne vrste v smeri vzhod–zahod in nakazujejo dvola-dijsko zasnovo oz. da je bila streha podprta s slemenskimi sohami.

Stavbo 1C tvorijo jame za sohe 20–23. Te se-stavljajo dve med seboj pravokotni vrsti. Stavba se je nadaljevala južno in vzhodno pod rob izkopnega polja, njen celotni obris ni znan.

V severozahodnem delu izkopnega polja je ležalo ognjišče 1 (SE 131) iz rdečkaste prežgane ilovice z nekaj prodniki na sredini, v njegovi bližini pa so bile tri manjše jame neznane namembnosti, jame A, B in C.

Druga gradbena faza (sl. 3b)

Nad plastmi prve gradbene faze je ležala plast nasutja za izravnavo terena iz temno sive meljaste gline (SE 39), na vzhodnem delu izkopnega polja pa tanka plast (SE 16) temno rumenkasto rjave, zelo zbite gline.

Na površino teh plasti je bila postavljena ve-lika pravokotna stavba 2 (sl. 3b).¹⁰ Njen tloris je orisovalo osemnajst jam za sohe (št. 24–41). Tudi v tej stavbi so bili leseni stebri v jamah utrjeni s kamnitimi zagozdami. V jamah 30, 31 in 33 se je ohranil tudi les in tega smo vključili v dendrokro-nološke analize.

Stavba je bila rahlo trapezaste oblike,¹¹ njena površina pa je merila pribl. 55 m². Približno na sredini stavbe so bili v ravni vrsti postavljeni jami za sohe (40 in 41) in kamnit podstavek (SE 33), kar razumemo kot ostanke vrste slemenskih soh.

Po velikosti sodeč, so jame za sohe 24–25 in 38–39 podpirale zunanjo steno objekta, jama za soho 26 pa je bolj verjetno podpirala neke vrste nadstrešek ali predprostor. V tem predprostoru je bila okoli manjšega ognjišča 3 iz ožgane ilovice in nekaj prodniki ob robu (SE 40) z najdbami bogata plast (SE 20), v bližini pa vrsta kamnov (SE 87), ki bi lahko služili kot nizek temeljni suhozid. V

notranjosti stavbe je bilo večje ognjišče 2 (SE 19) s podlago iz prodnikov in zamazano z glino.

Tretja gradbena faza (sl. 3c)

V najmlajšo prazgodovinsko gradbeno fazo sodi plast najmlajšega prazgodovinskega nasutja za izravnavo terena iz temno rumenkasto rjavega glinenega melja (SE 3) z veliko količino prazgo-dovinske keramike. V vzhodni polovici izkopnega polja je bila poškodovana.

Na površino plasti (SE 3) je bila postavljena stavba 3 (sl. 3c), od katere se je ohranilo 5 jam za sohe (št. 42–46), te so tvorile dve stranici in vogal med njima.

Leseni stebri stavbe so bili v jamah utrjeni s kamnitimi zagozdami, ki so se ohranile bodisi kot kamnite obloge (npr. jama 43) bodisi v zasutih jam. Pri dveh jamah (43 in 46) so bili kamni položeni tudi na dno in so verjetno služili kot podstavek oz. drenaža.

Poleg stavbe 3 sta v to fazo opredeljeni tudi dve jami (D in E).

NAJDBE

Pri izkopavanjih je bila najdena velika količina keramičnih predmetov (4914), kosti (1839), kosov prežganega stenskega ometa (62), žal povsem brez odtisov konstrukcije, ter kamnitih predmetov (16), ki so kazali znake obdelave. V članku objavljamo izbor keramičnih najdb, omejen predvsem na večje dele posod ali njihove rekonstrukcije in na kronološko izpovedne najdbe.¹² Izločene so bile skoraj vse najdbe iz recentnih plasti (SE 1 in 2), prav tako pa še niso bili obdelani živalski kostni ostanki.

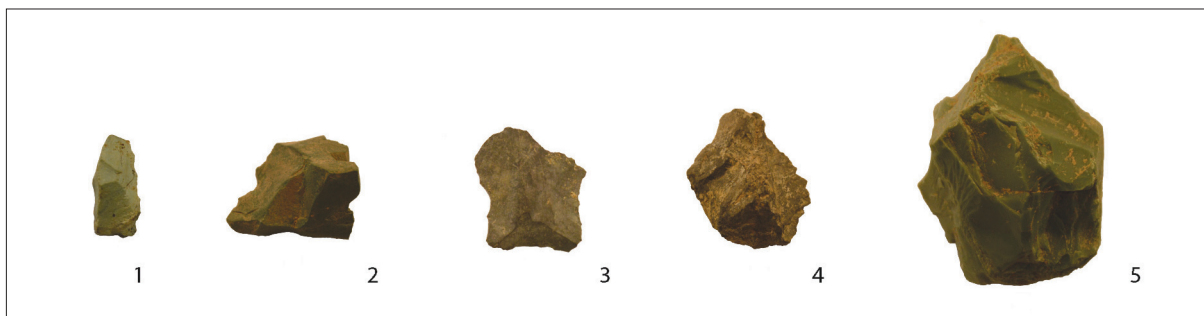
Osrednje mesto ima analiza keramičnih posod, a moramo vsaj omeniti tudi nekaj kamnitih najdb. Med njimi sta majhno nohtno praskalo in klina iz roženca, ki izvirata iz recentnih plasti (Gruden 2016, t. 1: 15; 2: 24). Iz plasti najmlajše prazgo-dovinske gradbene faze (SE 3) sta kamnito jedro iz

⁹ Dolžina 5,2 m, širina 4,3 m.

¹⁰ Zgornja površina debelejšje plasti (SE 39) je bila v dokumentaciji (Lux 2011, 25, 44) opredeljena kot hodna površina stavbe, vendar pa med izkopavanji ni bila ugo-tovljena razlika v plasti znotraj in zunaj stavbe. Prav tako nista popolnoma jasna stratigrafski odnos in meja med obema plastema te faze (SE 39 in 16), ki naj bi potekala po vzhodnem delu notranjosti stavbe 2.

¹¹ Mere 6 m (severna stranica), 8,4 m (vzhodna stranica), 7,3 m (južna stranica), 8 m (zahodna stranica).

¹² V diplomski nalogi je bilo obravnavanih 322 kera-mičnih posod, 12 keramičnih svitkov, 5 keramičnih uteži za statve, 3 keramična predilna vretenca, 1 keramičen ovalen predmet in 16 kamnitih predmetov (Gruden 2016). Za ta članek smo v vsaki plasti obdržali po enega predstavnika tipov posod in vrste okrasa, ki se je v njej pojavljal. Preostale posode istega tipa smo izločili, razen če so bile izjemno dobro ohranjene ali okrašene.

Sl. 4: Kranj, Savska cesta 10. Kamnite najdbe, morebitni ostanki izdelave kamnitih orodij, iz plasti SE 3. M. 1: 2.

Fig. 4: Kranj, Savska cesta (street) 10. Stone finds, potential traces of the production of the stone tools from layer SU 3. Scale 1: 2.

svetlo zelenega roženca (sl. 4: 5) in odbitek enake kamnine, morda odbit prav od tega jedra (sl. 4: 1), ter več odbitkov temno zelenega roženca (sl. 4: 2–4). To nakazuje, da je morda na tem mestu potekala tudi izdelava kamnitih orodij. Med artefakte lahko štejemo še odbitek kvarcita (SE 39; Gruden 2016, t. 16: 10), morebiten del žrmelj iz kremenovega peščenjaka (SE 15; Gruden 2016, t. 19: 16) in brus iz litičnega peščenjaka (Gruden 2016, t. 26: 5).

Med globokimi oblikami posodja so bili pitosi, lonci, buče in situlasta posodica, med plitvimi oblikami pa skleda, skodela in skodelice. Posamezne oblike so razdeljene na posamezne tipe in njihove variante.¹³ Med najdbami so tudi pekve in pokrovi ter drugi keramični predmeti, kot so predilna vretenca in tkalske uteži (sl. 5).¹⁴

Več delov posod je bilo sestavljenih iz odlomkov, najdenih v različnih plasteh ali celo v plasteh različnih naselbinskih nivojev, zato njihove prvotne stratigrafske lege ni bilo mogoče ugotoviti. To je verjetno posledica intenzivne rabe prostora in gradbenih posegov, ki so spreminjali podobo območja tako pri vsakem planiranju za gradnjo stavb kot med njihovo uporabo. Razloga za večkratno nasipavanje tega prostora v razmeroma kratkem času sicer ne poznamo, a ga gre zelo verjetno iskati v veliki namočenosti tega območja, ki je brez dvoma

predstavljala izziv za takratne prebivalce in je ne nazadnje tudi pripomogla k ohranitvi ostankov lesenih brun. Odlomki nekaterih rekonstruiranih posod izvirajo celo iz vseh treh prazgodovinskih naselitvenih faz (glej t. 7: 15–18; 8; 9: 1–3). Razumljivo je bilo mogoče odlomke, najdene v plasti SE 20, sestaviti z odlomki iz plasti SE 39 iste gradbene faze (tj. 2. faza; t. 4: 17,18; 5: 1–3). Bolj pa je presenetljivo, da se da precej odlomkov iz plasti SE 15 (1. faza) sestaviti s tistimi iz SE 39 (2. faza; t. 8: 3,4; 7: 3,4,5,16,17), precej manj pa z odlomki iz plasti SE 21 (1. faza).¹⁵ Pričakovali bi namreč, da bi v večji meri lahko sestavili odlomke iz plasti, ki pripadajo isti gradbeni fazi.

Pitosi¹⁶

Tip P1

Pitosi s stožčastim vratom in izvihanim lijakastim ustjem (t. 1: 1; 2: 4; 9: 1). Varianta P1a (t. 9: 1; z bradavicami) ima oster prehod vratu v ostenje ter bikoničen trup z zelo širokim dnom.¹⁷ Pri varianti P1b je prehod vratu v rame posode tekoč (t. 2: 4).

Pitosi s stožčastim vratom in lijakasto izvihanim ustjem so bili najdeni tudi na drugih lokacijah v Kranju (Janežič 2021, 24, G59, G73, G197; Rozman 2004, 66, t. 1: 13; 5: 9; 7: 3; 11: 1) ter v Ljubljani na Tribuni (predvsem v III. gradbeni fazi, tj. Ha B2/B3; Vojaković 2013, 238, sl. 122: 1, t. 16: 12; 43: 2; 66: 13; 69: 9; 97: 9; 106: 8; 121: 13; 157: 10; 158: 13; 167: 5), v Kopitarjevi ulici (poselitvena faza

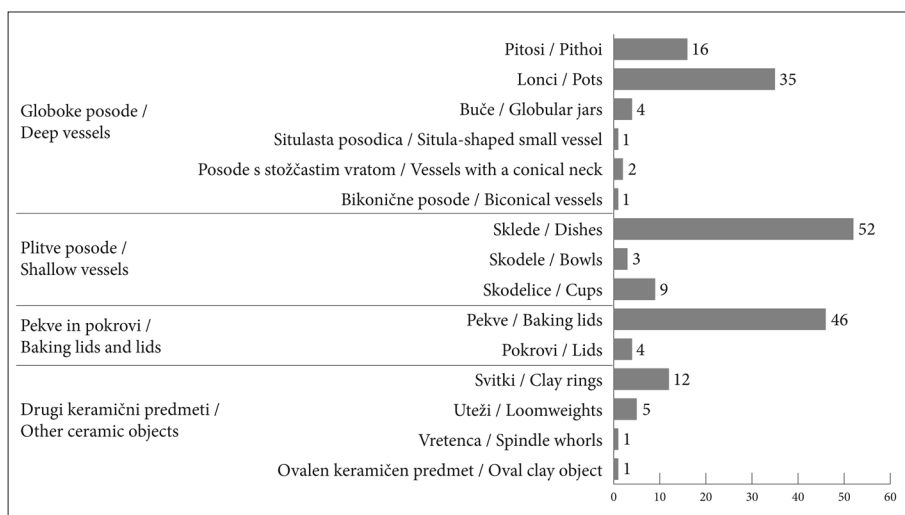
¹³ Tipologija je zasnovana na predlogah J. Dularja (1982), M. Horvat (1999) in B. Škvor Jernejčič (2014a).

¹⁴ Osnovne tipološke značilnosti keramičnih predmetov so opisane glede na kategorije in z izrazi, ki jih je predlagala M. Horvat (1999, 83–102, 170–209). V diplomski nalogi so obravnavani tudi deli ustij, okrašeni odlomki posod, ročaji, držaji in dna, ki jih na tem mestu ne bomo podrobneje predstavili. Zaradi slabe ohranjenosti smo v tipološki razdelitvi izpustili tudi odlomka dveh posod s stožčastim vratom in okrašene bikonične posode (Gruden 2016, 104–105, 117–127).

¹⁵ Gruden 2016, t. 20: 13.

¹⁶ Globoke posode večjih dimenzij, praviloma višje od 30 cm, ki so jih navadno uporabljali za shranjevanje (Dular 1982, 12, sl. 1: 1).

¹⁷ To ga ločuje od tovrstnih pitosov iz Ljubljane (Škvor Jernejčič 2014a, 16, sl. 4.2) in od loncev tipa 1 po Dularju (Dular 1982, 109, sl. 12: 8), ki imajo ožje dno.

Sl. 5: Kranj, Savska cesta 10. Vrste keramičnih posod in preostalih keramičnih najdb ter njihovo skupno število. Vključeni so tudi tipi posod, ki v tem prispevku niso obravnavani (po Gruden 2016, 87, sl. 73).

Fig. 5: Kranj, Savska cesta (street) 10. Types of ceramic vessels and other ceramic finds and their total numbers. Also included are vessel types that are not in this article (after Gruden 2016, 87, fig. 73).

II na Kopitarjevi, tj. Ha B3/C1=Ha C0; Vojaković 2013, t. 205: 7) in na grobišču na dvorišču SAZU (od stopnje Ljubljana Ib oz. Ha B1-B2 naprej). To grobišče kaže, da so primerki s poudarjenim prehodom vratu v rame starejši. Kranjski pitos variante P1a tako lahko primerjamo z žarama iz grobov 83 in 174 na dvorišču SAZU v Ljubljani. Podobna je tudi žara iz groba 305, ki sodi v stopnjo Ljubljana Ib (Ha B1-B2; Puš 1971, 14, t. 4: 3; Puš 1982, t. 18: 1; Škvor Jernejčič 2014a, 16, t. 40: 1; 86: 1; 150: 1; Škvor Jernejčič 2014b, 370–372; Teržan, Črešnar 2014, 706).

Sorodne posode s stožčastim vratom in izvihanim ustjem se na štajerskih najdiščih pojavljajo od poznega žarnogrobišnega obdobja (Ha B2/3) do Ha C2/D1 (Dular 2013, 37, 55, 187, sl. 9: L15, t. 65: 1). Najdemo jih v Rušah (Müller-Karpe 1959, t. 112: D6; 114: F2) in na Pobrežju (Pahič 1972, t. 7: 12), Pošteli (Teržan 1990, t. 53: 7), Hajndlu (Mele 2009, 190, t. 114: 2), Brinjevi gori (Teržan 1990, 37, 55, sl. 4: 1, 3; 11; Oman 1981, 150, t. 21: 16) ter na Grajskem griču v Gornji Radgoni (Dular 2013, 187, t. 65: 1). Bradavice na ramenih naj bi bile po mnenju Müller-Karpeja značilne za poznejši čas stopnje Ha B (Müller-Karpe 1959, 116–124; Črešnar 2006, op. 76).

Tip P2

Pitosi z lijakasto izvihanim ustjem, usločenim vratom in poudarjenim prehodom iz vratu v zaobljene rame (t. 8: 8; 9: 2,5). Dular takšne pitose uvršča v tip 2 (Dular 1982, 107, sl. 11: 2). Dva

pitosa imata na spodnjem delu trupa ohranjeno vodoravno gladko rebro, eden izmed njiju pa tudi okras vzporednih poševnih kanelur na notranjem robu ustja (t. 8 :8; 9: 2). V ta tip bi lahko uvrstili še nekaj fragmentov ustij (t. 1: 3; 2: 6).

Ustja (verjetno) prav takšnih pitosov (tudi s poševnimi kanelurami na notranji strani) lahko najdemo pri farni cerkvi v Kranju (J. Horvat 1983, 146, t. 16: 9, 18; 17: 1, 5). Takšni pitosi so bili uporabljeni kot žare pri Vili Prah (Gabrovec 1960b, t. 1: 9; 3: 9; Škvor Jernejčič 2014a, 266, sl. 9.5; Škvor Jernejčič 2017, t. 3: 8; 4: 1). Zelo dobre primerjave lahko najdemo tudi v grobovih 79, 87, 140, 215 in 290 na grobišču na dvorišču SAZU v Ljubljani (Škvor Jernejčič 2014a, 28, 108, 225–266, sl. 4.16, 9.5, t. 37: 1; 42: 1–5; 72: 1–4; 109: 1–8; 110: 1; 143: 4–7; Puš 1971, 11–12, 124, t. 3: 1; 5: 2–7; 11: 11; 20: 7–10; 41: 1–8; Škvor Jernejčič 2014b, 378–380; Črešnar, Teržan 2014, 698–699, sl. 33). Na podlagi naštetih primerjav lahko ta tip pitosov s precej veliko gotovostjo opredelimo v čas stopenj Ljubljana II in IIIa oz. Ha B3–Ha C0.

Tip P3

Pitos z izvihanim ustjem ter visokim in ozkim usločenim vratom, ki tekoče prehaja v rame (t. 8: 1).

Soroden je tipu 3 ali 5 po Dularju (Dular 1982, 107–109, sl. 11: 3, sl. 12: 5) oz. bikoničnim posodam z izvihanim ustjem in usločenim vratom z grobišča na dvorišču SAZU v Ljubljani, natančneje iz grobov 104, 139, 187, 200 in 238, datiranih v stopnjo Ljubljana II (Ha B3 oz. Ha

C0;¹⁸ Škvor Jernejčič 2014a, 28–30, 136, t. 51: 7; 70: 7; 93: 5; 100: 5; 121: 3, 5; Puš 1971, t. 11: 1; 20: 4; 32: 4; 36: 2; 48: 1).

Tip P4

Pitosi z izvihanim ustjem, kratkim usločenim vratom in tekočim prehodom iz vratu v rame ter vrečastim ali morda kroglastim oz. ovalnim trupom (*t.* 4: 8; 5: 12; 9: 3).

Dular takšne pitose uvršča v tip 4 (Dular 1982, 107–108, sl. 11: 4). Sorodni pitosi so bili najdeni tudi na drugih lokacijah v Kranju (Janežič 2021, 24, G56; J. Horvat 1983, t. 5: 6), na Bledu (Gerbec 2009, 71, t. 25: 10; Gabrovec 1960a, 34, t. 15: 5; 17: 1), na grobišču na dvorišču SAZU, kjer so uvrščeni v stopnje Ljubljana II–III (od Ha B3 do Ha C1; večinoma okrašeni z rebri in bradavicami; prim. z grobovi 117, 123, 204 in 275; Škvor Jernejčič 2014a, 39–40, 169, sl. 4.30, t. 59: 1; 61: 4, 5; 102: 2; 134: 8–12; Puš 1971, t. 14: 9, 15: 10, 36: 7; Puš 1982, 117, t. 6: 1) ter v naselbini na Tribuni, kjer se pojavljajo v prvih štirih gradbenih fazah (od Ha A2 do Ha C1), prevladujejo pa v prvih treh (od Ha A2 do Ha B3; Vojaković 2013, 233, t. 2: 13; 11: 2; 16: 11; 27: 3; 35: 2; 37: 7; 50: 1; 66: 6; 78: 3, 11; 92: 1; 93: 10; 107: 6, 7; 133: 8).

Lonci¹⁹

Tip L1

Valjasto ali vrečasto oblikovani lonci s končnim ustjem in brez vratu (*t.* 5: 4, 5, 6, 7), ki so pogosto so okrašeni z vodoravnim razčlenjenim rebrom. Manjši primerek tega tipa (*t.* 5: 5) je neokrašen. Vsi lonci L1 izvirajo iz plasti tretje gradbene faze (SE 3).

¹⁸ Primerjavo stopnje Ljubljana II s stopnjama "Ha B3 oz. Ha C0" v srednjeevropskem smislu uporabljamo zaradi trenutne nejasnosti pri vzporejanju te stopnje tako s soslednim dolenskim prostorom kot tudi s srednjeevropsko kronologijo. Nedavno je bil namreč dan predlog za združevanje stopenj Ljubljana IIa in IIb (po Gabrovcu) v stopnjo Ljubljana II ter njihovo vzporejanje na eni strani s stopnjo Ha B3 po srednjeevropski kronologiji in na drugi strani s stopnjo Podzemelj 1 starejše železne dobe na Dolenskem (Škvor Jernejčič 2014a). Slednjo po trenutno veljavni kronologiji skupaj s stopnjo Podzemelj 2 primerjamo s stopnjo Ha C0 (Teržan 2010, 275–282, sl. 42; Grahek 2016, 220–231, 273–285, sl. 82). Obširnejši komentar trenutnega stanja nima mesta v tem prispevku, zato smo se odločili za to kompromisno rešitev.

¹⁹ Globoke keramične posode različnih oblik in velikosti, praviloma manjše od 30 cm (Dular 1982, 12, sl. 1: 2).

Poznamo jih iz Kranja, iz naselbine in grobov (Rozman 2004, 66, t. 5: 1, 13; 9: 2; J. Horvat 1983, t. 1: 2; 2: 1, 2; 4: 2; 5: 13–16; 13: 12, 15; 15: 4, 11–17; Gabrovec 1960b, t. 3: 4; Škvor Jernejčič 2017, t. 4: 2), ter z Bleda (Gabrovec 1960a, 50–51, 60, t. 2: 5; 7: 2; 13: 8; 25: 2; Gerbec 2009, 60, t. 1: 4; 2: 1–2, 5; 14: 12; 27: 11–12; 30: 8). Primerjamo jih lahko z nekaterimi posodami brez vratu z vrečastim trupom z ljubljanskega grobišča na dvorišču SAZU, značilnimi predvsem za stopnji Ljubljana II in III (od Ha B3 do Ha C1; Škvor Jernejčič 2014a, 50, sl. 4.44: 8, 15–19; t. 132: 5; Puš 1982, t. 2: 8). Manjše lonce tipov L1 lahko primerjamo tudi z lonci tipa L1b z gradišča Cvinger nad Virom pri Stični, ki so najpogostejši v plasti k zidu I (od Ha B3/C1=Ha C0 do Ha C2). Sorodni so tudi lonci tipa L3a, ki so prav tako najpogostejši v isti plasti (Grahek 2013, 68, 70, 222). Primerljivi so lonci iz Ruš (Pahič 1957, t. 12: 1), z Brinjeve gore (Teržan 1990, 37, sl. 4: 4; Oman 1981, t. 1: 12; 3: 2; 25: 5; 27: 3; 32: 14; 36: 2), s Ptujkega gradu (Korošec 1951, sl. 82c, foto 166), iz Ormoža (Lamut 1988–89, 236–239, t. 1: 8; 4: 2; Teržan 1990, 119, sl. 26), iz Gornje Radgone (Horvat Šavel 1981, t. 6: 3) in s Pošte (Teržan 1990, t. 30: 14, 19). Torej jih poznamo tako v žarnogrobiščnih kontekstih kot v začetnih stopnjah halštatskega obdobja.

Tip L2

Neokrašeni lonci z uvihanim ali navznoter nagnjenim ustjem in brez vratu. Varianta L2a so široki lonci valjaste oblike z zelo rahlo uvihanim ustjem, ki brez vratu prehaja v trup (*t.* 1: 13; 2: 11; 5: 10). Varianta L2b so lonci ovalne ali vrečaste oblike z navznoter nagnjenim ali uvihanim ustjem brez vratu (*t.* 2: 2, 10; 4: 9; 5: 8, 9).

Poznamo jih z drugih lokacij v Kranju (Rozman 2004, 70, t. 1: 3; 2: 2; 5: 2; 13: 16, 17; 16: 10; J. Horvat 1983, 143, t. 3: 1; 6: 7; 12: 9, 10; 15: 2) in iz naselbine na Bledu (prim. tip L3 in 4; Gerbec 2009, 61–62, t. 6: 13; 7: 11; 14: 16–17; 16: 10, 12; 20: 1; 21: 3; 28: 1; 29: 19; 31: 7; 32: 8). Sorodni so žaram brez vratu z vrečastim trupom z grobišča na dvorišču SAZU v Ljubljani (Ljubljana II in III, tj. od Ha B3 do Ha C1; Škvor Jernejčič 2014a, 50–51, sl. 4.44: 10, 14) ter loncem tipa L4 iz naselbine na Tribuni (predvsem iz 3. gradbene faze, tj. Ha B2/B3; Vojaković 2013, 235, 282–283, t. 101: 6; 117: 9; 132: 5; 135: 6). Sorodni so loncem tipa L1a s Cvingerja nad Virom pri Stični (najpogostejši v plasti k zidu I, od Ha B3/C1 = Ha C0 do Ha C2; Grahek 2013, 68–69, 227). Najdemo jih še na Pošteli (Štajerska II) in na Miklavškem hribu

v Celju (Teržan 1990, 31, 35, 119, sl. 26, t. 30: 3; 50: 16; 74: 4).

Tip L3

Lonci s kratkim izvihanim ustjem z ovalnim ali vrečastim trupom brez vratu. Prehod med ustjem in trupom je tekoč in zaobljen (*t. 1: 12; 4: 17; 5: 1; 8: 2*). En lonec je v zgornji polovici okrašen z vodoravnim gladkim rebrom (*t. 8: 2*).

Poznamo jih tako z drugih lokacij v Kranju (Janežič 2021, 26–27, G227; Rozman 2004, 68, t. 13: 1, 14; 16: 9, 11; 17: 6; J. Horvat 1983, 143, t. 14: 10, 11) kot tudi iz naselbine in z grobišča na Bledu (Gerbec 2009, 65, t. 14: 14; 30: 7; Gabrovec 1960a, t. 13: 7). Lahko jih primerjamo z nekaterimi tulipanstimi lonci in lonci tipa L2a z ljubljanske Tribune (gradbena faza II, tj. Ha B1/B2; Vojaković 2013, 234, t. 9: 9; 13: 7; 15: 8; 27: 5; 35: 5,6; 45: 8; 57: 11,13,15; 74: 12, 13; 77: 7; 88: 5; 97: 14; 141: 8; 148: 14) ter z neokrašenimi lonci s kratkim izvihanim ustjem in ovalnim ali vrečastim trupom z grobišča na dvorišču SAZU, lonec z rebrom pa z vrečasto žaro z gladkim valovitim rebrom z istega najdišča (Škvor Jernejčič 2014a, 45–46, 50, 80, 196, 306, sl. 4.36, 4.37, t. 8: 13; 150: 7, 10; Puš 1982, t. 18: 5). Sorodne oblike najdemo še v Ormožu (Lamut 1988–89, 238–239, t. 1: 12; 7: 1; Teržan 1990, 45–46, 119, sl. 26), na Hajndlu (Mele 2009, 143, 148) in na grobišču v Rušah (Črešnar 2006, 145, t. 2: 2). Tip se očitno opira na žarnogrobiščno tradicijo.

Tip L4

Lonci s kratkim izvihanim ustjem in kroglastim trupom brez vratu, prehod ustja v trup je tekoč (*t. 2: 7; 4: 11*).

Takšni lonci so znani z drugih lokacij v Kranju (Rozman 2004, 69, t. 5: 11; 12: 20; J. Horvat 1983, 143, t. 3: 8; 13: 11, 12; 14: 5, 12) in iz naselbine na Bledu (Gerbec 2009, 67–69, t. 5: 6; 7: 10; 9: 11; 23: 6; 33: 1). Na grobišču na dvorišču SAZU sodijo v stopnjo Ljubljana Ib (Ha B1–B2; Škvor Jernejčič 2014a, 43–44, sl. 4.35), sorodni lonci pa se na Tribuni pojavljajo v vseh gradbenih fazah (od Ha A2 do Ha D2/3; Vojaković 2013, 233, t. 43: 9; 45: 6; 94: 7; 129: 6). Podobne lonce²⁰ poznamo še z Brinjeve gore (Oman 1981, t. 28: 5; 36: 3), s Pošte (Teržan 1990, t. 21: 3; 22: 1; Dular 2013, 31), iz Ormoža (Dular, Tomanič Jevremov 2010, t. 17: 7; 44: 4; 77: 5; 80: 4; 96: 1; 110: 1) in Ruš (Pahič 1957, t. 14: 7; 15: 6, 7). Ta tip se torej pojavlja vse od žarnogrobišnega do zgodnjehalštatskega obdobja.

Tip L5

Lonci z izvihanim ustjem in kratkim usločnim vratom, ki tekoče prehaja v steno posode. Trup je vrečast ali ovalen (sorodno tipu L3; *t. 1: 4; 2: 9; 4: 10; 5: 11; 7: 3*). Rob ustja je lahko okrašen z vzporednimi vrezi ali odtisi prstov. Takšno okraševanje je značilno za kulturo žarnih grobišč, nadaljuje pa se tudi v železno dobo (J. Horvat 1983, 146).

Podobni lonci so bili najdeni na več lokacijah v Kranju (Janežič 2021, 26, G75; Rozman 2004, t. 4: 8; 12: 12; J. Horvat 1983, 143, 146, op. 34–35, t. 3: 2; 5: 10; 14: 9, 14–16; 16: 1). Soroden okras lahko najdemo na grobišču na dvorišču SAZU v Ljubljani (Škvor Jernejčič 2014a, 47, sl. 4.37: 1,2, t. 34: 1; 56: 1; 70: 8; 95: 2; 100: 7; Puš 1971, 9, 24, 58, 59, t. 1: 2; 13: 4; 34: 7; 36: 1). Podobnih oblik (in tudi okrasa) so lonci tipa L2b na Tribuni, kjer se pojavljajo predvsem v prvih fazah naselbine (od Ha A2/B1 do Ha B2/B3; Vojaković 2013, 233–234; t. 6: 1; 22: 7; 47: 9; 95: 7; 105: 15; 109: 3; 118: 8; 120: 1; 132: 4; 133: 9; 144: 6; 152: 9; 170: 10; 176: 5; 182: 6). Primerjave lahko najdemo tudi na Cvingerju nad Virom pri Stični, predvsem v plasti k zidu I (od Ha B3/C1 = Ha C0 do Ha C2; Grahek 2013, 80, sl. 47: L31), na Brinjevi gori (Oman 1981, t. 10: 9; 28: 10) in na Poštelu (Teržan 1990, t. 6: 13; 29: 20).

Tip L6

Dva odlomka (*t. 1: 2*)²¹ loncev z izvihanim ustjem in kratkim, precej usločnim vratom, ki tekoče prehaja v ostenje posode. Oba izvirata iz plasti SE 15.

Tip L7

Lonci z navzven nagnjenim ustjem in s klenom poudarjenim prehodom vratu v rame (*t. 7: 8,14*).

Odlomek sorodnega lonca poznamo z najdišča pri farni cerkvi v Kranju (J. Horvat 1983, t. 5: 25). Primerjavo lahko najdemo še v večjih skledah z nizkim vratom in poudarjenimi rameni na grobišču SAZU v Ljubljani, značilnimi za stopnjo Ljubljana II (Ha B3 oz. Ha C0; Škvor Jernejčič 2014a, t. 35: 2; 93: 8; 99: 3; 114: 2; Puš 1971, 54–55, t. 1: 9; 32: 9; 35: 8; 43: 2).

Tip L8

Lonci s široko izvihanim lijakastim ustjem in vratom, dva dovolj dobro ohranjena imata kroglasto oblikovan zgornji del trupa (*t. 2: 8*).²² Vsi so bili najdeni v plasti druge gradbene faze (SE 39).

Podobni so bili najdeni na lokaciji Pavšlarjeva hiša v Kranju (Rozman 2004, 66, t. 12: 11) in na

²⁰ Prim. še Dular 2013, 31, sl. 7: L3.

²¹ Tukaj objavljen le en odlomek.

²² Tukaj objavljen le en lonec.

Cvingerju nad Virom pri Stični, kjer se pojavljajo v vseh naselbinskih plasteh (Grahek 2013, 78).

Buče²³

Bučam je skupno izvihano ustje (*t.* 5: 14; 8: 3,4,7). Vrat je pri dveh cilindrične oblike s poudarjenim prehodom v kroglast trup (*t.* 5: 14; 8: 7). Preostali dve imata lijakasto izvihano ustje z usločenim vratom (*t.* 8: 3,4). Manjša buča (*t.* 8: 4) ima ravno dno z ostrim prehodom v ostenje, dve pa vbočeno z bolj zaobljenim prehodom v ostenje. Tri bolj ohranjene buče so okrašene s poševnimi kanelurami, fasetiranjem, bradavicami, šrafiranimi štrikotniki ali vrezanim cikcakom.

Buče podobnih oblik so znane tudi z ljubljanskega grobišča na dvorišču SAZU (Škvor Jernejčič 2014a, 20, 225, sl. 4.9: 1, *t.* 34: 3; 36: 1, 5; 42: 4; 44: 8; 54: 3; 73: 5; 102: 4; 110: 1; 112: 2; 134: 9; Puš 1971, 10, 11, 15, 37, *t.* 1: 4; 2: 2,5; 5: 4; 6: 2,12; 12: 4; 21: 14; 42: 6; Črešnar, Teržan 2014, 698, sl. 33). Na podlagi primerjav lahko buče s Savske ceste 10 opredelimo v stopnji Ljubljana II in IIIa (Ha B3–Ha C0).

Situlasta posodica

Situlasta posodica (*t.* 3: 2) ima kratko izvihano ustje in poudarjene rame, ki zaobljeno prehajajo v rahlo vbočen spodnji del posode. Najdena je bila v plasti druge gradbene faze (SE 39). Primerljive so na Tribuni v Ljubljani označene kot skleda tipa S3b iz gradbene faze 3–4 (Ha B1/B2–Ha B2/B3; Vojaković 2013, 221, *t.* 103: 4).

Sklede²⁴

Na najdišču so bile odkrite zgolj skleda z uvihanimi ustji.

Tip S1

Konične skleda z rahlo izbočenim spodnjim delom.

²³ Manjši lončki s kroglastim spodnjim delom, ravnim ali vbočenim dnom in zoženim vratom, ki se usločeno previje v izvihano ustje (Dular 1982, 111, sl. 13: 12).

²⁴ Skleda so nizke posode z močno razširjenimi stenami, premer ustja je enak od 2,5- do 5-kratni višini posode. Dular kot skleda obravnava zgolj plitve posode s koničnim, navpičnim ali izvihanim ustjem, tiste z uvihanim ustjem pa poimenuje latvice (Dular 1982, 14; Horvat 1999, 85, 170).

V varianto S1a (*t.* 1: 7,16; 3: 3,4,7,8,9; 4: 12; 5: 15; 7: 11,12,15,16,17; 8: 9,10; 9: 4,9) so uvrščene globoke konične skleda z uvihanim ustjem in rahlo izbočenim ostenjem. Prehod ustja v spodnji del posode je običajno zaobljen. Značilna sta nalepljen držaj v obliki bradavice, ta je v enem primeru predrta, ali jezičast ročaj. Dno je ravno ali rahlo vbočeno, z ostrim ali zaobljenim prehodom v ostenje. Med okrasom se pojavljajo kanelure, poševne kanelure na ustju, fasetiranje, cikcak vrezi, vrezi na robu ustja in psevdovrvičast okras. Ker se je oblika čez čas malo spreminjala,²⁵ je za natančnejšo opredelitev pomemben prav okras.

Podobne skleda, ki so lahko okrašene s poševnimi kanelurami na ustju, s fasetiranjem, s kombinacijo vodoravnih faset s snopi poševnih kanelur in s psevdovrvičastim okrasom, poznamo z drugih lokacij v Kranju (Janežič 2021, tipi 6.2, 8.1 in 8.2, 29–30, G4, G87, G121, G167, G182, G183, G195; Rozman 2004, *t.* 3: 1; 11: 3, 4, 7, 11; 18: 2, 12; 19: 1; J. Horvat 1983, 142, *t.* 3: 11, 12; 9: 1–21, 23–25; 10: 1–9, 20–29). Najdemo jih tudi v naselbini in na grobišču na Bledu, kjer se prav tako pojavljajo vodoravne fasete (Gerbec 2009, 51–54, *t.* 6: 2; 8: 4; 13: 9; 17: 19; 25: 15; Gabrovec 1960a, *t.* 21: 3). Na ljubljanski Tribuni so takšne skleda opredeljene kot tip S2b in se pojavljajo v vseh fazah naselbine, največ pa v prvih dveh (Ha A2/B1–Ha B1/B2). Lahko imajo vodoravne ali bradavičaste držaje, poševne kanelure (IV. gradbena faza, tj. Ha B3/C1 = C0) ter vodoravne fasete in kanelure (Vojaković 2013, 219, 284, *t.* 57: 3; 112: 10; 150: 15; 179: 6; 179: 14; 185: 8). Pogoste so tudi na grobišču na dvorišču SAZU, kjer se skleda s fasetiranimi rameni pojavljajo v grobovih stopnje Ljubljana II–IIIa (Ha B3–Ha C0; Škvor Jernejčič 2014a, 75–76, 103, 225, 236, *t.* 114: 3; 120: 3; 129: 6; Puš 1971, *t.* 43: 5; 47: 5; 52: 11). Dular skleda s fasetiranim okrasom postavlja predvsem v stopnjo Ljubljana IIIa (Ha B3/C1=Ha C0; Dular 1982, 113, 115). Na Cvingerju nad Virom pri Stični so skleda z uvihanim ustjem našli v vseh plasteh, predvsem pa v plasteh k zidu I (od Ha B3/C1 = Ha C0 do Ha C2). Varianto S1a lahko primerjamo s tipi La2–4. Latvice z vodoravnimi fasetami so bile najdene predvsem v plasti k zidu I, vodoravno kanelirana skleda, sorodna kranjskim, pa v plasti k zidu II (Ha D1–Ha D2/3; Grahek 2013, 97–98, 104, sl. 55: La19b, La20, *t.* 51: 1; 75: 7; 77: 8). Tovrstne skleda s fasetiranim ustjem zasledimo tudi v grobovih

²⁵ Pa še te spremembe niso kronološko indikativne (Škvor Jernejčič 2014a, 75).

stopnje Podzemelj in Stična 1 (od Ha C0 do Ha C1; Dular 1993, 105, t. 1: 7, 9; 2: 6; 3: 6; 4: 11; Dular 1982, 115; Teržan 1994, 122; Grahek 2013, 180). Sklede s poševno kaneliranimi ustji poznamo iz gomile s Hriba pri Metliki (Grahek 2004, 162, t. 9: 6) in s Kapitelske njive v Novem mestu (Bricelj 2003, t. 17: 1), z Mestnih njiv v Novem mestu pa poznamo skledi z okrasom navpičnih in poševnih kanelur (Ha B3; Knez 1966, 77, t. 12: 2; 13: 6). Na Štajerskem so sklede z vodoravnimi kanelurami značilne le za starejšo železno dobo (Dular 2013, 57, sl. 18). Najdemo jih na Pošteli in v Ormožu (Dular 2013, 46, sl. 13: La 6; Teržan 1990, t. 50: 24; Lamut 1988–1989, t. 19: 10; 22: 18; 23: 3; 24: 5). Sklede s poševno kaneliranimi ustji s štajerskih najdišč sodijo predvsem v 9. in 8. st. pr. n. št. (Dular 1993, 105). Poznamo jih iz Ormoža (Lamut 1988–89, t. 2: 4; 11: 2,8; 17: 1; 18: 3,5; Dular, Tomanič Jevremov 2010, t. 5: 5; Tomanič Jevremov 1988–89, t. 11: 6; 21: 3; 24: 3), z Brinjeve gore iz plasti 4 (Oman 1981, t. 30: 2) in z drugih podravskega najdišč, kjer jih Biba Teržan datira v mlajšo stopnjo Ha B (Teržan 1990, 39–42, sl. 4: 8).

En odlomek skleda z uvihanim, poševno kaneliranim ustjem ima tudi dvojni široko vrezan cikcak (t. 3: 7). Na najdiščih ruške skupine se tak okras navadno pojavlja v kombinaciji še z drugim okrasom, na ormoški naselbini pa poznamo skledo s trojnim cikcak vrezom (Lamut 1988–1989, t. 11: 15).

Sklede s podobnim psevdovrvičastim okrasom kot kranjske so znane z Brinjeve gore (Oman 1981, t. 46: 8) in morda iz Ormoža (Lamut 1988–1989, t. 18: 11).

V varianto S1b (t. 1: 14; 7: 6; 3: 11) so uvrščene neokrašene globoke konične sklede z uvihanim ustjem in klekom na prehodu med ustjem in spodnjim delom posode.

Takšne sklede so bile najdene tudi na drugih lokacijah v Kranju, tako v naselbini kot grobovih (Rozman 2004, 74, t. 4: 2; 6: 5; 18: 4; J. Horvat 1983, t. 4: 3; 9: 13,14; 10: 10,19; Gabrovec 1960b, 17, t. 2: 26; 3: 6; Škvor Jernejčič 2017, t. 4: 4), ter v naselbini na Bledu (Gerbec 2009, 51–54, t. 6: 12; 12: 1; 13: 8; 29: 20). Na Tribuni v Ljubljani so zastopane le z redkimi primerki v vseh fazah (od Ha A2/B1 do Ha D2/3; Vojaković 2013, 219), na grobišču SAZU pa v grobovih z začetka stopnje Ljubljana II (Ha B3 oz. Ha C0; Škvor Jernejčič 2014a, 136, 164, t. 58: 3; 147: 9; 121: 4; Puš 1971, t. 48: 2; Puš 1982, 174, t. 14: 14). Sorodne so latvicam tipa La5 s Cvingerja nad Virom pri Stični, ki se najpogosteje pojavljajo v plasteh k zidu I (od Ha B3/C1 = Ha C0 do Ha C2; Grahek 2013, 98, sl. 53: La 5).

V varianto S1c (t. 3: 12; 6: 1,2) so združene plitve konične sklede z uvihanim ustjem in zaobljenim prehodom v spodnji del. Dva primerka sta na ustju okrašena s poševnimi kanelurami.

Takšne sklede poznamo tudi z drugih lokacij v Kranju. Nekatere so prav tako okrašene s poševnimi kanelurami (Janežič 2021, tip 5.2, 29, G213, G219; Rozman 2004, t. 6: 6; 17: 10; J. Horvat 1983, t. 10: 13,14,27; 11: 8–16). Poznamo jih tudi z Bleda (Gerbec 2009, t. 22: 1). Primerjamo jih lahko s tipom S1b z ljubljanske Tribune (Vojaković 2013, 218, 228, sl. 120: 3, 4) in s tipom La11 s Cvingerja nad Virom pri Stični, kjer se najpogosteje pojavljajo v plasteh k zidovoma I in II (od Ha B3/C1 = Ha C0 do Ha D2-3; Grahek 2013, 100, sl. 54: La11).

Tip S2

Neokrašene plitve polkroglaste sklede s pokončnim ali blago uvihanim ustjem (t. 3: 10; 6: 3; 7: 1,9). Dva primerka imata na največjem obodu jezičast držaj, ena skleda pa držaj v obliki okrogle ploščate bradavice.

Podobne sklede so bile odkrite tudi na drugih lokacijah v Kranju (Janežič 2021, tip 5.3 in 6.1, 29–30, G12, G90, G149, G151, G161, G176, G178, G212; Rozman 2004, 74, t. 2: 8; 5: 14,16; 11: 10; 14: 6; J. Horvat 1983, t. 9: 22; 10: 15). Večino lahko primerjamo s tipom S2a z ljubljanske Tribune, ki se pojavlja predvsem v prvih treh fazah (od Ha A2/B1 do Ha B2/B3), pa tudi še pozneje (Vojaković 2013, 219), skledo s ploščato bradavico pa s tipom S1a z istega najdišča (Vojaković 2013, 218, t. 23: 8). Podobne sklede najdemo tudi na Pošteli (Rozman 2004, 74; Teržan 1990, 23, 33, 36, 77, 119, sl. 26, t. 6: 23; 13: 5; 65: 13; 66: 4,5,11). Na Cvingerju nad Virom pri Stični so bile tovrstne sklede najdene v vseh plasteh, največ pa v plasteh k zidu I in II (od Ha B3/C1 = Ha C0 do Ha D2-3; Grahek 2013, 98, sl. 53: La6).

Skodele²⁶

Tip Sk1

Skodeli (t. 3: 5,6) z uvihanim ustjem in koničnim, rahlo izbočenim trupom. Ena ima ustje in rame okrašene s kombinacijo navpičnih in poševnih snopov kanelur, druga pa s poševnimi snopi

²⁶ Keramične posode, ki imajo praviloma na eni strani pritrjen presegajoč ročaj (Dular 1982, 15). Premer ustja je od 1,5- do 2,5-krat večji od višine posode (Horvat 1999, 85, 170).

kanelur. Najdeni sta bili v plasti druge gradbene faze (SE 39).

Podobno skodelo poznamo z Bleda (Gerbec 2009, 51, t. 15: 14). Podobna, vendar z drugačnim okrasom, je bila najdena tudi na ljubljanski Tribuni (Vojaković 2013, 224, 228, sl. 120: 20, t. 185: 12). Znanе so še iz Ruš in s Hajndla (Črešnar 2006, 119, sl. 24: Sk3; Mele 2009, 105, 110, sl. 56: tip 2.1, t. 80: 2; 109: 12; 113: 7).

Tip Sk2

Skodela z rahlo izvihanim ustjem, kratkim cilindričnim vratom in jasno izraženimi zaobljenimi rameni (t. 3: 1). Podobna je skodelicam tipa Skd1, le da je večja. Izvira iz plasti druge gradbene faze (SE 39).

Podobne posode najdemo v naselbini in na grobišču na Bledu (Gerbec 2009, 57–58, t. 15: 13; Gabrovec 1960a, t. 17: 1; 24: 5), na grobišču na dvorišču SAZU v Ljubljani (Škvor Jernejčič 2014a, 71, sl. 4.70: 3a–c, predvsem t. 127: 4; 39: 2; 96: 2) ter v tretji in četrti fazi na Tribuni (tipi Sk1b in Sk3b; od Ha B1/B2 do Ha B2/B3; Vojaković 2013, 222, 225, zlasti t. 132: 11; 164: 11). Primerjamo jo lahko z lonci tipa 2 po Dularju (Dular 1982, 111, sl. 13: 11).

Skodelice²⁷

Tip Skd1

Konične skodelice s pokončnim ali rahlo izvihanim ustjem, ki klekasto prehaja v poudarjene rame (t. 2: 1; 3: 13; 7: 7; 8: 5). Značilen je trakast presegajoč ročaj, ki se pripenja na ustju in ramenu. Na ramenu je lahko okras, npr. vrezana vodoravna črta z vzporednim cikcakom, ki sestavlja motiv visečih trikotnikov, in odtisi krožcev. Ena od njih ima na prehodu vratu v rame majhno luknjico (prim. z najdbo ob farni cerkvi v Kranju; J. Horvat 1983, t. 8: 1). Večina teh skodelic izvira iz plasti druge gradbene faze (SE 39), najdene pa so bile tudi v plasteh drugih dveh faz.

Takšne skodelice so bile najdene v grobovih pri Vili Prah in na neznani lokaciji v Kranju (Gabrovec 1960b, t. 1: 4; 2: 18; 4: 2; Škvor Jernejčič 2017, t. 2: 22; 3: 10; 15: 3) ter na grobišču na Bledu (Gabrovec 1960a, t. 8: 1; 11: 2; 15: 10; 16: 1; 18: 3). Enake so manjšim primerkom skodel tipa 3 po Dularju in naj

bi posnemale kovinske posode tipa Stillfried-Hostomice, datirane v stopnji Ljubljana IIb in IIIa (Dular 1982, 62, 113, 115, sl. 13: 16; Gerbec et al. 2014, 326). Na ljubljanskem grobišču na dvorišču SAZU so skromno zastopane v stopnjah Ljubljana II in IV (Ha B3 oz. Ha C0 in Ha C2; Škvor Jernejčič 2014a, 60, 133, 150, 225, t. 134: 3; Puš 1971, t. 21: 15; 32: 8; 50: 2; Puš 1982, 177, t. 4: 2). Na Tribuni so sorodne posode uvrščene pod tip skodel Sk1, predvsem iz tretje gradbene faze naselbine. Med njimi je tudi taka, okrašena s krožci (Vojaković 2013, 222, t. 108: 9; 122: 13; 134: 5; 135: 3; 137: 2, 138: 5).

Tip Skd2

Edina skodelica, uvrščena v ta tip, ima rahlo navzven nagnjeno ustje in žleb na prehodu ustja v rame, ki so kratke, zaobljene in okrašene z vtisnjenimi krogci (t. 1: 6). Najdena je bila v plasti najstarejše gradbene faze (SE 15).

Tip Skd3

Tudi ta je zastopan samo z enim primerkom. Skodelica ima rahlo izvihano ustje in zaobljen prehod v krožno usločene rame (t. 5: 13). Na največjem obodu je pritrdišče za ročaj, ki pa se ni ohranil. Skodelica je bila najdena v plasti najmlajše gradbene faze (SE 3).

Pekve²⁸

Tip Pe1

Pekve polkroglaste oz. zvončaste oblike, ki imajo lahko na ostenju vodoravno gladko ali razčlenjeno rebro z odtisi prstov. V enem primeru je rebro na prehodu zgornjega dela v ostenje, v enem primeru pa je pekva okrašena z vodoravnim rebrom, razčlenjenim z navpičnimi vrezi (t. 1: 5,8; 2: 5; 3: 14,16,17,21; 4: 14; 5: 2; 6: 6,10,11; 7: 4,5,13,18; 8: 6).

Pekve so pogosta naselbinska najdba. Polkroglaste pekve so znane z drugih lokacij v Kranju (Janežič 2021, 32, G9, G32, G62; Rozman 2004, 76, t. 3: 3; 5: 4; J. Horvat 1983, 144, t. 2: 21; 22: 24; 23: 2,7,8,9,11,13). Najdemo jih tudi v naselbini na Bledu (Gerbec 2009, 76, T. 17: 17). Na Tribuni v Ljubljani se primerljive polkroglaste pekve, pogosto okrašene z vodoravnim rebrom, pojavljajo predvsem v prvih treh gradbenih fazah (tipi Pe2a, PP1, PP1b; od Ha A2/B1 do Ha B2/B3; Vojaković 2013, 244, 245).

²⁷ Nizke posode z enim ročajem, ki imajo ravno dno ali nizko nogo in približno 1/8 do 1/4 litra prostornine (Horvat 1999, 88).

²⁸ Zvonasto oblikovani pokrovi z masivnim ročajem na vrhu, uporabljali so jih za peko na odprtih ognjiščih (Dular 1982, 15).

Tip Pe2

Pekve stožčaste oblike, ki so lahko okrašene z vodoravnim razčlenjenim rebrom in prstnimi odtisi na ostenju (*t.* 3: 15; 4: 15; 6: 4,5).

Stožčaste pekve so znane z drugih lokacij v Kranju (Janežič 2021, 32, G81, G81, G118, G152; Rozman 2004, 76, 11: 2; 13: 8; 17: 11; J. Horvat 1983, 144, t. 5: 1,2; 22: 23; 23: 1,3–6,10,12). Najdene so bile tudi v naselbini na Bledu (Gerbec 2009, 76, T. 7: 6; 16: 13; 19: 12). Tudi stožčaste pekve, pogosto okrašene z rebri, se v naselbini na Tribuni v Ljubljani pojavljajo zlasti v prvih treh gradbenih fazah (Pe2b, PP2a, PP2b; od Ha A2/B1 do Ha B2/B3; Vojaković 2013, 244, 245).

Pekve so pogosto okrašene z gladkimi ali razčlenjenimi rebri (za Kranj npr. Horvat 1983, 23: 7–9, 11). Na Cvingerju nad Virom pri Stični take z razčlenjenim rebrom najdemo v plasteh k zidu I do vključno k zidu II (od Ha B3/C1 = Ha C0 do Ha D2–3), take z gladkim rebrom pa v plasteh k zidu I (od Ha B3/C1 = Ha C0 do Ha C2; Grahek 2013, 122, sl. 62: Pe5b, 6).

Pekvam pripadajo tudi številni ročaji. Med njimi so taki s štirioglatim presekom (*t.* 6: 9), ovalnim presekom in polkrožnim presekom, ki so na spodnji strani polkrožno zaobljeni, na zgornji pa imajo tri plastično izoblikovana podolžna rebra (*t.* 3: 18; 6: 8). Trije ročaji imajo izrastke na prehodu v steno pekve (*t.* 8: 8,9; 3: 18). Ročaje z izrastki poznamo tudi z drugih lokacij v Kranju (na prim. Horvat 1983, T. 23: 15–18; 24: 1,2). Primerjavo za ročaj z rebrom, razčlenjenim z odtisom šila (*t.* 6: 8), lahko najdemo v naselbini v Stični (Grahek 2013, 122, sl. 62: Pe 7, t. 26: 3).

Pokrovi²⁹*Tip Po1*

Polkroglasto oblikovan pokrov (*t.* 3: 20).

Primerjavo lahko najdemo pri farni cerkvi v Kranju (J. Horvat 1983, 143, t. 6: 4). Primerjamo ga lahko tudi s pokrovi tipa Po1a s Cvingerja nad Virom pri Stični (Grahek 2013, 109, sl. 57: Po1a).

Tip Po2

Stožčasto oblikovan pokrov (*t.* 4: 13; 6: 7).

Primerjave so znane iz okolice farne cerkve v Kranju (J. Horvat 1983, 143, t. 6: 1) in iz naselbine

na Cvingerju nad Virom pri Stični, kjer so bili takšni pokrovi (uvrščeni v tip Po1) najdeni v vseh plasteh, največ pa v plasti k zidu I (od Ha B3/C1 = Ha C0 do Ha C2; Grahek 2013, 109, sl. 57: Po1).

Preostali keramični predmeti

Poleg keramičnih posod so bile najdene še keramične piramidalne tkalske uteži (*t.* 4:7; 6: 18,19), stožčasta vretenca (*t.* 4: 6), predilni pripomoček (*t.* 1: 9), keramični svitki (*t.* 1: 11)³⁰ in fragmentiran ovalen keramičen predmet (*t.* 6: 17).

Pri utežeh naj omenimo še okrase. Ena je imela na stojni ploskvi vrezan motiv mreže, druga je bila na vrhu okrašena z vrezanim križem in tretja z odtisom prsta. Okras križa na utežeh lahko zasledimo tudi na Bledu (Gerbec 2009, 84, t. 9: 8; 35: 9), na grobišču na dvorišču SAZU v Ljubljani (poleg uteži s prstnim odtisom; Puš 1971, t. 45: 9–10; Škvor Jernejčič 2014a, t. 117: 3, 4) in na Cvingerju nad Virom pri Stični, kjer je bil tudi primer z odtisom prsta (Grahek 2013, 128–129, sl. 64: U, t. 58: 24; 55: 19).

Kot predilni pripomoček je bil opredeljen podolgovat predmet s krožno zaobljenimi robovi in prevrtanima luknjicama. Verjetno je služil za prepletanje dveh niti, s čimer so prejo ojačali v močnejšo nit za močnejše tkanine (Krasnik 2009, 71). Primerjavo lahko vidimo v grobu 64 z grobišča na dvorišču SAZU v Ljubljani, kjer je opisan kot "dvojni vijček" (Škvor Jernejčič 2014a, 29, 78, t. 30: 2; Stare 1954, 71, t. 54: 4).

Med najdbami je bil tudi odlomek ovalnega keramičnega predmeta z zaobljenim pravokotnim presekom, a nam namen njegove uporabe nam ni znan. Podoben predmet je na Tribuni v Ljubljani opredeljen kot drsnik, tj. pripomoček za drobljenje (Vojaković 2013, 242, t. 126: 7).

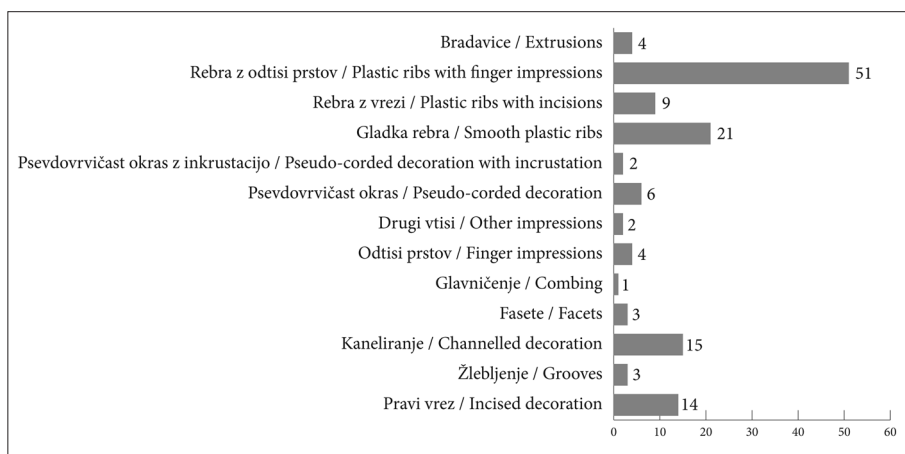
Način okraševanja

Od osnovnih tehnik izdelave okrasa³¹ se pojavljajo vrezovanje, vtiskovanje, lepljenje in modeliranje, vsaka z različnimi variantami, ter njihove

³⁰ Na enem izmed njih se je ohranil odtis lista, nastal med sušenjem.

³¹ Načini okraševanja so bili razčlenjeni po M. Horvat 1999 in so v diplomski nalogi glede na motive in pojavnost detajlno razdeljeni na 33 načinov (Gruden 2016, 133–144), tukaj pa ugotovitve samo povzemamo.

²⁹ Pokrovi so različno oblikovani keramični izdelki z držajem, ki so jih uporabljali za pokrivanje posod (Dular 1982, 15). Od večine pekev se ločijo po manjšem premeru.

Sl. 6: Kranj, Savska cesta 10. Pojavnost variant osnovnih načinov okraševanja in njihovih kombinacij na keramičnih najdbah (po Gruden 2016, 133, sl. 85).

Fig. 6: Kranj, Savska cesta (street) 10. Appearance of the variants of the basic ornamentation techniques and their combinations on ceramic finds (after Gruden 2016, 133, fig. 85).

kombinacije (sl. 6). V nadaljevanju so razdeljeni po motivih.

Pri pravem vrezu lahko razlikujemo med motivi kratkih vzporednih navpičnih (*t.* 3: 8; 5: 11) ali poševnih črt (*t.* 7: 3) na ustju. Z vrezu so lahko razčlenjena tudi rebra. Vrezi na ustju se pojavljajo v Kranju (Rozman 2004, 68, *t.* 17: 2; J. Horvat 1983, 146, *t.* 14: 15; 16: 1) in na Bledu (Gerbec 2009, *t.* 14: 15; 30: 10).

Med okrasom najdemo tudi vodoraven in poševen vrezan cikcak (*t.* 7: 2; 8: 3,4), v enem primeru v kombinaciji s poševnimi kanelurami (*t.* 3: 7). Vrezan cikcakast ornament opazimo na posodah z grobišča na dvorišču SAZU (Puš 1971, *t.* 3: 8; 8: 9; 12: 4; 20: 9; Puš 1982, *t.* 12: 1) in iz naselbine na Tribuni v Ljubljani (Vojaković 2013, 222, 281, 283, *t.* 44: 5; 73: 6; 81: 9; 115: 6; 134: 5; 137: 5). Na Štajerskem je značilen za obdobje od pozne bronaste dobe do začetka halštatskega obdobja (Dular 2013, 50, sl. 14: O12). Najdemo ga na Brinjevi gori (Oman 1981, *t.* 27: 10,14; 34: 3; 43: 8,9,14; 45: 7; 46: 1,7; 52:3,4,14), v Rušah (Pahič, 1957, *t.* 2: 2; 7: 2), na Pobrežju (Pahič 1972, *t.* 1: 8; 4: 9; 13: 7), Pošteli (Teržan 1990, *t.* 1: 3; 41: 10) in v Ormožu (Lamut 1988–1989, *t.* 2: 3; Tomanič Jevremov 1988–1989, *t.* 9: 2,3; 14: 5; Dular, Tomanič Jevremov 2010, 80, *t.* 13: 4).

Vrezan cikcak ob ravni črti, ki sestavlja trikotnike (*t.* 3: 13; 8: 4), se pojavlja tudi na drugih lokacijah v Kranju (inkrustiran; Janežič 2021, 40–41, G15), na Bledu (Gerbec 2009, *t.* 15: 13) in v grobu 140 na Kapiteljski njivi v Novem mestu (Križ, Jereb, Teržan 2014, 475, sl. 27.2.3: 9). Podoben je okras večjih šrafiranih trikotnikov (*t.* 9: 7), pogosto

inkrustiranih. Najdemo ga na drugih najdiščih v Kranju (Janežič 2021, 39–40, G10, 77, 128; Rozman 2004, 76, *t.* 6: 15; 3: 7) ter na grobišču in v naselbini na Bledu (Gabrovec 1960a, *t.* 17: 1; 24: 5; 18: 5; Gerbec 2009, 88–89, *t.* 11: 17; 28: 12). Na grobišču na dvorišču SAZU v Ljubljani se pojavlja predvsem v stopnji Ljubljana II (Ha B3 oz. Ha C0), morda že Ljubljana Ib (Ha B2–Ha B3; Stare 1954, *t.* 28: 5, 49: 5; Puš 1971, *t.* 7: 8; 10: 5; 12: 4; 28: 10; Puš 1982, *t.* 15: 6; 24: 2; 33: 8–9; 34: 2; Gabrovec 1973, razpr. 1; Teržan 1990, 42), na Tribuni pa predvsem v III. in IV. fazi (Ha B2/B3 in Ha B3/C1 = Ha C0), pa tudi že v I. in II. fazi (Ha A2/B1 in Ha B1/B2; Vojaković 2013, 280–282, *t.* 33: 15; 59: 5,12; 124: 1; 140: 12; 164: 8–9). Najden je bil tudi na Ljubljanskem gradu (Vojaković 2013, *t.* 193: 15). Na Štajerskem se takšen okras pojavi že v stopnji Ha A1, značilen pa je za stopnji Ha B2 in B3 ter se uporablja vse do začetka halštatskega obdobja (Črešnar 2006, 141; Teržan 1990, 41–42, sl. 4: 18; 8: 13; 10: 22; Dular 2013, 50, 57, sl. 14: O14). Najdemo ga na Brinjevi gori (Oman 1981, *t.* 3: 13, 16; 35: 13), v Gornji Radgoni, na Rifniku (Teržan 1990, 41–42, sl. 4: 18; 8: 13,17; 10: 22), v Ormožu (Tomanič Jevremov 1988–1989, *t.* 14: 1; Dular, Tomanič Jevremov 2010, *t.* 42: 12; 46: 9; 92: 2), na grobišču v Rušah (Pahič, 1957, *t.* 2: 2; 8: 1) in na Pobrežju (Pahič 1972, *t.* 1: 8; 3: 6). Trikotniki so značilni za okraševanje posod v podonavsko-balkanskih skupinah zgodnje železne dobe (Teržan 1990, 42). Poleg trikotnikov se na Savski 10 pojavi tudi šrafiran štirikotnik (*t.* 8: 4).

Od žlebljenega okrasa se na najdišču pojavlja motiv vodoravnih žlebov (*t. 1: 18; 2: 8; 4: 5*), kot ga poznamo z drugih lokacij v Kranju (Janežič 2021, G11, G103), iz Ormoža (Dular, Tomanič Jevremov 2010, t. 110: 7,8; 118: 7), s Pobrežja (Pahič 1972, t. 1: 9; 2: 6,7; 4: 3; 17: 12), iz Ruš (Müller-Karpe 1959, t. 108: L2; Pahič, 1957, t. 8: 2), z Brinjeve gore (Oman 1981, t. 35: 5; 49: 24) in s Pošte (Teržan 1990, t. 10: 4). V severovzhodni Sloveniji naj bi bil značilen za obdobje mlajše kulture žarnih grobišč (Dular 2013, 51, sl. 14: O16).

Pogostejši način okraševanja na najdišču je kaneliranje. Pojavljajo se poševne kanelure na zunanji (*t. 3: 5,6; 6: 2; 7: 12,16,17*) in notranji strani (*t. 8: 7; 9: 2*) ustja. Zadnje poznamo z drugih lokacij v Kranju (J. Horvat 1983, 146, t. 16: 9, 18) in z grobišča na dvorišču SAZU v Ljubljani (Puš 1971, t. 3: 1; 5: 1; 17: 8). Široke vzporedne vodoravne kanelure (*t. 6: 12*) so na Štajerskem značilne za halštatsko obdobje (Dular 2013, 53, sl. 15: O27). Tako okrašene posode so bile najdene naprimer v Ormožu (Lamut 1988–1989, t. 27: 9; Dular, Tomanič Jevremov 2010, t. 98: 4) in na Pošeli (Teržan 1990, 33–34, t. 10: 13; 11: 5, 6; 15: 11).

Zgolj na eni posodi se pojavijo snopi kratkih poševnih črt, izdelanih z glavničenjem (*t. 1: 17*).

Od vtisnjenega okrasa se pojavljajo odtisi prstov. Lahko gre za odtis posameznega prsta (*t. 5: 3; 6: 19*), odtise, razporejene v raven pas (*t. 4: 18*), ali odtise na robu ustja (*t. 1: 4*). Na najdišču pri farni cerkvi v Kranju sta na isti posodi tako pas odtisov kot z odtisi razčlenjeno ustje (J. Horvat 1983, 146, t. 14: 9). Prstni odtisi na robu ustja se pojavljajo še na Bledu (Gerbec 2009, 90, t. 14: 13; 23: 4), na drugih lokacijah v Kranju (Rozman 2004, t. 17: 2), na ljubljanski Tribuni in grobišču na dvorišču SAZU (Vojaković 2013, 233–234; Stare 1954, t. 11: 6; 59: 3; Škvor Jernejčič 2014a, t. 5: 9) ter na Pošeli (Teržan 1990, t. 1: 7).

Pojavljajo se tudi odtisi majhnih okroglih jamic v vodoravni vrsti (*t. 1: 6; 2: 1*), izdelani z orodjem s topo konico. Tak okras se na Štajerskem pojavlja vse od Ha A do Ha C1 (Dular 2013, 51, sl. 14: O17), npr. v Ormožu (Dular, Tomanič Jevremov 2010, t. 65: 6), na Brinjevi gori (Oman 1981, t. 11: 7; 15: 11; 27: 13; 34: 1) in na Pošeli (Teržan 1990, t. 11: 6; 6: 21).

Najdemo tudi t. i. psevdovrvičast okras. Odtisi tvorijo okras ene ali več vodoravnih črt (*t. 3: 23; 4: 16; 9: 9*) ali pa snope vodoravnih in navpičnih resastih motivov (*t. 3: 22*). Obe vrsti sta lahko zapolnjeni z belo inkrustacijo (*t. 8: 10 in 7:*

10 – šrafirani trikotniki). Okras odtisov vrvice, »psevdovrvice« ali koleščka je razmeroma pogost tudi na drugih lokacijah v Kranju (Janežič 2021, 38, G6, G7, G25, G39, G61, G70, G102, G124, G129, G167, G193, G204, G216, G229; Rozman 2004, 69, 72, t. 9: 1;³² J. Horvat 1983, 149, t. 2: 3; 3: 13; 4: 18; 5: 25; 6: 2, 3; 7: 4–13; 9: 25; 11: 22; 16: 14–17). Jana Horvat ugotavlja, da je tovrsten okras v Kranju pogostejši kot na drugih najdiščih osrednje Slovenije in Kranj povezuje z ruško skupino (J. Horvat 1983, 149–150). Motiv vodoravnega traku in navpičnih snopov pod njim naj bi bil v Rušah značilen za Ha B2, vodoraven trak pod ustjem pa za Ha B3 (Müller-Karpe 1959, 122, t. 110: D2, E4; 109: A4, F1; J. Horvat 1983, 147). Motiv je pogost v Podravju od Ha B1 do Ha C0 = Ha B3/C1 (Dular 2013, 53, 58, sl. 15: O22–O25; Pahič 1972, t. 4: 10; 5: 7; 30: 10; Teržan 1990, t. 67: 8; Črešnar 2006, 133 (motiv XV), 140). Primere najdemo na grobišču na dvorišču SAZU v Ljubljani (Škvor Jernejčič 2014a, sl. 6.1, t. 64: 1) in na Bledu (Gabrovec 1960a, t. 17: 3; Gerbec 2009, 91–92, t. 7: 17; 16: 7; 20: 14; 22: 5).

Med okrasom so pogosta nalepljena rebra. Ločimo gladka in razčlenjena. Med prvimi se pojavljajo vodoravna rebra (*t. 1: 8; 3: 16; 6: 16; 7: 5; 8: 2,8; 9: 2*), rebra v obliki črke U (*t. 6: 14*) in valovita rebra (*t. 4: 3*). Rebra so lahko razčlenjena z navpičnimi (*t. 3: 16; 5: 6,7; 6: 11*) ali poševnimi (*t. 9: 8*) vrezi ali pa z odtisi prstov (*t. 1: 5,19; 2: 3,5,7; 3: 14,15,17; 4: 1,15; 5: 2,4; 6: 5,10; 7: 4,18; 8: 6*) in lahko prehajajo v držaj (*t. 2: 7*).

Rebra v obliki črke U so znana tudi z drugih lokacij v Kranju (Rozman 2004, 67, t. 19: 7; J. Horvat 1983, t. 19: 8, 9), sodeč po primerjavah, pa so bila v uporabi daljše časovno obdobje (Rozman 2004, 67).

Razen nalepljenih reber najdemo še nalepljene bradavice, ki so lahko konične (*t. 6: 15; 8: 4,7*) ali razčlenjene (*t. 9: 6*).

Od modeliranega okrasa se pojavlja vodoravno fasetiranje na zunanji (*t. 4: 12; 7: 16*) in notranji strani (*t. 8: 7*) ustja. Fasete na notranji strani ustja najdemo pri loncih in pitosih iz žarnogrobišnega obdobja (Dular 1993, 105, t. 1: 10, 13). Najmlajše primerke poznamo z Borštka pri Metliki (Podzemelj 1, tj. Ha B3/C1=Ha C0; Dular 1979, t. 3: 1) in iz Ormoža, natančneje njegove II. stopnje (Ha B3/C1; Lamut 1988–89, t. 13: 6, 11).

³² Glej tudi motiv pri Rozman 2004, t. 7: 2, sicer izdelan z žlebovi.

REZULTATI DENDROKRONOLOŠKIH ANALIZ OSTANKOV LESENIH NOSILNIH SOH IN NJIHOVA ABSOLUTNA DATACIJA

V štirih jamah za sohe, ki pripadajo dvema stavbama, so se zaradi specifičnih razmer ohranili ostanki lesa.³³ To so bile jama za soho 5 stavbe 1A iz prve gradbene faze ter jame za sohe 30, 31 in 33 stavbe 2 iz druge faze (sl. 3).

Dendrokronološka analiza³⁴ petih vzorcev lesa (sl. 7) je najprej vključevala opredelitev lesne vrste, v vseh primerih je šlo za hrast (*Quercus* sp.). Ker so vsi vzorci lesa imeli zadostno število branik, so bile opravljene tudi meritve širin branik in dendrokronološke analize.

Na podlagi primerjave zaporedij širin branik lesa je bilo ugotovljeno, da vzorca 9 in 10, odkrita v jami za soho 33, pripadata istemu brunu (sl. 8). Iz dendrokronološke analize izhaja, da sta bili drevesi, iz katerih sta bili narejeni bruni vzorca 5 in 8, z veliko verjetnostjo posekani sočasno (sl. 8). Na periferiji vzorcev 5 in 8 manjka celotna beljava (15–30 branik) in najverjetneje tudi nekaj jedrovine. Zato je razlika v datumu zadnjih branik 25 let najverjetneje posledica razkroja in obrabe lesa na zunanjem delu brun. Relativne starosti vzorca 11 glede na druge vzorce z dendrokronološko analizo nismo mogli ugotoviti, saj se zaporedje širin branik ne ujema z nobenim od zaporedij preostalih izmerjenih vzorcev (sl. 8). To nakazuje, da je bilo bruno vzorca 11 posekano v drugem obdobju.

³³ Gre za vzorce lesa 5, 8, 9, 10 in 11 s terenskimi oznakami VZ005, VZ008, VZ009, VZ010 in VZ011. Številke smo ohranili zaradi sledljivosti v dokumentaciji in poročilu z izkopavanj ter v primarni objavi (Gerbec et al. 2014).

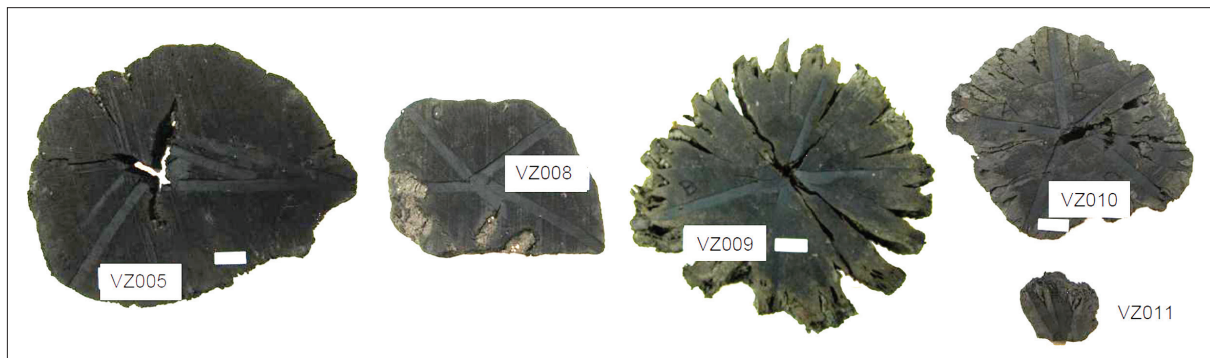
³⁴ Analiza je bila opravljena na Oddelku za lesarstvo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani.

Ker dendrokronologija ni mogla odgovoriti na vprašanja o relativnem in absolutnem datiranju raziskanih brun, smo vzorce poslali na radiokarbonsko datiranje. Bruna oz. relativna zaporedja širin njihovih branik smo namreč želeli absolutno datirati, pri tem pa osvetliti tudi odnose med posameznimi vzorci oz. fazami gradnje stavb. Ker iz dendrokronološke analize izhaja, da dva para vzorcev prepričljivo sodita v isti časovni okvir, smo lahko z radiokarbonsko datacijo enega vzorca iz vsakega para s pomočjo dendrokronologije datirali še druga vzorca iz obeh dendrokronološko sinhroniziranih parov. Tako je s pomočjo vzorca 5 datiran tudi vzorec 8, z vzorcem 9 pa vzorec 10. Za datacijo smo predvideli tudi vzorec 11, ki ni bil dendrokronološko sinhroniziran z nobenim drugim vzorcem.

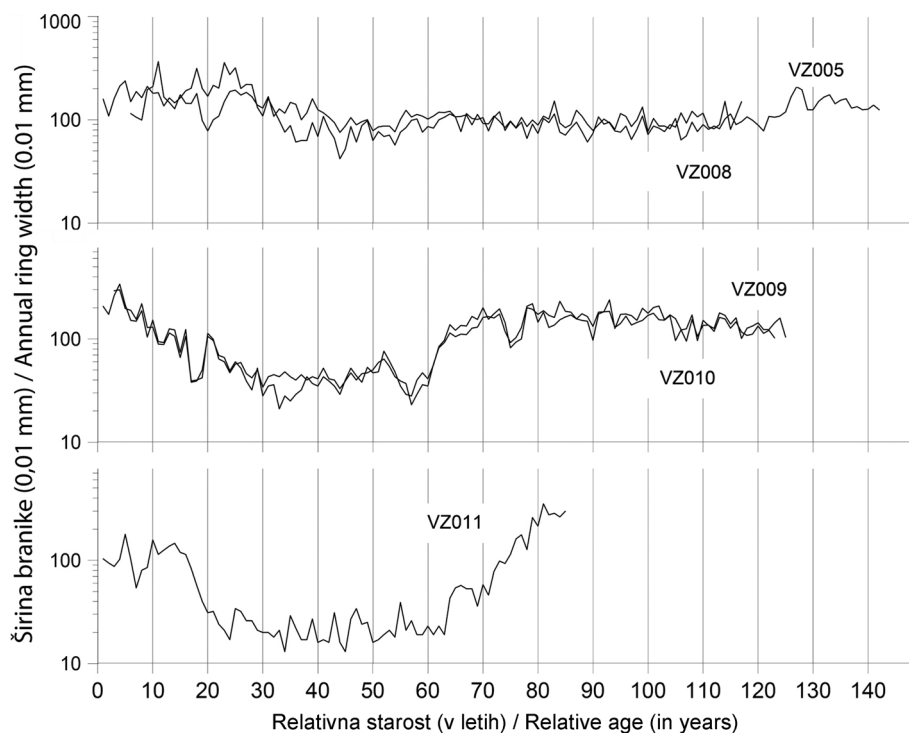
Za absolutno kronološko umestitev vsakega bruna smo na odrezku odvzeli dva manjša izseka lesa za radiokarbonsko datiranje.³⁵ Natančno smo zabeležili, katere branike sta izseka vsebovala, in predvsem prešteli število branik med njima, ki pomenijo tudi časovno razliko (v letih) med vzorcema (tab. 1).

Največ ohranjenih branik, 140, je imel vzorec 5. Izseka za radiokarbonsko datiranje sta vsebovala po 5 branik, med njima (oz. med srednjima branikama vzorcev) pa je bilo 110 branik oz. let razlike. Pri vzorcu 9, ki je na mestu odvzema imel 121 branik, smo med odvzetima vzorcema, vsak izmed njiju je vseboval po 10 branik, našteali 111 branik. Najmanjši vzorec bruna, vzorec 11, je štel le 83 branik, njegova izseka sta imela 15 oz. 10 branik, med njima pa je bilo 71 branik (tab. 1).

³⁵ Radiokarbonske analize vzorcev lesa so opravili v laboratoriju Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory, Miami, Florida (ZDA).

Sl. 7: Kranj, Savska cesta 10. Posnetki dendrokronološko raziskanih vzorcev lesa (prirejeno po Gerbec et al. 2014, sl. 18.4).
Fig. 7: Kranj, Savska cesta (street) 10. Photographs of the dendrochronologically examined wood samples (adapted from Gerbec et al. 2014, fig. 18.4).

Sl. 8: Kranj, Savska cesta 10. Nedatirana zaporedja širin branik s sinhroniziranimi paroma vzorcev 5 in 8 ter 9 in 10 (po Gerbec et al. 2014, sl. 18.5).

Fig. 8: Kranj, Savska cesta (street) 10. Undated annual ring width sequences with cross-dated pairs of samples 5 and 8 as well as 9 and 10 (after Gerbec et al. 2014, fig. 18.5).

Št. vzorca / Sample no.	Terenska oznaka / Field no.	Jama za soho (SE) / Posthole (SU)	Stavba / Building	Vzorec za radiokarbonsko datacijo / Radiocarbon -dating sample no.	Razpon izseka / Range of wood cut-out	Razlika med vzorcema (v letih) / The difference between the two cut-out samples (in years)
5	VZ005	30 (SE 58)	2	KRA05A-01	14-18	110
5	VZ005	30 (SE 58)	2	KRA05A-02	123-127	
9	VZ009	33 (SE 78)	2	KRA09A-01	1-10	111
9	VZ009	33 (SE 78)	2	KRA09A-02	112-121	
11	VZ011	5 (SE 83)	1A	KRA11A-01	1-15	71
11	VZ011	5 (SE 83)	1A	KRA11A-02	74-83	

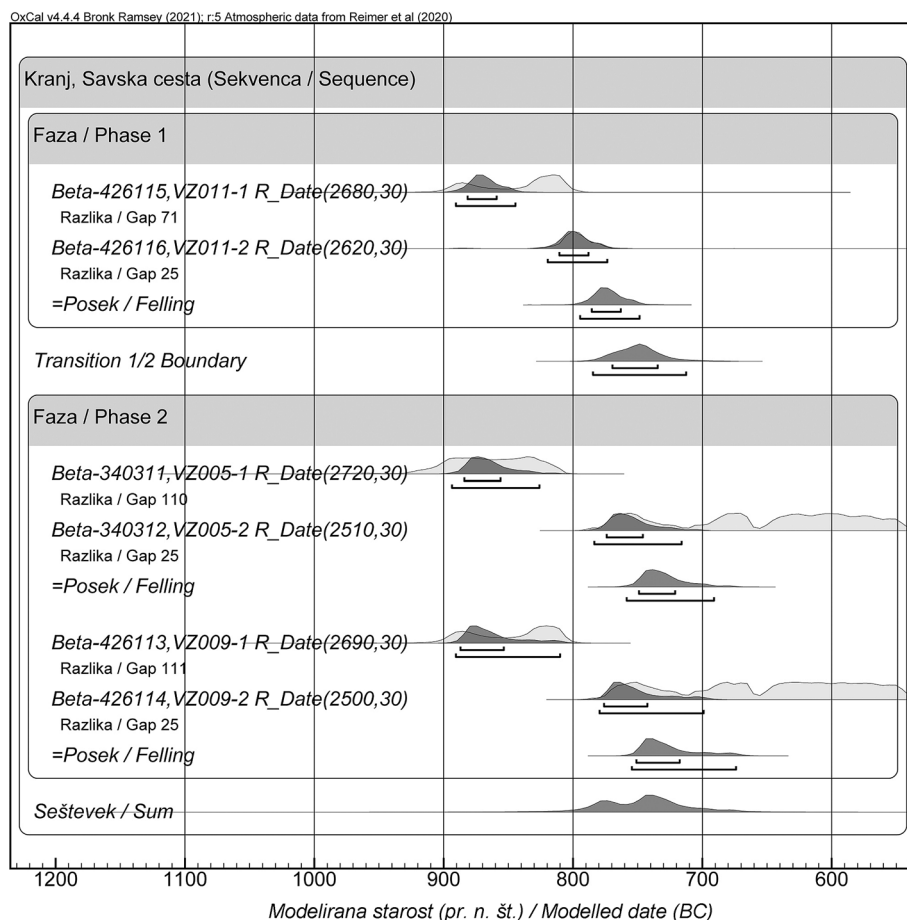
Tab. 1: Kranj, Savska cesta 10. Seznam vzorcev lesa iz jam za sohe za radiokarbonsko datiranje z njihovimi osnovnimi podatki.

Tab. 1: Kranj, Savska cesta (street) 10. The list of radiocarbon-dated wood samples from postholes with their basic information.

Vzorec za radiokarbon- sko datacijo / Radiocar- bon-dating sample no.	Laboratorijska koda / Laboratory code	Konvencionalna radiokarbon- ska starost (BP) / Conventional Radiocarbon Age (BP)	Kalibrirana starost (calBC) / Calibrated Age (calBC) (OxCal, v.4.4.4., 95,4 %)	Modelirana starost / Modelled Age (calBC) (OxCal, v.4.4.4.; 95,4 %, 68,3 %)*
KRA05A-01	Beta-340311	2720 ± 30	918–810	894–827 (885–857)
KRA05A-02	Beta-340312	2510 ± 30	786–541	784–717 (775–747)
KRA09A-01	Beta-426113	2690 ± 30	902–803	891–811 (888–854)
KRA09A-02	Beta-426114	2500 ± 30	778–538 (94,7), 528–520 (0,7)	780–700 (777–743)
KRA11A-01	Beta-426115	2680 ± 30	900–801	891–845 (882–860)
KRA11A-02	Beta-426116	2620 ± 30	827–772	820–774 (811–789)

Tab. 2: Kranj, Savska cesta 10. Rezultati radiokarbonskih analiz vzorcev lesa iz jam za sohe (glej tudi tab. 1, sl. 8).

Tab. 2: Kranj, Savska cesta (street) 10. Results of radiocarbon analyses of the wood samples from the postholes (see also Tab. 1, Fig. 8).

Sl. 9: Kranj, Savska cesta 10. Rezultati modeliranja radiokarbonskih datacij lesenih soh po uporabi metode *wiggle matching* in ob upoštevanju stratigrafskih podatkov oz. določenih faz prazgodovinske poselitve (OxCal v.4.4.4). Model vključuje tudi izračun najverjetnejšega obdobja poseka dreves.

Fig. 9: Kranj, Savska cesta (street) 10. Results of modelled radiocarbon dates of wooden posts, after applying *wiggle matching* (OxCal v.4.4.4), also consider stratigraphic data and interpreted phases of occupation. The model includes the calculation of the most probable felling period of the trees.

Radiokarbonskih datacij vzorcev, pri katerih smo izmerili medsebojno razliko v starosti, nismo obravnavali posamično. Pri njihovi kalibraciji smo tako uporabili metodo *wiggle matching*, ki na podlagi štetja branik upošteva podatek o razliki v starosti med vzorci v letih in tako izboljša prilagoditev kalibracijski krivulji ter praviloma zoži razpon absolutnih datacij. Ker je zaželeno, da vsako datacijo preverimo oz. potrdimo z drugimi neodvisnimi pristopi, smo upoštevali tudi informacije o stratigrafskih odnosih med različnimi gradbenimi fazami in njim pripadajočih stavb. Vzorec 11 tako pripada stavbi 1A iz prve prazgodovinske gradbene faze, vzorca 5 in 9 pa stavbi 2 iz druge faze (tab. 2, sl. 8).

Ob upoštevanju rezultatov arheoloških izkopavanj pripadajo torej analizirani vzorci lesa stavbama dveh zaporednih gradbenih faz. Pri tem ni izključeno, da je bilo katero od brun zamenjano oz. ponovno uporabljeno ob morebitni obnovi stavbe.

Za vzorce 5, 8, 9 in 10 smo tako sklepali, da vsi pripadajo drugi gradbeni fazi. Že dendrokronološke analize so pokazale, da vzorca 9 in 10 pripadata istemu brunu, za vzorca 5 in 8 pa rezultat kaže na sočasno sečnjo. Radiokarbonska analiza je še pokazala, da sta oba para vzorcev z veliko verjetnostjo sočasna, kar izhaja iz datacij vzorcev 5 in 9 (tab. 2, sl. 9). Radiokarbonske analize so torej potrdile ugotovitve arheoloških raziskav, da namreč vzorci vseh treh brun pripadajo isti gradbeni fazi oz. isti stavbi, ter omogočile datiranje vzorcev, za katere morda zaradi rastnih anomalij sočasnosti nismo potrdili z dendrokronološkimi kazalniki.

Vzorec 11 je po arheoloških podatkih del stavbe 1A iz prve gradbene faze, njegova dendrokronološka analiza pa ni dopuščala sinhronizacije z drugimi vzorci. Za datacijo je v tem primeru torej ključen rezultat radiokarbonske analize (tab. 2, sl. 9). Ta kaže, da je bilo drevo posekano prej od preostalih,

hkrati pa potrjuje, da stavba 1A pripada starejši gradbeni fazi.

Če združimo vse podatke, ti omogočajo še nekoliko natančnejšo datacijo postavitve obeh stavb oz. gradbenih faz, ki jima pripadata, kot je bilo mogoče po preliminarni fazi raziskav (Gerbec et al. 2014). Datirane zunanje branike vzorca 11 so nastale v obdobju 820–774 pr. n. št. (z verjetnostjo 95,4 % oz. 811–789 z verjetnostjo 68,3 %) (tab. 2, sl. 9). Pri tem upoštevamo še ocenjeno število branik, odstranjenih pri obdelavi bruna ali propadlih zaradi dolgotrajne izpostavljenosti v prsti, in propadlo beljavo, kar skupaj zneso 25 let ali več (Haneca, Čufar, Beeckman 2009; Čufar 2010). Ob upoštevanju tega, lahko zaključimo, da je bilo drevo najverjetneje posekano v prvi polovici 8. st. pr. n. št., to pa je tudi najverjetnejši čas postavitve stavbe 1A (sl. 9). Datirane zunanje branike vzorcev 5 in 9 so nastale v obdobju 784–717 oz. 780–700 pr. n. št. (z verjetnostjo 95,4 %; 775–747 oz. 777–743 z verjetnostjo 68,3 %) (tab. 2, sl. 9). Tudi v tem primeru moramo po enakem ključu upoštevati odsotne zunanje branike, posek drevesa in postavitve stavbe 2 pa lahko tako datiramo v čas med sredino 8. in prvo četrtino 7. st. pr. n. št., z občutno večjo verjetnostjo v prvem delu razpona (sl. 9).

ZAKLJUČEK

Med izkopavanji na Savski cesti 10 v Kranju so bile odkrite tri prazgodovinske naselbinske oz. gradbene faze z več tlorisi stavb, ki smo jih opredelili glede na značilne razporeditve jam za nosilne stebre. Ti so bili v jamah pogosto utrjeni z zagozdami. Stene stavb so bile narejene iz prepleta, zamazanega z glino, kar lahko sklepamo po značilnih ostankih prežganega stenskega ometa. V najstarejšo fazo sodijo tlorisi treh stavb (1A–1C) in ognjišče (1), v drugo fazo večja pravokotna stavba s predprostorom in dvema ognjiščema (stavba 2) ter v najmlajšo fazo ostanki ene stavbe (stavba 3).

Večina jam za sohe stavb je bila vkopana s plasti, ki med posameznimi fazami gradnje predstavljajo izravnave (SE 21, SE 16/39 in SE 3). Za vrhnje dele teh plasti domnevamo, da so bili hkrati tudi hodne površine stavb oz. gradbenih faz. To najbolj jasno kaže stavba 2, pri kateri je bila površina plasti, ki se razteza čez večino izkopnega polja na tem nivoju (SE 39), okoli ognjišča ožgana in dokumentirana kot SE 20. Ob tem pa odlomki posameznih keramičnih posod, najdenih v več plasteh, kažejo na intenzivno rabo prostora in premeščanje plasti z

najdbami med posameznimi fazami gradnje oz. urejanja ali izravnave prostora. Tako lahko najverjetneje le najdbe, ki izvirajo iz vrhnjih delov plasti, povezujemo s stavbami, ki stojijo na njih, najdbe znotraj izravnalnih plasti pa so bolj verjetno povezane s predhodnimi gradbenimi fazami na tem prostoru ali pa celo širše, če je šlo za urejanje prostora na širšem območju naselbine.³⁶

Prav to nam je v veliki meri onemogočalo, da bi razmeroma številno gradivo, odkrito na večjih delih izkopnega polja ter pripisano različnim plastem in gradbenim fazam, natančneje raziskovali tudi z vidika prostorske distribucije. Zastopanost tipov keramičnega posodja je skozi različne gradbene faze precej enotna in na podlagi primerjav sodi v isto časovno obdobje. Izjema so lonci tipa L1 in edina skodelica tipa Skd3, ki jih najdemo zgolj v tretji gradbeni fazi, ter lonci tipa L8 in edina majhna situlasta posodica, ki se pojavljajo zgolj v drugi gradbeni fazi.

Najdbe, med katerimi prevladuje lončenina, so značilnih naselbinskih tipov, saj prevladujejo pitosi oz. shrambne posode, lonci, sklede z uvihanim ustjem in pekve, finega posodja pa je manj. Najdene so bile tudi tkalske uteži in predilska vretenca ter kamnita orodja in ostanki njihove izdelave.

Pričakovano najdemo posodju s Savske ceste 10 najboljše primerjave kar v isti naselbini, torej na drugih lokacijah v Kranju, kot so Pavšlarjeva hiša, okolica farne cerkve in grad Khislstein. Gradivo z najdišča Pavšlarjeva hiša je bilo datirano v čas Ha B3/C1 = Ha C0, z le redkimi mlajšimi kosi (Rozman 2004, 77–78), tisto iz okolice farne cerkve pa v stopnji Ljubljana IIb in IIIa po Gabrovcu (Ha B3 do Ha B3/C1 = Ha C0; J. Horvat 1983, 154–155). Med tam odkritim gradivom, značilnim za mlajše obdobje kulture žarnih grobišč, kamor sodijo psevdovrvičast okras, fasetirane sklede z uvihanimi ustji in okras trikotnikov s podaljški,³⁷ so bile tudi posode z dobrimi primerjavami z ljubljanskim grobiščem na dvorišču SAZU, kot so pitosi z okrasom poševnih kanelur na lijakasto izvihanem ustju. Kot značilen zgodnježeleznodobni element³⁸ Horvat omenja

³⁶ Primer sočasnega urejanja večjih površin je bil ugotovljen na Tribuni v Ljubljani, kjer se je v enem delu naselbine na prehodu med prvo in drugo fazo celostno spremenila usmeritev stavb (Vojaković 2023, 542).

³⁷ Omenimo lahko še lonce L1, L4, in L5 ter sklede z okrasom poševnih kanelur ali vodoravnih faset.

³⁸ Kot značilen železnodobni element na Savski cesti lahko omenimo še lonce tipa L7, skodelo z nizkim vratom in poudarjenim ramenom Sk2, skodelice Skd1, buče in pitose tipa P2.

skleda z uvihanim ustjem in okrasom vodoravnih faset ter snopi poševnih kanelur na ustju (J. Horvat 1983, 148, t. 9: 24), kakršna je bila najdena tudi na Savski cesti (t. 7: 16).

Primerjave najdemo tudi v grobovih pri Vili Prah, predvsem v pitosih tipa P2, ki so bili tam uporabljeni kot žare (Gabrovec 1960b, t. 1: 9; 3: 9; Škvor Jernejčič 2014a, 266, sl. 9.5; Škvor Jernejčič 2017, t. 3: 8; 4: 1). Pridatki iz grobov so značilni za stopnjo Podzemelj 2 (Ha B3/C1 = Ha C0; Gabrovec 1964–1965, 32; Gabrovec 1966, 24, sl. 2–3; Gabrovec 1973, 348; Škvor Jernejčič 2017, 138).

Dobre povezave vidimo v naselbini in na grobišču na Bledu. V naselbini Pod gradom so bile raziskane stavbne ostaline iz pozne bronaste dobe ter iz časa prehoda v starejše halštatsko obdobje in tudi iz mlajšega halštatskega obdobja (Gerbec 2009). Grobišče na blejski Pristavi pa Gabrovec datira na začetek starejše železne dobe (Gabrovec 1960a, 68).

S časovno opredelitvijo najdb smo prišli tudi do ugotovitve, da so si gradbene faze na najdišču Savska cesta 10 sledile v razmeroma kratkem časovnem obdobju brez vmesne prekinitve. Na podlagi primerjav se najdišče dobro vklaplja v okvir ljubljanske skupine (Gabrovec 1999, 178–180), v čas stopenj Ljubljana II in IIIa (od Ha B3 do Ha B3/C1 = Ha C0).

Zaradi opravljenih kombiniranih dendrokronoloških in radiokarbonskih analiz lahko obe zgodnejši gradbeni fazi tudi zelo dobro absolutno datiramo. Analizirani vzorec lesa stebra iz stavbe 1A (vz. 11) kaže, da je bilo drevo, iz katerega je bil izdelan, posekano v prvi polovici 8. st. pr. n. št. (sl. 8). Ker je bila stavba 1A postavljena na geološko podlago, ki je ni prekrivala kakšna starejša naselbinska plast, poselitve tega prostora ne gre pričakovati pred tem obdobjem. Prva gradbena faza je trajala vsaj do začetka druge polovice 8. st. pr. n. št. Takrat je bila namreč najverjetneje postavljena stavba 2 (sl. 8), ki pripada drugi gradbeni fazi na tem območju. Njeno trajanje je težko oceniti, a ob vseh odkritih arheoloških najdbah, upoštevajoč tudi redke najmlajše najdbe iz tretje gradbene faze, ni verjetno, da bi se poselitev tega območja nadaljevala globoko v 7. st. pr. n. št.

Najdbe s Savske ceste 10 so pokazatelj, da se je prazgodovinska naselbina v Kranju proti koncu pozne bronaste dobe in na začetku železne dobe razprostirala ne le po vrhu skalnega pomola nad sotočjem Save in Kokre, ampak je segala vse do njegovega zahodnega roba oz. vse do levega brega reke Save. Dosedanje raziskave v nedavnem prispevku v celoti povzema M. Sagadin (2023;

glej tudi tam citirano literaturo in neobjavljena terenska poročila). Kot zaključuje, je glavnina najdb datirana v čas Ha B3/C1 = Ha C0. Najdbe iz mlajših faz halštata (tudi stavbne ostaline, kot je razvidno iz prispevka) so sicer razporejene po celotnem območju naselbine, vendar so manj številne (Sagadin 2023, 438).

Morda je za konec na mestu še kratek razmislek o pomenu in dometu tukaj predstavljenega najdišča, predvsem v luči povezave razmeroma številnih in značilnih keramičnih najdb ter absolutnih datacij. Ob tem gre brez dvoma za doslej najnatančnejše absolutne datacije katerekoli naselbinske situacije iz 8. st. pr. n. št. pri nas, saj so podprte s kombinacijo dendrokronoloških in radiokarbonskih analiz. Pri tem moramo vzeti v obzir tudi dognanja o sledju plasti in razporeditvi najdb v njih.

Ob upoštevanju vsega navedenega lahko po našem mnenju za najzgodnejše prazgodovinske plasti, torej tiste, ki jih uokvirjata postavitev stavb prve faze in stavbe druge faze, ter za v njih odkrito gradivo z absolutno datacijo ostankov lesenih stebrov določimo t. i. *terminus post quem* in *terminus ante quem*. Kot prve v ta nabor sodijo plasti, na katere so bile postavljene stavbe 1A, 1B in 1C (SE 15, SE 162 in SE 21), saj so najdbe, odkrite v zgornjih delih plasti SE 15 in SE 21, pokazatelj rabe prostora v času teh stavb. Med ostanke prve gradbene faze sodijo tudi jame A, B in C ter ognjišče 1 (t. 1: 1–20; 2: 1–5). Po opustitvi stavb te faze je bil prostor izravnán (SE 39, SE 16), tam pa je bila postavljena stavba 2. Odlomki keramike iz prve gradbene faze (SE 15 in SE 21) in druge izravnave terena pogosto pripadajo istim posodam (t. 7: 3–9), številne pa so sestavljene iz odlomkov iz vseh prazgodovinskih gradbenih faz (t. 7: 15–18; 8: 1–10; 9: 1–3). Ker pa je bila zgornja površina nasutja druge gradbene faze (SE 39) pozneje tudi hodna površina v času uporabe stavbe 2, menimo, da najdbe iz te plasti v veliki večini ne moremo šteti med najzgodnejše gradivo. Nasprotno pa lahko za posode, katerih odlomki so bili odkriti v plasteh in kontekstih prve faze, a nato tudi višjih plasteh, domnevamo, da izvirajo iz časa pred postavitvijo stavbe 2.

Keramika prve faze, ki je torej zelo jasno relativno kronološko opredeljena, sodi po absolutnih datacijah v okvir prve polovice oz. še verjetneje sredine 8. st. pr. n. št. Ne gre namreč pričakovati, da bi precej velika količina keramike desetletja ležala na tleh in bila še vedno razmeroma dobro ohranjena. Če izhajamo iz primerjav keramičnega gradiva, to sodi v stopnji Ljubljana II in IIIa, njun skupni razpon pa

trenutno sega od sredine oz. druge polovice 9. st. do tretje četrtine 8. st. pr. n. št. (Teržan, Črešnar 2014, 706–713; Škvor Jernejčič, Vojaković 2023, 608–611). Absolutna datacija gradiva prve gradbene faze na Savski cesti 10 v Kranju torej ustreza najmlajšim delom skupnega časovnega razpona stopenj Ljubljana II in IIIa. Naslednji dve gradbeni fazi, pri katerih je med keramičnimi najdbami prepoznati malo novosti, kažeta na uporabo podobnega posodja tudi pozneje.

Zahvale

Zahvala gre v prvi vrsti Juditi Lux z Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, vodji izkopavanj, ki je gradivo odstopila za obdelavo v sklopu diplomske naloge prvega avtorja (Gruden 2016). Za nasvete pri pripravi članka se zahvaljujemo Veroniki Pflaum (Gorenjski muzej Kranj) in Milanu Sagadinu (ZVKDS). Za nasvete pri modeliranju radiokarbonskih datacij se zahvaljujemo Kenu Massyju z Univerze Ludwiga Maximiliana v Münchnu. Raziskava je potekala v sklopu pedagoškega procesa na Oddelku za arheologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani pod mentorstvom Bibe Teržan in somentorstvom Matije Črešnarja.

KATALOG

V katalogu so najdbe razporejene od najstarejše do najmlajše gradbene faze, znotraj faz pa po plasteh oz. kontekstih. Na koncu so najdbe, sestavljene iz odlomkov iz različnih faz.

Vse predstavljene keramične posode in predmeti so bili izdelani prostoročno. Pri opisu trdote je poleg kategorije¹ podana tudi stopnja po Mohsovi lestvici.

Avtorici risb sta Teja Gerbec (*t. 1: 9; 3: 1,2,4,7,18,22; 4: 6,8,9,12,18; 7: 3,4,9,11; 8: 4,7,10; 9: 2*) in Anja Hellmuth Kramberger (preostali predmeti). Najdbe so začasno shranjene v prostorih ZVKDS, OE Kranj. V trajno hrambo bodo predane Gorenjskemu muzeju.

Okrajšave:

d. = dolžina

kv. = kvadrant

l. m. = lončarska masa

NA = oznaka najdbe

n. p. = notranja površina

ohr. = ohranjen/-a

odl. = odlomek/odlomki

pr. = premer

pr. u. = premer ustja

pr. d. = premer dna

rek. = rekonstruiran/-a

SE = stratigrafska enota

š. = širina

št. odl. = število odlomkov

v. = višina

vel. = velikost

z. p. = zunanja površina

A = kremen

B = kalcijev karbonat

C = sljuda

D = organske snovi

E = železovi oksidi

F = glinena jedra

G = zdrobljena keramika

¹ Horvat 1999, 160.

Tabla 1

Faza 1, SE 15

1. Odl. ustja pitosa. Pr. u. 26,7 cm; vel. odl. 4 × 4,5 cm; ohr. v. 4,5 cm. L. m.: ABC; finožrnata; redukcijsko žganje; trda (3); glajena; n. p. 10 YR 3/1 (sivo črna); z. p. 10 YR 6/3 (svetlo rjava). Predmet je prežgan. NA 0251; SE 15.
2. Odl. ustja lonca. Pr. u. 14,7 cm; ohr. v. 3,5 cm. L. m.: BCE; finožrnata; redukcijsko žganje; trda (3); glajena; n. p. 7.5 YR 7/4 (rdečkasta / rožnata); z. p. 10 YR 5/1 (siva). Predmet je ožgan. NA 0238/1; SE 15.
3. Odl. ustja pitosa. Pr. u. 21,3 cm; ohr. v. 3 cm. L. m.: ABCE; finožrnata; žganje neznano, predmet sekundarno prežgan; trda (4); glajena; 7.5 YR 7/2 (rdečkasto siva). Predmet je prežgan. NA 0239/3; SE 15.
4. Odl. okrašenega ustja lonca. Pr. u. 20,2 cm; vel. odl. 5,2 × 4,1 cm; ohr. v. 4,1 cm. L. m.: AC; finožrnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; trda (4); glajena; 10 YR 6/3 (svetlo rjava). Okras: odtisi prsta v liniji na robu ustja. NA 0252/1; SE 15.
5. Odl. okrašene pekve. Pr. u. 26,4 cm; ohr. v. 7,3 cm. L. m.: ABC; finožrnata; žganje neznano, predmet sekundarno prežgan; trda (3); glajena; n. p. 7.5 YR 6/6 (svetlo rdeča); z. p. 7.5 YR 6/2 (rdečkasto siva). Okras: vodoravno razčlenjeno rebro z odtisi prstov na ostenju. Predmet je prežgan. NA 0356; SE 15; št. odl.: 11.
6. Odl. okrašene skodelice. Vel. odl. 3 × 3,5 cm. L. m.: ACE; zelo fino žrnata; redukcijsko žganje; trda (4); polirana pred žganjem; 7.5 YR N4/ (siva). Okras: odtisi orodja s topo konico, motiv krožcev v vrsti na ramenih. NA 0239/1; SE 15.
7. Odl. ustja sklede. Vel. odl. 4 × 3,5 cm. L. m.: ACE; finožrnata; redukcijsko žganje; trda (4); glajena; n. p. 7.5 YR N4/ (siva); z. p. 10 YR 6/1 (siva). NA 0239/2; SE 15.
8. Odl. okrašene pekve. Vel. odl. 3,7 × 3,1 cm. L. m.: ABCE; finožrnata; oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; 5 YR 6/6 (svetlo rdeča). Okras: vodoravno gladko rebro na ostenju. NA 0158; SE 15.
9. "Dvojno vretence". V. 1,8 cm; d. in š. 3,9 × 2,1 cm. L. m.: AC; finožrnata; oksidacijsko žganje; zelo trda (5); glajena; površine 10 YR 7/2 (svetlo siva). Teža 14 g. NA 0261; SE 015.
10. Odl. ostenja posode z držajem. Vel. odl. 9,4 × 6,8 cm. L. m.: ACE; finožrnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; zelo trda (5); notranja glajena, zunanja polirana; n. p. 5 YR 4/1 (siva); z. p. 5 YR 2.5/1 (rdeče-črna). Okras: nalepljen držaj na ostenju. Predmet je prežgan. NA 0248; SE 15.
11. Odl. svitka z odtisom lista. Pr. 8,2 cm; v. 3,6 cm. L. m.: ABCEG; finožrnata; žganje neznano, predmet sekundarno prežgan; trda (4); glajena; površine 10 YR 6/2 (svetlo rjava). Predmet je prežgan, odtis lista na površini. NA 0234; SE 15.

Faza 1, SE 21

12. Lonec. Pr. u. 19,1 cm; pr. d. 11,1 cm; v. 17,8 cm. L. m.: AC; drobno zrnata; oksidacijsko žganje; trda (4); glajena; 5 YR 5/6 (rjava), lise 10 YR 5/3 (rjava). NA 0381; SE 21; št. odl.: 34.
13. Odl. ustja lonca. Pr. u. 20,3 cm; vel. odl. 5,4 × 4,7 cm; ohr. v. 4,7 cm. L. m.: ABCE; drobno zrnata; žganje neznano, predmet sekundarno prežgan; trda (3); glajena; 10 YR 6/3 (svetlo rjava), lise 5 YR 4/2 (temno rjava). Predmet je prežgan. NA 0365; SE 21; št. odl.: 2.
14. Odl. skleda. Pr. u. 18,2 cm; ohr. v. 8 cm. L. m.: ACE; fino zrnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; trda (3); glajena; 10 YR 4/1 (siva). NA 0362; SE 21; št. odl.: 6.
15. Odl. ustja posode. Vel. odl. 2,4 × 2,9 cm. L. m.: ACE; fino zrnata; redukcijsko žganje; trda (4); polirana pred in po žganju; 7.5 YR N2/ (sivo črna). NA 0427/2; SE 21.
16. Odl. ustja skleda. Vel. odl. 2,8 × 1,7 cm. L. m.: BCE; fino zrnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; trda (3); glajena; 10 YR 4/1 (siva). NA 0409; SE 21.
17. Odl. okrašenega ostenja bikonične posode. Vel. odl. 6,3 × 4,7 cm. L. m.: ABCE; fino zrnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; trda (3); glajena; n. p. 10 YR 3/1 (sivo črna); z. p. 7.5 YR 4/2 (temno rjava). Okras: poševne vzporedne črte, narejene s tehniko glavničenja na ramenih. NA 0385; SE 21.
18. Odl. okrašenega ostenja posode. Vel. odl. 6 × 5,3 cm; 2,3 × 2,1 cm. L. m.: ACE; fino zrnata; oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; 10 YR 4/2 (temno rjava). Okras: žlebljena vodoravna črta na ostenju. NA 0427/1; SE 21; št. odl.: 2.
19. Odl. okrašenega ostenja posode. Vel. odl. 4,7 × 3 cm. L. m.: ACE; fino zrnata; oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; n. p. 5 YR 3/1 (sivo črna); z. p. 5 YR 4/2 (temno rjava). Okras: vodoravno razčlenjeno rebro z odtisi prstov na ostenju. NA 0378; SE 21.
20. Odl. preluknjane držaja posode. Vel. odl. 4,5 × 2,7 cm. L. m.: AC; fino zrnata; redukcijsko žganje; trda (4); glajena; n. p. 10 YR 3/1 (sivo črna); z. p. 7.5 YR 6/6 (svetlo rdeča). Predmet je prežgan. NA 0392; SE 21.

Tabla 2*Faza 1, SE 162*

1. Odl. skodelice s presegajočim ročajem. Pr. u. 8,5 cm; vel. odl. 5,3 × 5 cm; ohr. v. 5 cm. L. m.: ABC; zelo fino zrnata; redukcijsko žganje; izredno trda (7); polirana pred in po žganju; 7.5 YR N3/ (sivo črna). Okras: odtisi orodja s topo konico, motiv krožcev v vrsti na ramenih. NA 0400; SE 162.

Faza 1, jama B

2. Odl. ustja lonca. Pr. u. 7,3 cm; vel. odl. 4,5 × 3,9 cm; ohr. v. 3,9 cm. L. m.: AC; fino zrnata; žganje neznano, predmet sekundarno prežgan; trda (3); glajena; n. p. 7.5 YR 6/4 (svetlo rjava); z. p. 10 YR 7/2 (svetlo siva). Predmet je prežgan. NA 0390; SE 163 (zasutje jame B).

Faza 1, jama za soho 16

3. Odl. okrašenega ostenja posode. Vel. odl. 4,6 × 4,6 cm. L. m.: ACE; fino zrnata; nepopolno oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; 5 YR 5/6 (rjava). Okras: vodoravno razčlenjeno rebro z odtisi prstov na ostenju. NA 0321; SE 107 (zasutje jame za soho 16).

Faza 1, jama za soho 1

4. Odl. pitosa. Vel. odl. 25,3 × 12,9 cm. L. m.: ABCE; fino zrnata; redukcijsko žganje; trda (4); glajena; 10 YR 4/1 (siva). NA 0349; SE 133 (zasutje jame za soho 1); št. odl.: 3.

Faza 1, ognjišče 1 in jama B

5. Odl. okrašene pekve. Pr. u. 33,6 cm; vel. odl. 10,5 × 9,7 cm; ohr. v. 9,7 cm. L. m.: ABCE; fino zrnata; oksidacijsko žganje; trda (4); glajena; 7.5 YR 7/4 (rdečkasta/rožnata). Okras: vodoravno razčlenjeno rebro z odtisi prstov na ostenju. NA 0388; SE 131 (ognjišče 1), 163 (zasutje jame B); št. odl.: 6.

Faza 2, SE 39

6. Ustje pitosa. Ohr. v. 3,8 cm. L. m.: ACE; fino zrnata; žganje neznano, predmet sekundarno prežgan; trda (4); glajena; 7.5 YR N5/ (siva). Predmet je prežgan. NA 0292/2; SE 39; št. odl.: 5.
7. Odl. okrašenega lonca. Pr. u. 13,4 cm; ohr. v. 5,1 cm. L. m.: BCE; fino zrnata; oksidacijsko žganje; trda (4); glajena; 10 YR 4/1 (siva). Okras: vodoravno razčlenjeno rebro z odtisi prstov na ramenu. NA 0280/3; SE 39; št. odl.: 6.
8. Odl. ostenja lonca. Vel. odl. 7,6 × 8,4 cm. L. m.: ACE; fino zrnata; redukcijsko žganje; trda (4); glajena; 2.5 YR N3/ (sivo črna). Okras: žlebljena vodoravna linija na vratu. Predmet je prežgan. NA 0341/1; SE 39.
9. Odl. lonca. Pr. u. 11,1 cm; vel. odl. 4,1 × 4,5 cm; ohr. v. 4,5 cm. L. m.: ACE; fino zrnata; žganje neznano, predmet sekundarno prežgan; trda (3); glajena; 7.5 YR 6/6 (svetlo rdeča). Predmet je prežgan. NA 0254/1; SE 39.
10. Odl. ustja lonca. Pr. u. 10,4 cm; vel. odl. 4 × 3,7 cm; ohr. v. 3,7 cm. L. m.: ACE; fino zrnata; oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; n. p. 7.5 YR 6/6 (svetlo rdeča); z. p. 7.5 YR 5/4 (rjava). NA 0416/1; SE 39.
11. Odl. ustja lonca. Pr. u. 27,4 cm; vel. odl. 5,2 × 5,2 cm; ohr. v. 5,2 cm. L. m.: ABCE; fino zrnata; nepopolno oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; 10 YR 6/4 (svetlo rjava). NA 0416/2; SE 39.

Tabla 3*Faza 2, SE 39*

1. Odl. skodele. Pr. u. 18 cm; ohr. v. 4,2 cm. L. m.: AC; fino zrnata; žganje neznano, predmet sekundarno prežgan; zelo trda (5); glajena; 7.5 YR 8/4 (rdečkasta/rožnata). Predmet je prežgan. NA 0269; SE 39; št. odl.: 2.
2. Odl. situlaste posodice. Pr. u. 8,8 cm; ohr. v. 4,9 cm. L. m.: ABC; fino zrnata; redukcijsko žganje; zelo trda (6); glajena; 10 YR 5/1 (siva). NA 0334; SE 39.
3. Odl. okrašene skleda z držajem. Pr. u. 18,2 cm; vel. odl. 11,6 × 3,9 cm; ohr. v. 3,9 cm. L. m.: ACE; fino zrnata; žganje neznano, predmet sekundarno prežgan; trda (3); glajena; 10 YR 5/1 (siva). Okras: poševne kanelure na zunanji strani ustja. Predmet je prežgan. NA 0332/9; SE 39; št. odl.: 2.
4. Odl. okrašene skleda. Pr. u. 14,8 cm; ohr. v. 5,8 cm. Lastnosti nedoločene. Okras: poševne kanelure na zunanji strani ustja. NA 0188/2; SE 39; št. odl.: 4.
5. Odl. okrašene skodele s presegajočim ročajem. Pr. u. 16,3 cm; pr. d. 7,1 cm; ohr. v. 9,1 cm; rek. v. 9,7 cm. L. m.: BC; fino zrnata; redukcijsko žganje; trda (3); polirana pred in po žganju; 7.5 YR N3/ (sivo črna). Okras: snopi

- poševnih kanelur na zunanji strani ustja. NA 0403; SE 39; št. odl.: 44.
6. Odl. okrašene skodele. Pr. u. 17,5 cm; pr. d. 5 cm; v. 10 cm. L. m.: ACE; finožrnata; redukcijsko žganje; trda (4); glajena; 10 YR 5/1 (siva). Okras: snopi poševnih kanelur na zunanji strani ustja. Predmet je prežgan. NA 0269/2; SE 39; št. odl.: 15.
 7. Odl. okrašenega ustja sklede. Vel. odl. 2,2 × 2,7 cm. L. m.: BCE; finožrnata; žganje neznano, predmet sekundarno prežgan; zelo trda (6); glajena; 7.5 YR 8/4 (rdečkasta/rožnata). Okras: poševne kanelure in dve vrezani cikcak črti na zunanji strani ustja. Predmet je prežgan. NA 0340; SE 39.
 8. Odl. ustja sklede. Vel. odl. 2,1 × 2,5 cm. L. m.: BCE; finožrnata; redukcijsko žganje; trda (3); glajena; 5 YR 4/1 (siva). Okras: navpični vrezi na robu ustja. NA 0307/1; SE 39.
 9. Odl. sklede z držajem. Pr. u. 18,3 cm; ohr. v. 4,9 cm. L. m.: ACEG; finožrnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; trda (3); glajena; 7.5 YR 7/6 (svetlo rdeča). NA 0333/3; SE 39; št. odl.: 6.
 10. Odl. ustja sklede z držajem. Vel. odl. 3,7 × 2,8 cm. L. m.: BCE; finožrnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; trda (3); glajena; 7.5 YR 6/4 (svetlo rjava). NA 0417; SE 39.
 11. Odl. sklede. Pr. u. 18,2 cm; ohr. v. 4,2 cm. L. m.: BC; finožrnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; trda (3); glajena; 10 YR 6/4 (svetlo rjava). NA 0264; SE 39; št. odl.: 6.
 12. Odl. sklede. Pr. u. 24,3 cm; ohr. v. 3,8 cm. L. m.: ABCE; finožrnata; redukcijsko žganje; trda (3); polirana pred in po žganju; 7.5 YR N2/ (sivočrna). NA 0194/1; SE 39; št. odl.: 2.
 13. Odl. okrašene skodelice. Pr. u. 9,1 cm; ohr. v. 4,3 cm. L. m.: AC; zelo fino žrnata; redukcijsko žganje; trda (3); polirana pred in po žganju; 7.5 YR N3/ (sivočrna). Okras: vrezan okras visečih trikotnikov v vodoravni vrsti na ramenih. NA 0196/2; SE 39; št. odl.: 3.
 14. Odl. okrašene pekve. Vel. odl. 6,1 × 3,2 cm; 3 × 2,6 cm. L. m.: ACE; finožrnata; redukcijsko žganje; trda (4); polirana pred in po žganju; 10 YR 3/1 (sivočrna). Okras: vodoravno razčlenjeno rebro z odtisi prstov na ostenju. NA 0255/4; SE 39; št. odl.: 2.
 - 3: 15 5: 11. Odl. pekve. Vel. odl. 10,5 × 8,1 cm. Lastnosti nedoločene. Okras: vodoravno razčlenjeno rebro z odtisi prstov na ostenju. NA 0188/1; SE 39; št. odl.: 5.
 16. Odl. okrašene pekve. Pr. u. 28,3 cm; vel. odl. 5,6 × 4,1 cm; ohr. v. 4,1 cm. L. m.: BCE; drobno žrnata; oksidacijsko žganje; trda (4); glajena; n. p. 10 YR 4/1 (siva); z. p. 5 YR 5/4 (rjava). Okras: vodoravno gladko rebro na ostenju. NA 0308/1; SE 39.
 17. Odl. okrašene pekve. Vel. odl. 5 × 4 cm. L. m.: ACE; finožrnata; oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; n. p. 7.5 YR N3/ (sivočrna); z. p. 10 YR 6/1 (siva). Okras: vodoravno razčlenjeno rebro z odtisi prstov na ostenju. Predmet je prežgan. NA 0273; SE 39.
 18. Odl. ročaja pekve. Vel. odl. 6,9 × 6,5 cm. L. m.: BC; drobno žrnata; nepopolno oksidacijsko žganje; zelo trda (5); glajena; n. p. 5 YR 3/2 (temno rjava); z. p. 2.5 YR 4/6 (rdeča), lise 5 YR 3/2 (temno rjava). NA 0302; SE 39.
 19. Odl. pekve. Vel. odl. 3,7 × 2,4 cm. L. m.: ACE; finožrnata; redukcijsko žganje; trda (4); glajena; n. p. 7.5 YR N2/ (sivočrna); z. p. 5 YR 5/4 (rjava). NA 0286/1; SE 39.
 - 3: 20 5: 16. Odl. pokrova. Pr. u. 18,3 cm; ohr. v. 3,3 cm. L. m.: BCE; finožrnata; oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; 5 YR 5/4 (rjava). NA 0242; SE 39; št. odl.: 2.
 21. Odl. pekve. Pr. u. 22,3 cm; ohr. v. 6,8 cm. L. m.: BCE; drobno žrnata; žganje neznano, predmet sekundarno prežgan; zelo trda (5); glajena; 10 YR 6/4 (svetlo rjava). Predmet je prežgan. NA 0284/1; SE 39; št. odl.: 3.
 22. Odl. okrašenega ostenja posode. Vel. odl. 4,8 × 3,6 cm. Lastnosti nedoločene. Okras: psevdovrvičast okras, motiv snopov vodoravnih in navpičnih črt na ostenju. NA 0313; SE 39; št. odl.: 2.
 23. Odl. okrašenega ostenja posode. Vel. odl. 2,5 × 2,2 cm. L. m.: AC; finožrnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; trda (3); glajena; n. p. 2.5 YR 5/2 (rjava); z. p. 7.5 YR 6/4 (svetlo rjava). Okras: psevdovrvičast okras, vodoravna črta na največjem obodu posode. NA 0265/1; SE 39.

Tabla 4

Faza 2, SE 39

1. Odl. okrašenega ostenja posode. Vel. odl. 15,4 × 10,4 cm. L. m.: ACE; finožrnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; trda (3); glajena; n. p. 5 YR 6/6 (svetlo rdeča); z. p. 7.5 YR 7/6 (svetlo rdeča). Okras: vodoravno razčlenjeno rebro z odtisi prstov in držajem na ostenju. Predmet je prežgan. NA 0335/1; SE 39.
2. Odl. okrašenega ostenja posode. Vel. odl. 4 × 5,1 cm. L. m.: ABCE; finožrnata; oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; 10 YR 6/4 (svetlo rjava). Okras: vodoravno razčlenjeno rebro z navpičnimi vrezi na ostenju. NA 0272; SE 39.
3. Odl. okrašenega ostenja posode. Vel. odl. 4,6 × 5,5 cm. L. m.: BCE; finožrnata; oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; 5 YR 4/2 (temno rjava). Okras: valovito gladko rebro na ostenju. NA 0326/1; SE 39; št. odl.: 2.
4. Odl. posode z ного. Pr. d. 10,2 cm; ohr. v. 6,5 cm. L. m.: BCE; finožrnata; redukcijsko žganje; zelo trda (5); polirana pred in po žganju; n. p. 5 YR 2.5/1 (rdeče črna); z. p. 10 YR 6/3 (svetlo rjava). NA 0327/1; SE 39.
5. Odl. okrašenega ostenja posode. Vel. odl. 7,1 × 9,3 cm. L. m.: ABCE; finožrnata; redukcijsko žganje; trda (3); glajena; n. p. 5 YR 7/3 (rdečkasta/rožnata); z. p. 10 YR 7/3 (bledo rjava). Okras: 3 žlebljene vodoravne linije na ostenju. NA 0236; SE 39; št. odl.: 2.
6. Predilsko vretence. Pr. 4,7 cm; v. 3,1 cm. L. m.: ACE; finožrnata; oksidacijsko žganje, v končni fazi redukcijsko; trda (4); glajena; površine 5 YR 4/1 (siva). Teža 66 g. NA 0287; SE 39.
7. Poškodovana okrašena tkalska utež. V. 7,6 cm; d. in š. 3,5 × 3,4 cm. L. m.: ACEG; finožrnata; žganje neznano, predmet sekundarno prežgan; trda (3); glajena; površine 10 YR 7/2 (svetlo siva). Okras: vrezan mrežast motiv na stojni ploskvi. Teža 59 g. Predmet je prežgan. NA 0270; SE 39; št. odl.: 2.

Faza 2, jama za soho 34

8. Ustje pitosa. Pr. u. 23,4 cm; ohr. v. 7,2 cm. L. m.: ABC; drobno žrnata; žganje neznano, predmet sekundarno prežgan; trda (4); glajena; 5 YR 6/6 (svetlo rdeča). Predmet je prežgan. NA 0214; SE 062 (kamnita obloga jame za soho 34); št. odl.: 2.

Faza 2, SE 20

9. Odl. lonca. Pr. u. 13,4 cm; ohr. v. 6,5 cm. L. m.: ACG; fino-zrnata; redukcijsko žganje; trda (4); glajena; 7.5 YR N6/ (siva), lise 10 YR 7/3 (bledo rjava). Predmet je prežgan. NA 0153/4; SE 20; št. odl.: 2.
10. Odl. lonca. Pr. u. 18,3 cm; ohr. v. 5,9 cm. L. m.: BCE; fino-zrnata; oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; n. p. 10 YR 6/3 (svetlo rjava); z. p. 10 YR 4/1 (siva). NA 0157/6; SE 20; št. odl.: 4.
11. Odl. lonca. Vel. odl. 3,1 × 3,1 cm. L. m.: BCE; fino-zrnata; oksidacijsko žganje, v končni fazi redukcijsko; trda (4); glajena; n. p. 10 YR 6/3 (svetlo rjava); z. p. 10 YR 4/1 (siva). NA 0157/8; SE 20.
12. Odl. okrašene sklede. Pr. u. 23 cm; ohr. v. 6,4 cm. L. m.: ABC; fino-zrnata; redukcijsko žganje; trda (4); glajena; 10 YR 5/1 (siva). Okras: vodoravne fasete na zunanji strani ustja. Predmet je prežgan. NA 0157/2; SE 20; št. odl.: 5.
13. Odl. pokrova. Pr. u. 20,2 cm; ohr. v. 3,8 cm. L. m.: BC; fino-zrnata; oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; 10 YR 6/2 (svetlo rjava). NA 0157/9; SE 20; št. odl.: 2.
14. Odl. pekve. Pr. u. 23,4 cm; ohr. v. 5,2 cm. L. m.: BCE; fino-zrnata; oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; n. p. 5 YR 5/3 (rjava); z. p. 5 YR 4/2 (temno rjava). NA 0157/7; SE 20; št. odl.: 17.
15. Odl. okrašene pekve. Vel. odl. 8,4 × 6,8 cm; ohr. v. 6,8 cm. L. m.: BCE; fino-zrnata; oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; n. p. 10 YR 5/3 (rjava); z. p. 5 YR 5/4 (rjava). Okras: vodoravno razčlenjeno rebro z odtisi prstov na ostenju. NA 0237/2; SE 20; št. odl.: 5.
16. Odl. okrašenega ustja posode. Vel. odl. 3,8 × 0,7 cm. L. m.: BCE; fino-zrnata; redukcijsko žganje; trda (3); polirana pred in po žganju; 7.5 YR N2/ (sivočrna). Okras: psevdovrvičast okras, 2 vzporedni vodoravni črti na notranji strani ustja. NA 0157/19; SE 20.

Faza 2, SE 20, 39

17. Odl. lonca. Vel. odl. 4,1 × 3,5 cm; 6,5 × 5 cm. L. m.: BCEG; drobno zrnata; žganje neznano, predmet sekundarno prežgan; trda (4); glajena; n. p. 10 YR 4/1 (siva); z. p. 10 YR 5/3 (rjava). Predmet je prežgan. NA 0157/5; SE 20, 39; št. odl.: 7¹.
18. Odl. okrašenega ostenja posode. Vel. odl. 4,8 × 4,3 cm. L. m.: BC; fino-zrnata; oksidacijsko žganje, v končni fazi redukcijsko; zelo trda (6); glajena; n. p. 7.5 YR N3/ (sivočrna); z. p. 5 YR 4/3 (rjava). Okras: odtisi prsta v liniji na ostenju. NA 0153/5; SE 20, 39; št. odl.: 2.

Tabla 5*Faza 2, SE 20, 39*

1. Odl. lonca. Pr. d. 14 cm; ohr. v. 21 cm. L. m.: AC; fino-zrnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; trda (4); glajena; n. p. 7.5 YR N2/ (sivočrna); z. p. 7.5 YR 5/4 (rjava). Lonec je ožgan. NA 0157/3; SE 20, 39; št. odl.: 16.
2. Odl. pekve. Pr. u. 22,3 cm; pr. vrha 10,7 cm; v. 9,6 cm. L. m.: AC; fino-zrnata; oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; 10 YR 6/3 (svetlo rjava). Okras: vodoravno razčlenjeno rebro z odtisi prstov na ostenju. NA 0157/12; SE 20, 39; št. odl.: 10.

3. Odl. dna posode. Pr. d. 7,4 cm; ohr. v. 3,9 cm. L. m.: ACE; fino-zrnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; trda (4); glajena; 7.5 YR 8/2 (rdečkasta/ožnata), lise 5 YR 3/1 (rdeče-črna). Okras: odtis prsta na sredini dna. NA 0157/4; SE 20, 39; št. odl.: 5.

Faza 3, SE 3

- 5: 4 1: 9. Odl. okrašenega lonca. Pr. u. 26,5 cm; vel. odl. 6,7 × 6,7 cm. L. m.: BCE; fino-zrnata; nepopolno oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; 10 YR 6/3 (svetlo rjava). Okras: vodoravno razčlenjeno rebro z odtisi prstov na ostenju. NA 0090/1; SE 3.
5. Odl. okrašenega lonca. Pr. u. 20,5 cm; vel. odl. 4,6 × 7 cm; ohr. v. 7 cm. L. m.: BCEG; drobno zrnata; nepopolno oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; n. p. 10 YR 6/4 (svetlo rjava); z. p. 10 YR 5/2 (rjava). Okras: vodoravno razčlenjeno rebro z navpičnimi vrezi na ostenju. NA 0145/1; SE 3.
6. Odl. okrašenega lonca. Pr. u. 21,5 cm; vel. odl. 6,2 × 4,2 cm; ohr. v. 4,2 cm. L. m.: BCE; fino-zrnata; oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; 10 YR 6/4 (svetlo rjava). Okras: vodoravno razčlenjeno rebro z navpičnimi vrezi na zunanjem robu ustja. NA 0026; SE 3.
7. Odl. ustja lonca. Pr. u. 12,1 cm; ohr. v. 4,5 cm. L. m.: BCE; fino-zrnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; trda (3); polirana pred žganjem; 10 YR 3/1 (sivočrna). NA 0092/5; SE 3.
8. Odl. ustja lonca. Pr. u. 20,2 cm; vel. odl. 4,2 × 4,4 cm; ohr. v. 4,4 cm. L. m.: BCE; fino-zrnata; redukcijsko žganje; trda (4); polirana pred in po žganju; 7.5 YR N2/ (sivočrna). NA 0089/1; SE 3.
9. Odl. lonca. Pr. u. 16,3 cm; ohr. v. 4,9 cm. L. m.: AC; fino-zrnata; oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; 10 YR 6/2 (svetlo rjava). NA 0097/3; SE 3.
10. Odl. ustja lonca. Pr. u. 26,3 cm; vel. odl. 4,7 × 3,7 cm; ohr. v. 3,7 cm. L. m.: AC; fino-zrnata; redukcijsko žganje; trda (4); glajena; 7.5 YR N2/ (sivo črna). NA 0165; SE 3.
11. Odl. okrašenega ustja lonca. Pr. u. 16,9 cm; vel. odl. 4,0 × 2,5 cm; ohr. v. 2,5 cm. L. m.: BCE; fino-zrnata; nepopolno oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; 10 YR 7/2 (svetlo siva). Okras: navpični vrezi na robu ustja. NA 0110/1; SE 3.
12. Odl. pitosa. Pr. u. 30,5 cm; ohr. v. 10 cm. L. m.: BCE; fino-zrnata; žganje neznano, predmet sekundarno prežgan; trda (3); glajena; 5 YR 6/6 (svetlo rdeča). Predmet prežgan. NA 0126/1; SE 3; št. odl.: 4.
13. Odl. buče. Pr. u. 11,6 cm; ohr. v. 4,6 cm. L. m.: ACE; fino-zrnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; trda (3); glajena; n. p. 10 YR 3/2 (rjava); z. p. 10 YR 5/1 (siva). NA 0097/1; SE 3.
14. Odl. skodelice. Pr. u. 9,5 cm; vel. odl. 4,9 × 3,7 cm; ohr. v. 3,7 cm. L. m.: BC; fino-zrnata; redukcijsko žganje; trda (4); glajena; 10 YR 4/1 (siva). NA 0143; SE 3.
15. Odl. ustja sklede. Pr. u. 17,1 cm; ohr. v. 3,6 cm. L. m.: BCE; fino-zrnata; oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; 7.5 YR 7/4 (rdečkasta/rožnata). NA 0097/4; SE 3.

Tabla 6*Faza 3, SE 3*

1. Odl. sklede. Pr. u. 17,5 cm; ohr. v. 4 cm. L. m.: BC; zelo fino zrnata; redukcijsko žganje; trda (4); polirana pred

¹ Loncu je pripadal še del dna (Gruden 2016, t. 11: 5).

- žganjem; n. p. 7.5 YR N3/ (sivočrna); z. p. 10 YR 6/2 (svetlo rjava). NA 0145/5; SE 3; št. odl.: 2.
2. Odl. okrašenega ustja sklede. Pr. u. 18,1 cm; vel. odl. 4,9 × 2,6 cm; ohr. v. 2,6 cm. L. m.: ACE; finoizrtnata; oksidacijsko žganje; trda (4); glajena; 10 YR 7/3 (bledo rjava). Okras: poševne kanelure na zunanji strani ustja. NA 0151; SE 3.
 3. Odl. ustja sklede. Vel. odl. 2,2 × 1,7 cm. L. m.: AC; zelo fino zrnata; redukcijsko žganje; trda (4); polirana pred in po žganju; 7.5 YR N4/ (siva). NA 0147/1; SE 3.
 4. Odl. spodnjega dela pokrova. Pr. u. 16,5 cm; ohr. v. 4,1 cm. L. m.: BCE; finoizrtnata; oksidacijsko žganje; trda (4); glajena; 10 YR 5/3 (rjava). NA 0408/1; SE 3.
 5. Odl. spodnjega dela pekve. Pr. u. 32,2 cm; vel. odl. 5,2 × 4,2 cm; ohr. v. 4,2 cm. L. m.: AC; finoizrtnata; oksidacijsko žganje; trda (4); glajena; n. p. 7.5 YR 6/6 (svetlo rdeča); z. p. 10 YR 7/3 (bledo rjava). NA 0145/4; SE 3.
 6. Odl. spodnjega dela pekve. Pr. u. 28,3 cm; vel. odl. 6,9 × 5,4 cm; ohr. v. 5,4 cm. L. m.: ABCE; finoizrtnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; trda (3); glajena; 10 YR 6/3 (svetlo rjava). NA 0415; SE 3.
 7. Odl. spodnjega dela okrašene pekve. Vel. odl. 5,8 × 4,5 cm. L. m.: BCE; finoizrtnata; redukcijsko žganje; trda (3); glajena; 10 YR 4/1 (siva). Okras: vodoravno razčlenjeno rebro z odtisi prstov na ostenju. NA 0097/2; SE 3.
 8. Odl. okrašenega ročaja pekve. Vel. odl. 9,3 × 5,4 cm. L. m.: BCE; finoizrtnata; oksidacijsko žganje; trda (4); glajena; 10 YR 6/3 (svetlo rjava). NA 0124; SE 3; št. odl.: 3.
 9. Odl. ročaja pekve. Vel. odl. 4,8 × 4,3 cm. L. m.: ACE; finoizrtnata; oksidacijsko žganje; trda (4); glajena; 10 YR 7/3 (bledo rjava). NA 0126/3; SE 3.
 10. Odl. spodnjega dela okrašene pekve. Vel. odl. 3,7 × 3,8 cm. L. m.: BCE; drobno zrnata; stihijsko žganje; trda (3); glajena; 10 YR 6/2 (svetlo rjava). Okras: vodoravno razčlenjeno rebro z navpičnimi vrezji na ostenju. NA 0145/3; SE 3.
 11. Odl. okrašenega ostenja pekve. Vel. odl. 5,8 × 5,5 cm. L. m.: ACE; finoizrtnata; redukcijsko žganje; trda (4); glajena; n. p. 5 YR 6/6 (svetlo rdeča); z. p. 5 YR 6/4 (svetlo rjava). Okras: vodoravno razčlenjeno rebro z odtisi prstov na ostenju. Predmet je prežgan. NA 0054; SE 3.
 12. Odl. okrašenega ustja posode. Vel. odl. 2,9 × 2,8 cm. L. m.: BCE; finoizrtnata; oksidacijsko žganje; trda (4); glajena; 10 YR 7/4 (bledo rjava). Okras: 2 široki vodoravni kaneluri na zunanji strani ustja. NA 0083/3; SE 3.
 13. Odl. ostenja posode. Vel. odl. 5,8 × 4,4 cm. L. m.: BCE; finoizrtnata; redukcijsko žganje; trda (3); polirana pred in po žganju; 7.5 YR N2/ (sivočrna). NA 0072; SE 3.
 14. Odl. okrašenega ostenja posode. Vel. odl. 8,4 × 8,9 cm. L. m.: BCE; finoizrtnata; žganje neznano, predmet sekundarno prežgan; trda (4); glajena; n. p. 5 YR 4/1 (siva); z. p. 7.5 YR 5/6 (rjava). Okras: gladko rebro v obliki obrnjene črke U na ostenju. Predmet je prežgan. NA 0133; SE 3; št. odl.: 2.
 15. Odl. okrašenega ostenja posode. Vel. odl. 8 × 7,2 cm. L. m.: BCE; finoizrtnata; oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; 7.5 YR 7/4 (rdečkasta/rožnata). Okras: konična bradavica na ostenju. NA 0079; SE 3; št. odl.: 3.
 16. Odl. okrašenega ostenja posode. Vel. odl. 8,3 × 9,8 cm. L. m.: ACEG; finoizrtnata; nepopolno oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; 10 YR 5/2 (rjava). Okras: vodoravno gladko rebro na ostenju. NA 0160; SE 3; št. odl.: 3.

17. Odl. ovalnega keramičnega predmeta. 5,4 × 6,1 cm. L. m.: BC; drobno zrnata; redukcijsko žganje; trda (4); glajena; površine 10 YR 3/1 (sivočrna). NA 0067; SE 3; število odlomkov: 1.
18. Tkalska utež. V. 6,3 cm; d. in š. 4,9 × 4,4 cm. L. m.: ACEG; finoizrtnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; zelo trda (5); glajena; površine 10 YR 6/3 (svetlo rjava), lise 10 YR 3/1 (sivočrna). Okras: odtis prsta na zgornji ploskvi. Teža 150 g. NA 0056; SE 3.
19. Poškodovana tkalska utež. D. in š. 4,4 × 3,9 cm; ohr. v. 6,5 cm; rek. v. 6,9 cm. L. m.: ABCEG; finoizrtnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; trda (3); glajena; površine 7.5 YR 7/4 (rdečkasta/rožnata). Okras: vrezan motiv križa na zgornji ploskvi. Teža 59 g. NA 0119; SE 3.

Tabla 7

Faza 3, jama D

1. Odl. sklede z držajem. Pr. u. 24,2 cm; ohr. v. 5,2 cm. L. m.: BCE; finoizrtnata; redukcijsko žganje; trda (3); glajena; 7.5 YR 7/4 (rdečkasta/rožnata). Predmet je prežgan. NA 0204; SE 069, 161 (zasutji jame D); št. odl.: 2.
2. Odl. okrašenega ostenja posode. Vel. odl. 3,7 × 3,2 cm. L. m.: ACE; finoizrtnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; trda (3); polirana pred žganjem; 7.5 YR N2/ (sivočrna). Okras: vrezan cikcak okras na ostenju. NA 0376; SE 053 (vkop jame D).

Fazi 1 in 2

3. Okrašeno ustje lonca. Pr. u. 13,7 cm; vel. odl. 6 × 3,3 cm; ohr. v. 3,3 cm. L. m.: BC; finoizrtnata; žganje neznano, predmet sekundarno prežgan; zelo trda (5); glajena; 5 YR 6/4 (svetlo rjava). Okras: poševni vrezi na robu ustja. Predmet je prežgan. NA 0188/3; SE 39, 15; št. odl.: 2.
4. Odl. okrašene pekve. Vel. odl. 10,8 × 2,9 cm. L. m.: AC; finoizrtnata; žganje neznano, predmet sekundarno prežgan; zelo trda (6); glajena; 7.5 YR 6/4 (svetlo rjava). Okras: vodoravno razčlenjeno rebro z odtisi prstov na ostenju. Predmet je prežgan. NA 0244; SE 15, 39; št. odl.: 3.
5. Odl. okrašene pekve. Pr. u. 24,1 cm; vel. odl. 6 × 4,2 cm; ohr. v. 4,2 cm. L. m.: BCE; finoizrtnata; oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; 10 YR 6/3 (svetlo rjava). Okras: vodoravno gladko rebro na ostenju. NA 0278; SE 39, 15; št. odl.: 4.
6. Odl. ustja sklede. Vel. odl. 5,3 × 2,1 cm; 3 × 2,3 cm; ohr. v. 2,3 cm. L. m.: ACE; finoizrtnata; nepopolno oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; 7.5 YR 6/6 (svetlo rdeča). NA 0237/5; SE 20, 15, 39; št. odl.: 3.
7. Odl. skodelice. Pr. u. 9 cm; ohr. v. 3,1 cm. L. m.: AC; zelo fino zrnata; redukcijsko žganje; izredno trda (7); polirana pred in po žganju; 7.5 YR N3/ (sivočrna). NA 0397; SE 131 (ognjišče 1), 39; št. odl.: 3.
8. Odl. ustja lonca. Vel. odl. 2,8 × 2,7 cm; ohr. v. 2,7 cm. L. m.: BCE; zelo fino zrnata; redukcijsko žganje; trda (4); glajena; 7.5 YR N4/ (siva). NA 0398; SE 21, 162; št. odl.: 2.
9. Odl. sklede z držajem. Pr. u. 21,8 cm; ohr. v. 6,3 cm. L. m.: BC; drobno zrnata; nepopolno oksidacijsko žganje; trda (4); glajena; 7.5 YR 7/4 (rdečkasta/rožnata). NA 0217; SE 39, 162, 131 (ognjišče 1); št. odl.: 8.

Fazi 2 in 3

10. Skleda. Pr. u. 22,1 cm; pr. d. 9,7 cm; v. 8,7 cm. L. m.: ACE; finožrnata; redukcijsko žganje; trda (3); glajena; 7.5 YR N2/ (sivočrna). NA 0199; SE 3, 39; št. odl.: 10.
11. Odl. okrašenega ostenja posode. Vel. odl. 5 × 5 cm. L. m.: ABC; finožrnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; zelo trda (5); glajena; 5 YR 6/4 (svetlo rjava). Okras: psevdovrvičast okras, zapolnjen z inkrustacijo; motiv šrafiranih trikotnikov na ramenih. Predmet je prežgan. NA 0149; SE 3, 19 (ognjišče 2); št. odl.: 3.
12. Okrašena skleda s preluknjanim držajem. Pr. u. 17,8 cm; pr. d. 6,3 cm; v. 8,6 cm. L. m.: AC; finožrnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; zelo trda (6); glajena; n. p. 5 YR 5/1 (siva), lise 7.5 YR 6/4 (svetlo rjava); z. p. 5 YR 6/6 (svetlo rdeča). Okras: poševne kanelure na zunanji strani ustja. NA 0298; SE 39, 3, 19 (ognjišče 2), 46 (kamnita obloga jame za soho 38); št. odl.: 14.
13. Odl. pekve. Pr. u. 28,6 cm; ohr. v. 6,6 cm. L. m.: ABCE; finožrnata; oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; 10 YR 4/1 (temno rjava), lise 5 YR 5/4 (rjava). Pekva je ožgana. NA 0157/16; SE 20, 3, 39; št. odl.: 30.

Fazi 1 in 3

14. Ustje lonca. Pr. u. 20,3 cm; ohr. v. 2,7 cm. L. m.: ACE; finožrnata; redukcijsko žganje; zelo trda (5); polirana pred žganjem; 7.5 YR N4/ (siva). NA 0426; SE 21, 3; št. odl.: 2.

Faze 1, 2 in 3

15. Odl. okrašene skleda z držajem. Pr. u. 20,2 cm; ohr. v. 7,8 cm. L. m.: ACE; finožrnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; trda (4); glajena; n. p. 2.5 YR 5/4 (rdeča); z. p. 10 YR 7/4 (bledo rjava). Okras: snopi poševnih kanelur in vodoravne fasete na zunanji strani ustja. NA 0183; SE 39, 3, 15; št. odl.: 29.
16. Odl. okrašene skleda z držajem. Pr. u. 21,1 cm; pr. d. 6,9 cm; v. 8,2 cm. L. m.: ACE; finožrnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; trda (4); glajena; 2.5 YR 5/4 (rdeča), lise 5 YR 7/6 (svetlo rdeča). Okras: snopi poševnih kanelur na zunanji strani ustja. NA 0293; SE 39, 3, 15; št. odl.: 26.
17. Odl. ustja skleda. Pr. u. 15,2 cm; ohr. v. 2,3 cm. L. m.: BCE; finožrnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; trda (3); glajena; 5 YR 5/1 (siva). NA 0402/2; SE 3, 39, 21.
18. Odl. okrašene pekve. Ohr. v. 5,1 cm. L. m.: BCE; finožrnata; oksidacijsko žganje; trda (4); glajena; 2.5 YR 4/6 (rdeča). Okras: vodoravno razčlenjeno rebro z odtisi prstov na ostenju. NA 0380; SE 21, 3, 39; št. odl.: 9.

Tabela 8*Faze 1, 2 in 3*

1. Odl. pitosa. Pr. u. 20,1 cm; ohr. v. 13,2 cm. L. m.: BC; finožrnata; redukcijsko žganje; trda (4); polirana pred žganjem; 7.5 YR N3/ (sivočrna). NA 0129; SE 3, 39, 21; št. odl.: 33.
2. Okrašen lonec. Pr. u. 18,4 cm; pr. d. 12,2 cm; v. 22,7 cm. L. m.: ABCE; finožrnata; oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; 5 YR 5/4 (rjava), lise z. p. 7.5 YR N2/ (sivočrna). Okras: vodoravno gladko rebro na ramenih. NA 0136; SE 3, 15, 39, 19 (ognjišče 2); št. odl.: 73.

3. Buča. Pr. u. 13,2 cm; pr. d. 7,9 cm; v. 17,9 cm. L. m.: AC; finožrnata; žganje: nepopolno oksidacijsko, v končni fazi redukcijsko; zelo trda (6); glajena; 7.5 YR N4/ (siva). Okras: vrezana vodoravna cikcak linija na prehodu vratu v rame. Predmet je prežgan. NA 0260; SE 15, 3, 39, 45 (kamnita obloga jame za kol 41); št. odl.: 26.
4. Buča. Pr. u. 8,4 cm; pr. d. 6,1 cm; v. 9,6 cm. L. m.: ACE; finožrnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; trda (4); glajena; 7.5 YR 6/6 (svetlo rdeča), lise z. p. 10 YR 5/1 (siva). Okras: vrezan motiv visečih trikotnikov ob vodoravni črti na prehodu vratu v rame, motiv vrezanih trikotnikov ob navpičnih črtah na trupu, vrezan, navpično šrafirani štirikotnik in konična bradavica na največjem obodu posode. Predmet je prežgan. NA 0292/2; SE 39, 3, 15, 35 (zasutje jame za soho 41), 45 (kamnita obloga jame za soho 41); št. odl.: 22.
5. Odl. skodelice. Pr. u. 8 cm; ohr. v. 2,7 cm. L. m.: BC; zelo fino žrnata; redukcijsko žganje; izredno trda (8); polirana pred in po žganju; 7.5 YR N3/ (sivočrna). Okras: na prehodu v rame je luknjica. NA 0150; SE 3, 39, 98 (zasutje jame za soho 22); št. odl.: 3.
6. Odl. pekve. Pr. u. 28,5 cm; ohr. v. 5,4 cm. L. m.: BE; finožrnata; oksidacijsko žganje; trda (3); glajena; 5 YR 4/3 (rjava). Okras: vodoravno razčlenjeno rebro z odtisi prstov na ostenju. NA 0282; SE 39, 3, 15, 110 (zasutje jame za soho 9); št. odl.: 32.
7. Buča. Pr. u. 11,5 cm; pr. d. 6,6 cm; v. 14,3 cm. L. m.: BCE; zelo fino žrnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; zelo trda (6); glajena; n. p. 2.5 Y N3/ (sivočrna); z. p. 5 YR 7/4 (rdečkasta/rožnata). Okras: poševne kanelure na notranji strani ustja, fasete na notranji stani vratu, konična bradavica na trebuhu. NA 0330/3; SE 39, 3, 15, 20, 21, 45 (kamnita obloga jame za soho 41), 110 (zasutje jame za soho 9); št. odl.: 54.
8. Pitos. Pr. u. 20,7 cm; pr. d. 14 cm; v. 39,3 cm. L. m.: ACE; finožrnata; žganje: nepopolno oksidacijsko, v končni fazi redukcijsko; trda (4); notranja glajena, zunanja polirana; 7.5 YR N3/ (sivočrna). Okras: vodoravno gladko rebro na trebuhu. NA 0358; SE 21, 3, 39, 165 (zasutje jame C); št. odl.: 54.
9. Odl. skleda. Pr. u. 18,2 cm; ohr. v. 7,3 cm. L. m.: ACE; finožrnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; trda (4); glajena; 7.5 YR 7/4 (rdečkasta/rožnata). NA 0423/3; SE 21, 3, 39, 162, 131 (ognjišče 1); št. odl.: 30.
10. Odl. okrašene skleda. Pr. u. 20 cm; ohr. v. 7,2 cm. L. m.: AC; finožrnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; zelo trda (6); glajena; 7.5 YR 7/4 (rdečkasta/ožnata), lise 7.5 YR N6/ (siva). Okras: psevdovrvičast okras, zapolnjen z inkrustacijo; vodoravna črta na ramenih. Predmet je prežgan. NA 0157/1; SE 20, 39, 131 (ognjišče 1), 163 (zasutje jame B); št. odl.: 9.

Tabela 9*Faze 1, 2 in 3*

1. Pitos. Pr. u. 38,9 cm; pr. d. 18,5 cm; v. 45,2 cm. L. m.: ABCE; finožrnata; nepopolno oksidacijsko žganje; zelo trda (5); glajena; 7.5 YR 7/6 (svetlo rdeča), lise n. p. 7.5 YR N4/ (siva). Okras: nalepljen držaj na ramenih. Zgornji del pitosa je prežgan. NA 0237/1; SE 20, 3, 15, 39, 21, 35 (zasutje jame za soho 41); št. odl.: 62.
2. Pitos. Pr. u. 29,4 cm; pr. d. 14,8 cm; v. 42,7 cm. L. m.: BCEG; finožrnata; oksidacijsko žganje; izredno trda

- (8); glajena; 7.5 YR 7/4 (rdečkasta/rožnata), lise n. p. 7.5 YR 6/4 (svetlo rjava), lise z. p. ramen 7.5 YR 8/2 (bela), lise z. p. trebuha 10 YR 6/2 (svetlo rjava). Okras: poševne kanelure na notranji strani ustja, vodoravno gladko rebro na trebuhu. Pitos je delno prežgan. NA 0330/1; SE 39, 3, 15, 16, 21, 162, 19 (ognjišče 2), 131 (ognjišče 1), 144 (zasutje jame za soho 2), 157 (zasutje jame za soho 13), 165 (zasutje jame C), 172 (zasutje jame za soho 27); št. odl.: 153.
3. Pitos. Pr. u. 24,1 cm; pr. d. 12,6 cm; v. 33,6 cm. L. m.: ABCE; finožrnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; trda (4); glajena; n. p. 7.5 YR N3/ (sivočrna); z. p. 7.5 YR 5/4 (rjava). NA 0292/1; SE 39, 3, 15, 21, 35 (zasutje jame za soho 41); št. odl.: 91.
- Fazi 2, 3 in moderne plasti*
4. Skleda z držajem. Pr. u. 20,2 cm; pr. d. 9 cm; v. 10,2 cm. L. m.: ABCE; finožrnata; redukcijsko žganje; trda (3); glajena; 7.5 YR N2/ (sivočrna). NA 0058; SE 2, 3, 39; št. odl.: 54.
- Faze 1, 2, 3 in moderne plasti*
5. Pitos. Pr. u. 28,5 cm; pr. d. 18,3 cm; v. 50,1 cm. L. m.: ABCE; finožrnata; žganje: nepopolno oksidacijsko, v končni fazi redukcijsko; trda (3); notranja glajena, zunanja polirana; n. p. 10 YR 5/2 (rjava); z. p. 7.5 YR N3/ (sivočrna), lise 7.5 YR 4/2 (temno rjava). NA 0176; SE 15, 2, 3, 39, 98 (zasutje jame za soho 22), 136 (kamnita obloga jame za soho 22); št. odl.: 75.
- Moderne plasti*
6. Odl. okrašenega ostenja posode. Vel. odl. 4,3 × 3,1 cm. L. m.: BCE; finožrnata; redukcijsko žganje; trda (3); polirana pred žganjem; 10 YR 3/1 (sivočrna). Okras: razčlenjena bradavica na trebuhu. NA 0041/4; SE 2.
7. Odl. okrašenega ostenja posode. Vel. odl. 4,9 × 4,3 cm. L. m.: ACE; finožrnata; oksidacijsko žganje, v končni fazi redukcijsko; trda (4); polirana pred žganjem; 7.5 YR N3/ (sivočrna). Okras: vrezan motiv šrafiranih trikotnikov na vratu. NA 0032/1; SE 2.
8. Odl. okrašenega ostenja posode. Vel. odl. 4,6 × 3,3 cm. L. m.: AC; finožrnata; redukcijsko žganje; trda (3); glajena; n. p. 7.5 YR 5/4 (rjava); z. p. 10 YR 3/1 (sivočrna). Okras: vodoravno razčlenjeno rebro s poševnimi vrezi na ostenju. Predmet prežgan. NA 0041/3; SE 2.
- Brez podatka*
9. Odl. okrašenega ustja sklede. Pr. u. 20,4 cm; vel. odl. 4,1 × 3,1 cm; ohr. v. 3,1 cm. L. m.: AC; finožrnata; redukcijsko žganje, v končni fazi oksidacijsko; trda (3); polirana pred žganjem; 7.5 YR 6/4 (svetlo rjava), lise 10 YR 5/1 (siva). Okras: psevdovrvičast okras, 2 vzporedni vodoravni črti na ramenih. Brez podatkov do 21. 7. 2010 (2); lega neznana.
- BRICELJ, M. 2003, *Žarno grobišče s Kapitelske njive v Novem mestu*. – Diplomsko naloga / Diploma thesis, Oddelek za arheologijo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani (neobjavljeno / unpublished).
- ČREŠNAR, M. 2006, Novi žarni grobovi iz Ruš in pogrebni običaji v ruški žarnogrobiščni skupini (Die neuen Urnengräber aus Ruše und das Bestattungsritual in der Ruše-Gruppe der Urnenfelderkultur). – *Arheološki vestnik* 57, 97–162.
- ČREŠNAR, M. 2007a, Načini lesenih gradenj v času bronaste in starejše železne dobe v Sloveniji. – *Arheo* 24, 39–68.
- ČREŠNAR, M. 2007b, Wooden house construction types in Bronze Age and Early Iron Age Slovenia. – V: M. Blečić, M. Črešnar, B. Hänsel, A. Hellmuth, E. Kaiser, C. Metzner-Nebelsick (ur.), *Scripta praehistorica in honorem Biba Teržan*, Situla 44, 321–339.
- ČREŠNAR, M., B. TERŽAN 2014, Absolutno datiranje bronaste dobe na Slovenskem / Absolute Dating of the Bronze Age in Slovenia. – V: B. Teržan, M. Črešnar (ur.) 2014, 661–702.
- ČUFAR, K. 2010, Dendrokronološka metoda za datiranje lesa v Sloveniji. – *Argo* 53, 30–33.
- DULAR, J. 1978, Poskus kronološke razdelitve dobovskega žarnega grobišča (Versuch einer Einteilung des Urnenfeldes in Dobova). – *Arheološki vestnik* 29, 36–45.
- DULAR, J. 1979, Žarno grobišče na Borštku v Metliki (Das Urnenfeld auf Borštek in Metlika). – *Arheološki vestnik* 30, 65–100.
- DULAR, J. 1982, *Halštatska keramika v Sloveniji (Die Grabkeramik der älteren Eisenzeit in Slowenien)*. – Dela 1. razreda SAZU 23.
- DULAR, J. 1993, Začetki železnodobne poselitve v osrednji Sloveniji. – *Arheološki vestnik* 44, 101–112.
- DULAR, J. 2008, Prazgodovinske lesne gradbene tehnike in njihova terminologija / Prehistoric Building Techniques and their Terminology. – *Annales, Series historia et sociologia* 18, 337–348.
- DULAR, J. 2013, *Severovzhodna Slovenija v pozni bronasti dobi / Nordostslowenien in der späten Bronzezeit*. – Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 27. <https://doi.org/10.3986/9789612546038>
- DULAR, J., M. TOMANIČ JEVREMOV 2010, *Ormož. Utrjeno naselje iz pozne bronaste in starejše železne dobe / Befestigte Siedlung aus der späten Bronze- und der älteren Eisenzeit*. – Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 18. <https://doi.org/10.3986/9789612545659>
- GABROVEC, S. 1960a, *Prazgodovinski Bled (The prehistory of Bled)*. – Dela 1. razreda SAZU 12.
- GABROVEC, S. 1960b, Mesto Kranja v prazgodovini slovenskega ozemlja. – V: J. Žontar (ur.), *900 let Kranja. Spominski zbornik*, 11–30. – Kranj.
- GABROVEC, S. 1964–1965, Halštatska kultura v Sloveniji (Die Halstattkultur Sloweniens). – *Arheološki vestnik* 15–16, 21–63.
- GABROVEC, S. 1966, Zur Hallstattzeit in Slowenien. – *Germania* 44, 1–48.
- GABROVEC, S. 1973, Začetek halštatskega obdobja v Sloveniji (Der Beginn der Hallstattzeit in Slowenien). – *Arheološki vestnik* 24, 338–385.
- GABROVEC, S. 1999, 50 Jahre Archäologie der älteren Eisenzeit in Slowenien / 50 let arheologije starejše železne dobe v Sloveniji. – *Arheološki vestnik* 50, 145–188.

- GERBEC, T. 2009, *Prazgodovinska naselbina na Bledu, najdišče "pod gradom"*. – Diplomski naloga, Oddelek za arheologijo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani (neobjavljeno).
- GERBEC et al. 2014 = T. Gerbec, M. Črešnar, J. Lux, K. Čufar, G. Gruden 2014, 18. Kranj. – V: Teržan, Črešnar (ur.) 2014, 319–332.
- GRAHEK, L. 2004, Halštatska gomila na Hribu v Metliki (A Hallstatt tumulus at Hrib in Metlika). – *Arheološki vestnik* 55, 111–206.
- GRAHEK, L. 2013, *Železnodobno gradišče Cvinger nad Virom pri Stični. Stratigrafija in tipološko-kronološka analiza naselbinske keramike (The Iron Age hillfort Cvinger above Vir near Stična. Stratigraphy and typo-chronological analysis of settlement ceramics)*. – E-monographiae Instituti Archaeologici Sloveniae 3/1, Ljubljana. http://iza.zrc-sazu.si/pdf/e_monografije/Sticna_1.pdf
- GRAHEK, L. 2016, *Stična. Železnodobna naselbinska keramika. / Stična. Iron Age Settlement pottery*. – Opera Instituti archaeologici Sloveniae 32. <https://doi.org/10.3986/9789612549244>
- GRUDEN, G. 2016, *Prazgodovinske naselbinske najdbe s Savske ceste 10 v Kranju*. – Diplomski naloga / Diploma thesis, Oddelek za arheologijo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani (neobjavljeno / unpublished).
- GUŠTIN, M. 1979, *Notranjska. K začetkom železne dobe na severnem Jadranu / Notranjska. Zu den Anfängen der Eisenzeit an der nördlichen Adria*. – Katalogi in monografije 17.
- HANECA, K., K. ČUFAR, H. BEECKMAN 2009, Oaks, tree-rings and wooden cultural heritage: a review of the main characteristics and applications of oak dendrochronology in Europe. – *Journal of Archaeological Science* 36/1, 1–11.
- HORVAT, J. 1983, Prazgodovinske naselbinske najdbe pri farni cerkvi v Kranju (Vorgeschichtliche Siedlungsfunde bei der Pfarrkirche in Kranj). – *Arheološki vestnik* 34/1, 140–218.
- HORVAT, M. 1999, *Keramika. Tehnologija keramike, tipologija lončenine, keramični arhiv*. – Razprave Filozofske fakultete.
- HORVAT ŠAVEL, I. 1981, Rezultati sondiranja prazgodovinskega naselja v Gornji Radgoni (Die Resultate der Sondierungen der vorgeschichtlichen Siedlung in Gornja Radgona). – *Arheološki vestnik* 32, 291–310.
- JANEŽIČ, P. 2021, Prazgodovinsko gradivo. – V: R. Urnkar (ur.), *Kranj, Kieselstein – severno dvorišče. Raziskave 2008-2009*, Monografije CPA 13, 23–41.
- KNEZ, T. 1966, Žarno grobišče v Novem mestu (Das Urnengraberfeld in Novo mesto. Vorbericht der Grabung 1982). – *Arheološki vestnik* 17, 51–101.
- KOROŠEC, J. 1951, *Predzgodovinska naselbina na Ptuj-skem gradu (A prehistoric settlement on the Castle hill of Ptuj)*. – Dela 1. razreda SAZU 6.
- KRASNIK, B. 2009, Tkanje, ostanki tkanin in oblačila starih Slovanov (The Weaving, Textile Finds and Clothing of the Ancient Slavs). – *Arheo* 26, 63–107.
- KRIŽ, B., M. JEREB, B. TERŽAN 2014, Novo mesto. Kapitelska njiva. – V: B. Teržan, M. Črešnar (ur.) 2014, 473–484.
- LAMUT, B. 1988–89, Kronološka skica prazgodovinske naselbine v Ormožu (Chronologische Skizze der vorgeschichtlichen Siedlung in Ormož). – *Arheološki vestnik* 39–40, 235–276.
- MELE, M. 2009, *Naselbini Hajndl in Ormož v pozni bronasti in zgodnji železni dobi*. – Doktorska disertacija / PhD thesis, Oddelek za arheologijo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani (neobjavljeno / unpublished).
- MÜLLER-KARPE, H. 1959, *Beiträge zur Chronologie der Urnenfelderzeit nördlich und südlich der Alpen*. – Römisch-germanische Forschungen 22.
- OMAN, D. 1981, Brinjeva gora 1953. Obdelava prazgodovinske keramike (Brinjeva gora near Slovenske Konjice, excavation 1953). – *Arheološki vestnik* 32, 144–216.
- PAHIČ, S. 1957, *Drugo žarno grobišče v Rušah (Das zweite Urnenfeld in Ruše)*. – Razprave 1. razreda SAZU 4/3.
- PAHIČ, S. 1972, *Pobrežje*. – Katalogi in monografije 6.
- PUŠ, I. 1971, Žarnogrobiščna nekropola na dvorišču SAZU v Ljubljani. Izkopavanja v letih 1964–1965 (*Nekropole der Urnenfelderkultur im Hof der Slowenischen Akademie der Wissenschaften und Künste in Ljubljana. Ausgrabungen in den Jahren 1964–1965*). – Razprave 1. razreda SAZU 7/1.
- PUŠ, I. 1982, *Prazgodovinsko žarno grobišče v Ljubljani (Das vorgeschichtliche Urnengraberfeld in Ljubljana)*. – Razprave 1. razreda SAZU 13/2.
- ROZMAN, B. 2004, Keramika iz prazgodovinske naselbine v Kranju (Pavšlarjeva hiša) (Pottery from the prehistoric settlement in Kranj (the Pavšlar house)). – *Arheološki vestnik* 55, 55–109.
- SAGADIN, M. 2023, Poselitev Kranja v starejši železni dobi – pregled raziskav (Settlement of Kranj in the Early Iron Age – an overview of research). – *Arheološki vestnik* 74, 429–441.
- STARĚ, F. 1954, *Ilirske najdbe železne dobe v Ljubljani (Illyrische Funde aus der Eisenzeit in Ljubljana)*. – Dela 1. razreda SAZU 9.
- STARĚ, F. 1975, *Dobova*. – Posavski muzej Brežice 2.
- ŠKVOR JERNEJČIČ, B. 2014a, *Žarna nekropola v Ljubljani in preobrazba Ljubljanske skupine na prehodu iz bronaste v železno dobo*. – Doktorska disertacija / PhD thesis, Oddelek za arheologijo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani (neobjavljeno / unpublished).
- ŠKVOR JERNEJČIČ, B. 2014b, 22.1 Dvorišče SAZU. – V: B. Teržan, M. Črešnar (ur.) 2014, 363–385.
- ŠKVOR JERNEJČIČ, B. 2017, Starejšeeželeznodobne gomile na Gorenjskem. Žgani grobovi pri vili Prah in na Koroški cesti v Kranju / Early Iron Age tumuli in the Gorenjska region. Cremation burials at Vila Prah and Koroška cesta in Kranj. – *Arheološki vestnik* 68, 117–196.
- ŠKVOR JERNEJČIČ, B., P. VOJAKOVIČ 2023, Grobišča iz starejše železne dobe v Ljubljani. Različni načini pokopa kot kazalci heterogenih prazgodovinskih družbenih identitet (Early Iron Age cemeteries in Ljubljana. Different burial rites as an indication of heterogeneous social identities in prehistory). – *Arheološki vestnik* 74, 591–632.
- TERŽAN, B. 1990, *Starejša železna doba na Slovenskem Štajerskem / The Early Iron Age in Slovenian Styria*. – Katalogi in monografije 25.
- TERŽAN, B. 1994, Sonde 9, 18 in 19 na prečnem nasipu gradišča. – V: S. Gabrovec, *Stična I. Naselbinska izkopavanja / Siedlungsausgrabungen*. – Katalogi in monografije 28, 120–137.
- TERŽAN, B., M. ČREŠNAR (ur.) 2014, *Absolutno datiranje bronaste in železne dobe na Slovenskem / Absolute Dating of the Bronze and Iron Ages in Slovenia*. – Katalogi in monografije 40, 703–724.

- TERŽAN, B., M. ČREŠNAR 2014, Poskus absolutnega datiranja starejše železne dobe na Slovenskem / Attempt at an Absolute Dating of the Early Iron Age in Slovenia. – V: B. Teržan, M. Črešnar (ur.) 2014, 703–724.
- TERŽAN, B., F. LO SCHIAVO, N. TRAMPUŽ-OREL 1984–85, *Most na Soči (S. Lucia) 2. Szombathyeve izkopavanja / Die Ausgrabungen von J. Szombathy*. – Katalogi in monografije 23/1, 2.
- TOMANIČ JEVREMOV, M. 1988–1989, Žarno grobišče v Ormožu (Das Urnengraberfeld von Ormož). – *Arheološki vestnik* 39–40, 277–322.

- VOJAKOVIĆ, P. 2013, *Prazgodovinska Emona. Novo odkrita protourbana naselbina na Prulah in njeno mesto v času in prostoru*. – Doktorska disertacija / PhD thesis, Oddelek za arheologijo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani (neobjavljeno / unpublished).
- VOJAKOVIĆ, P. 2023, Prazgodovinska Ljubljana: urbano trgovsko središče na stičišču poti (Prehistoric settlement in Ljubljana: an urban trading centre at the crossroads). – *Arheološki vestnik* 74, 531–590.

Remains of buildings and other settlement finds from the 8th century BC from the Sava riverbank in Kranj and their dendrochronological dating

Summary

In 2010, the remains of prehistoric buildings were excavated on the Sava riverbank below the conglomerate plateau on which Kranj is situated at the site of Savska cesta 10 (Fig. 1).¹ Four pieces of wooden posts or pillars were also preserved (Fig. 7, 8, Tab. 1), which also allowed for dendrochronological analyses and radiocarbon dating.

Three prehistoric building phases with several building layouts were discovered, which could be identified by the characteristic arrangements of postholes (Fig. 2, 3, App. 1). The latter were often reinforced with stone wedges. The walls of the buildings were made of wattle and daub, which can be inferred from the remains of burnt clay. The oldest phase comprised the ground plans of three buildings (1A–C) and a hearth, the second phase a larger rectangular building (building 2) with two hearths and the latest phase the remains of one building (building 3).

It has been established that most of the postholes of the buildings were dug from the layers representing the levelling during the different construction phases (SU 3, 21, and 39). It is assumed that the upper parts of these layers were also the walking

surfaces of the buildings or the settlement levels. This can be seen most clearly at building 2, where the surface of the layer extending across most of the excavation area at this level (SU 39) was burnt around the hearth and is documented as SU 20. At the same time, the fragments of ceramic vessels found in several layers indicate intensive (re) use of the area and the relocation of the layers containing finds during the various construction phases or the arrangement/levelling of the area. It is, therefore, likely that only the finds from the upper parts of the layers can be associated with the buildings standing on them, while the finds within the layers are more likely to be associated with earlier phases of occupation of the area or even more widely, if it was a matter of arranging space in a larger settlement area.²

The finds, predominantly pottery (Fig. 5, 6), are of typical settlement types, with pithoi or storage vessels, pots, dishes with inturned rims and baking lids predominating, and fine ware less abundant. Loom weights and spindle whorls were also found, as well as stone tools and the remains of their manufacture (Fig. 4).

As expected, the best comparisons with the pottery from Savska cesta 10 are found in the same settlement, i.e., in other places in Kranj, such as

¹ The excavations were carried out by a team of the ZVKDS, CPA, under the direction of Judita Lux, univ. dipl. archaeol. (Lux 2010). The results of the excavations and the finds were elaborated by the co-author of the paper in his diploma thesis (Gruden 2016). The article was supposed to be included in the Gabrovčev dan 2021 part of *Arheološki vestnik* 74 (2023), but for objective reasons it is published in this issue.

² An example of the simultaneous development of larger areas was found at the Tribuna site in Ljubljana, where the layout of one part of the settlement was completely changed between the first two phases of the settlement (Vojaković 2023, 542).

Pavšlar's house, the area around the parish church, and Khislstein castle. The material from Pavšlar's house was dated to Ha B3/C1 = Ha C0, with only a few younger pieces (Rozman 2004, 77–78). The material from the vicinity of the parish church was also dated to the Ljubljana IIb and IIIa periods, according to Gabrovec (Ha B3–Ha B3/C1 = Ha C0;³ J. Horvat 1983, 154–155). Among the material found there, which is typical of the younger period of the Urnfield culture, including pseudo-corded decoration, faceted dishes with inturned rims, and triangular decoration with extensions,⁴ vessels were also found which have good comparisons with the Ljubljana – Dvorišče SAZU burial site, such as pithoi with a decoration of slanted channels on a funnel-shaped mouth.⁵ Horvat mentions a dish with an inturned rim and decoration of horizontal facets and bundles of slanted channels on the rim as a typical element of the Early Iron Age (J. Horvat 1983, 148, Pl. 9: 24), as it was also found at Savska cesta (Pl. 7: 15). Based on the Certosa fibula found, Horvat assumed a continuous settlement of Kranj throughout the Hallstatt period (J. Horvat 1983, 155, Pl. 26: 17), but the finds from Khislstein Castle and Savska cesta 10 also suggest a contraction of settlement in Ha C1. A few finds from the courtyard of Khislstein Castle indicate the existence of a settlement before the Ha B period, but most of the material is also dated to the Ha B3/C1=Ha C0 period (Janežič 2015, 109).

Comparisons with the finds from Savska cesta 10 can also be found in the graves at Villa Prah,

³ The synchronisation of the Ljubljana II phase with the phases 'Ha B3 and/or Ha C0' in the Central European sense is used due to the current ambiguity in comparing this phase both with the adjacent Dolenjska region and with the Central European chronology. Recently, a proposal was made to merge the Ljubljana IIa and IIb phases (according to Gabrovec) into the Ljubljana II phase and to synchronise it with the Ha B3 phase according to the Central European chronology on the one hand and with the Podzemelj 1 phase of the Early Iron Age in the Dolenjska region on the other (Škvor Jernejčič 2014a). According to the current chronology, however, the latter, together with the Podzemelj 2 phase, is synchronised with the Ha C0 phase (Teržan 2010, 275–282, Fig. 42; Grahek 2016, 220–231, 273–285, Fig. 82). A more detailed commentary on the current situation is not appropriate in this article, so we have opted for this compromise solution.

⁴ Other instances include pots of types L1, L4 and L5, and dishes with decoration of slanted channels or horizontal facets.

⁵ Other typical Iron Age features on the Savska cesta include pots of type L7, a low-necked bowl with a prominent shoulder Sk2, cups Skd1, globular jars and pithoi of type P2.

especially in the pithoi of type P2, which were there used as urns (Gabrovec 1960b, Pl. 1: 9; 3: 9; Škvor Jernejčič 2014a, 266, Fig. 9.5; Škvor Jernejčič 2017, Pl. 3: 8; 4: 1). The grave goods are typical of the Podzemelj 2 phase (Ha B3/C1=Ha C0; Gabrovec 1964–1965, 32; Gabrovec 1966, 24, Fig. 2–3; Gabrovec 1973, 348; Škvor Jernejčič 2017, 138).

Good comparisons can be seen at the settlement and burial site at Bled. At the Pod gradom settlement, the remains of buildings from the Late Bronze Age and the transition to the older Hallstatt period, as well as from the younger Hallstatt period, have been investigated (Gerbec 2009). In contrast, the burial site at the Pristava was dated by Gabrovec to the beginning of the Early Iron Age (Gabrovec 1960a, 68).

There are also comparisons for several vessel types at the Ljubljana SAZU burial site. In particular, type P2 pithoi and globular jars have comparisons in well-dated graves from the burial site in the courtyard of the SAZU in Ljubljana, which belong to the Ljubljana II and IIIa stages (Ha B3–Ha B3/C1=Ha C0; Škvor Jernejčič 2014a, 220–226).

Fewer comparisons are found at the settlement at Tribuna in Ljubljana, where they mainly belong to the third phase of the settlement (Ha B2/B3; Vojaković 2013, 282–283), but a few can also be found in the fourth phase (Ha B3/C1 = Ha C0; Vojaković 2013, 283–284).

The Kranj sites relate to north-eastern Slovenia or the Ruše Urnfield group primarily through pseudo-corded decoration, which, according to Horvat, appears at the latest in the Ljubljana IIIa period (Ha B3/C1 = Ha C0; J. Horvat 1983, 149–150), as well as through the motif of incised hatched triangles (Teržan 1990, 42).

At the Dolenjska region site of Cvinger above Vir pri Stični, similarities can only be found for some widespread pottery types. Comparable material comes mainly from the layer connected to wall 1, which is dated to the Podzemelj 1–2 and Stična 1 periods (Ha B3/C1 = Ha C0 until Ha C2; Grahek 2013, 221–223).

The representation of the pottery types is fairly uniform across the various building phases and, based on comparisons, belongs to the same period. The exceptions are the pots of type L1, the only cup of type Skd3, which appeared only in the third building phase, and the pots of type L8 and the single small situla-shaped vessel, which are only found in the second building phase.

Finally, two fragments of vessels decorated with wide horizontal channels should be discussed.

The exact context of the first is not known, while the second comes from layer SU 3 (*Pl.* 6: 12), the youngest prehistoric layer. According to comparisons with sites from Styria, it is thought to belong to the Ha B3/C1=C0–Ha D1 period (Dular 2013, 53).

The dating of the finds also led us to the conclusion that the building phases at Savska cesta 10 followed each other in a relatively short span, without any interruption in between. On the basis of comparisons, the site fits well within the Ljubljana Group (Gabrovec 1999, 178–180) in the Ljubljana II and IIIa periods (Ha B3 Ha B3/C1 = C0).

Thanks to dendrochronological analyses and radiocarbon dating, the two earlier building phases can also be dated relatively well in absolute terms. The analysed wood sample of the pillar from building 1A (sample 11) shows that the tree from which it was made was felled in the first half of the 8th century BC (*Fig.* 9, *Tab.* 2). Since building 1A stood on a natural geological layer⁶ that was not overlain by an earlier settlement layer, it cannot be assumed that the area was settled before this time. The first settlement phase lasted at least until

the beginning of the second half of the 8th century BC when building 2 (*Fig.* 9, *Tab.* 2) was probably erected, marking the beginning of the second phase of settlement in the area. Its duration is difficult to estimate, but in view of all the archaeological material uncovered, even taking into account the few youngest finds from the third building phase, it is unlikely that the settlement of the area lasted until well into the 7th century BC.

The finds from Savska cesta 10 are an indication that the prehistoric settlement in Kranj towards the end of the Late Bronze Age and the beginning of the Iron Age extended not only along the top of the rock plateau above the confluence of the Sava and Kokra rivers but also down to the Sava riverbank. However, the settlement of this area was not long-lasting, as the absence of remains and finds from the Late Hallstatt period shows. Generally speaking, most finds from the prehistoric settlement at Kranj seem to belong to the Ha B3/C1 = C0 period. Finds and settlement remains from the later phases of the Hallstatt period are present throughout the settlement but are less extensive.⁷

⁶ Layer SU 15 (see *Fig.* 3).

⁷ Sagadin 2023, 438.

Gregor Gruden
Avgusta, raziskovalna in storitvena dejavnost, d.o.o.
Mestni trg 15
SI-5280 Idrija

Manca Omahen Gruškovnjak
Gorenjski muzej
Tomšičeva ulica 42
SI-4000 Kranj
manca.omahen@gorenjski-muzej.si

Katarina Čufar
Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta
Oddelek za lesarstvo
Katedra za tehnologijo lesa
Rožna dolina, Cesta VIII/34
SI-1000 Ljubljana
katarina.cufar@bf.uni-lj.si
<https://orcid.org/0000-0002-7403-3994>

Matija Črešnar
Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta
Oddelek za arheologijo
Center za interdisciplinarne raziskavev arheologiji
Aškerčeva 2
SI-1000 Ljubljana
matija.cresnar@ff.uni-lj.si
<https://orcid.org/0000-0002-7856-6384>

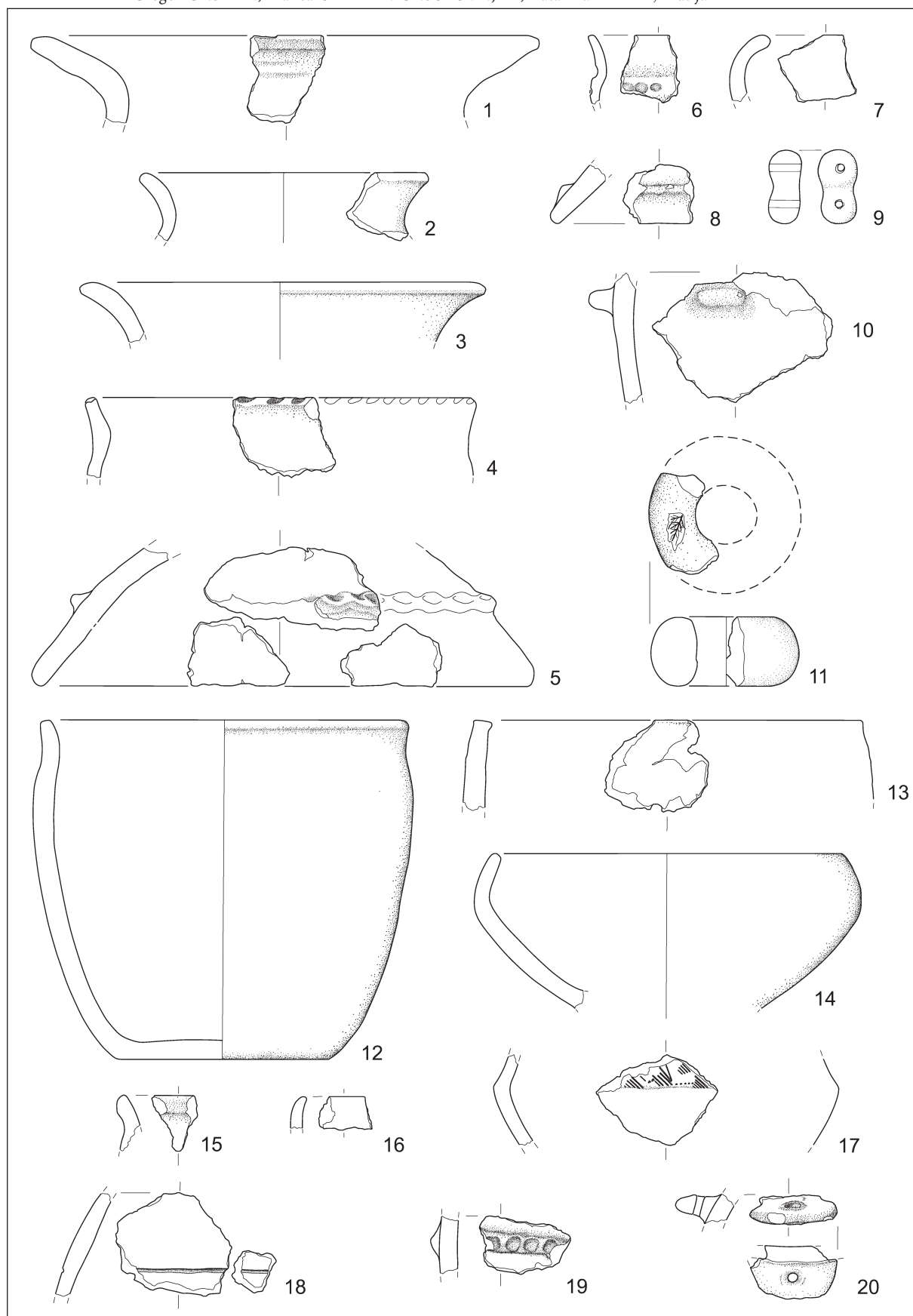
Raziskavo je v zadnjem obdobju pred objavo podpiral tudi raziskovalni program Arheologija (P6-0247), ki ga sofinancira Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije iz državnega proračuna. The research was also supported in the last pre-publication phase by the research programme Archaeology (P6-0247), which is co-financed by the Slovenian Research and Innovation Agency from the state budget.

Poselitvena faza / Occupation phase	Št. stavbe / Building no.	Oznaka konteksta / Context nr.	Stratigrafske enote / Stratigraphic units*
1	1A	Jama za soho / Posthole 1	135/ 134, 133
		Jama za soho / Posthole 2	146/ 145, 144
		Jama za soho / Posthole 3	153/ 151
		Jama za soho / Posthole 4	143/ 142, 141
		Jama za soho / Posthole 5	83/ 81, 80, 82
		Jama za soho / Posthole 6	155/ 154
		Jama za soho / Posthole 7	140/ 138
	1B	Jama za soho / Posthole 8	103/ 119, 102
		Jama za soho / Posthole 9	112/ 111, 110
		Jama za soho / Posthole 10	130/ 129, 128
		Jama za soho / Posthole 11	101/ 121, 100
		Jama za soho / Posthole 12	115/ 114, 113
		Jama za soho / Posthole 13	158/ 159, 157
		Jama za soho / Posthole 14	150/ 149
		Jama za soho / Posthole 15	148/ 147
		Jama za soho / Posthole 16	109/ 108, 107
		Jama za soho / Posthole 17	91/ 120, 90
		Jama za soho / Posthole 18	127/ 125
		Jama za soho / Posthole 19	124/ 122
	1C	Jama za soho / Posthole 20	89/ 88
		Jama za soho / Posthole 21	184/ 175
		Jama za soho / Posthole 22	99/ 136, 98
		Jama za soho / Posthole 23	106/ 105, 104
		Ognjišče / Fireplace 1	131
		Jama / Pit A	183/ 181
		Jama / Pit B	164/ 163
		Jama / Pit C	166/ 165

Poselitvena faza / Occupation phase	Št. stavbe / Building no.	Oznaka konteksta / Context nr.	Stratigrafske enote / Stratigraphic units*
2	2	Ognjišče / Fireplace 3	40
		Ognjišče / Fireplace 2	19
		Suhozid / Dry wall	87
		Jama za soho / Posthole 24	94/ 93, 92
		Jama za soho / Posthole 25	118/ 117, 116
		Jama za soho / Posthole 26	171/ 170
		Jama za soho / Posthole 27	174/ 173, 172
		Jama za soho / Posthole 28	178/ 177, 176
		Jama za soho / Posthole 29	68/ 67, 66
		Jama za soho / Posthole 30	58/ 57, 56, 60
		Jama za soho / Posthole 31	49/ 48, 47, 64
		Jama za soho / Posthole 32	51/ 65, 50
		Jama za soho / Posthole 33	78/ 77, 75, 76
		Jama za soho / Posthole 34	63/ 62, 61
		Jama za soho / Posthole 35	86/ 85, 84
		Jama za soho / Posthole 36	23/ 22
		Jama za soho / Posthole 37	73/ 72, 71
		Jama za soho / Posthole 38	42/ 46, 41
		Jama za soho / Posthole 39	97/ 96, 95
		Jama za soho / Posthole 40	38/ 59, 37
		Jama za soho / Posthole 41	36/ 45, 35
		Kamnit podstavek za soho / Stone padding for post	33
3	3	Jama za soho / Posthole 42	18/ 17
		Jama za soho / Posthole 43	7/ 6, 14
		Jama za soho / Posthole 44	5/ 4
		Jama za soho / Posthole 45	9/ 8
		Jama za soho / Posthole 46	11/ 10
		Jama / Pit D	53/ 52, 160, 69**
		Jama / Pit E	55/ 54

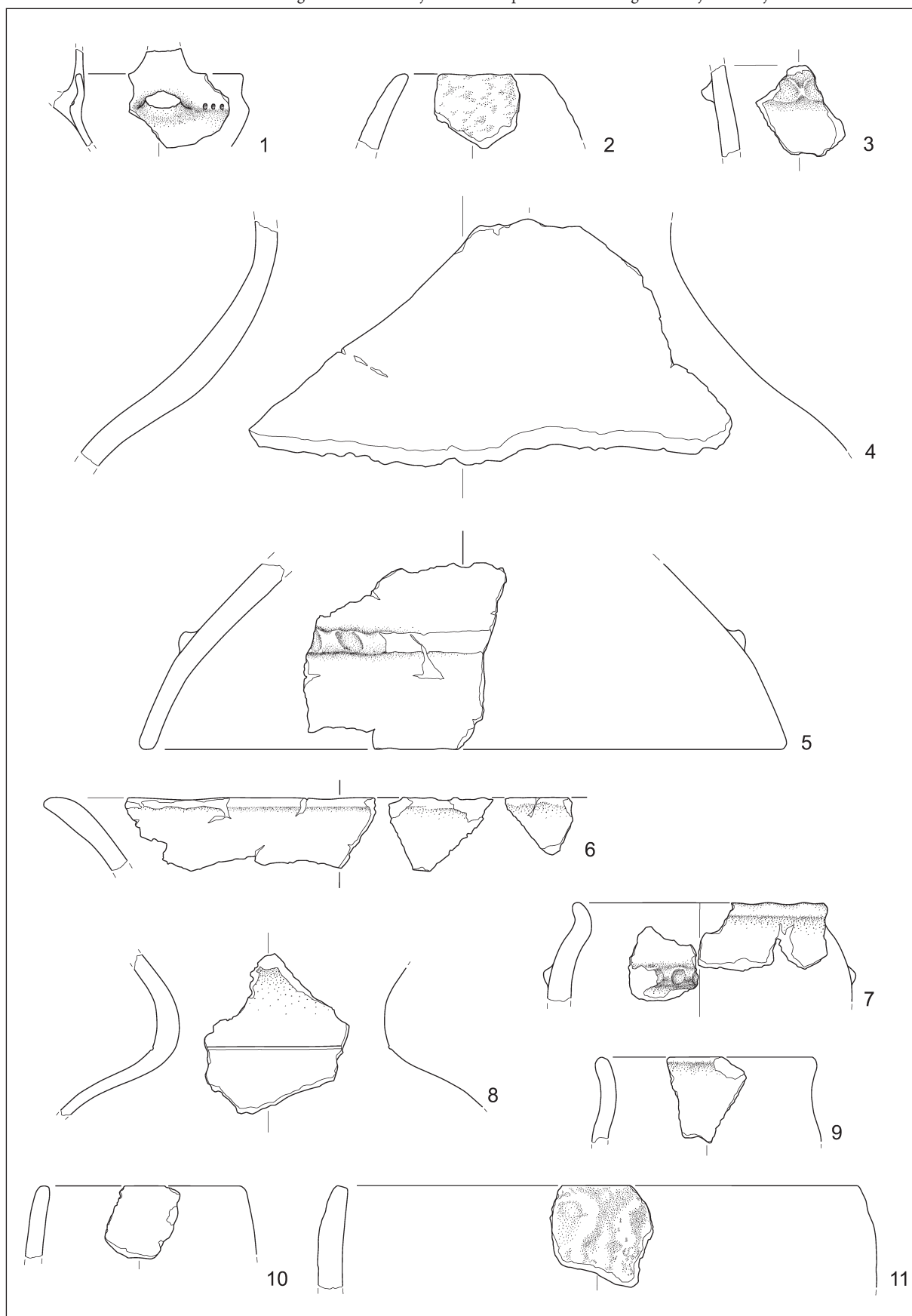
Pril. 1: Kranj, Savska cesta 10. Pregledna tabela jam in drugih arheoloških struktur s pripadajočimi številkami stratigrafskih enot. * Prva številka predstavlja vkop, druga oblogo, tretja polnilo, krepko izpisana številka pa ostanke lesa. ** Več zaporednih zasutij.

App. 1: Kranj, Savska cesta (street) 10. Table of pits and other archaeological features with associated stratigraphic unit numbers. *The first number represents the pit cut, the second number the pit fill, the third number the stone lining of the pit and the bolded number the remains of the wooden post. ** Multiple successive fills.

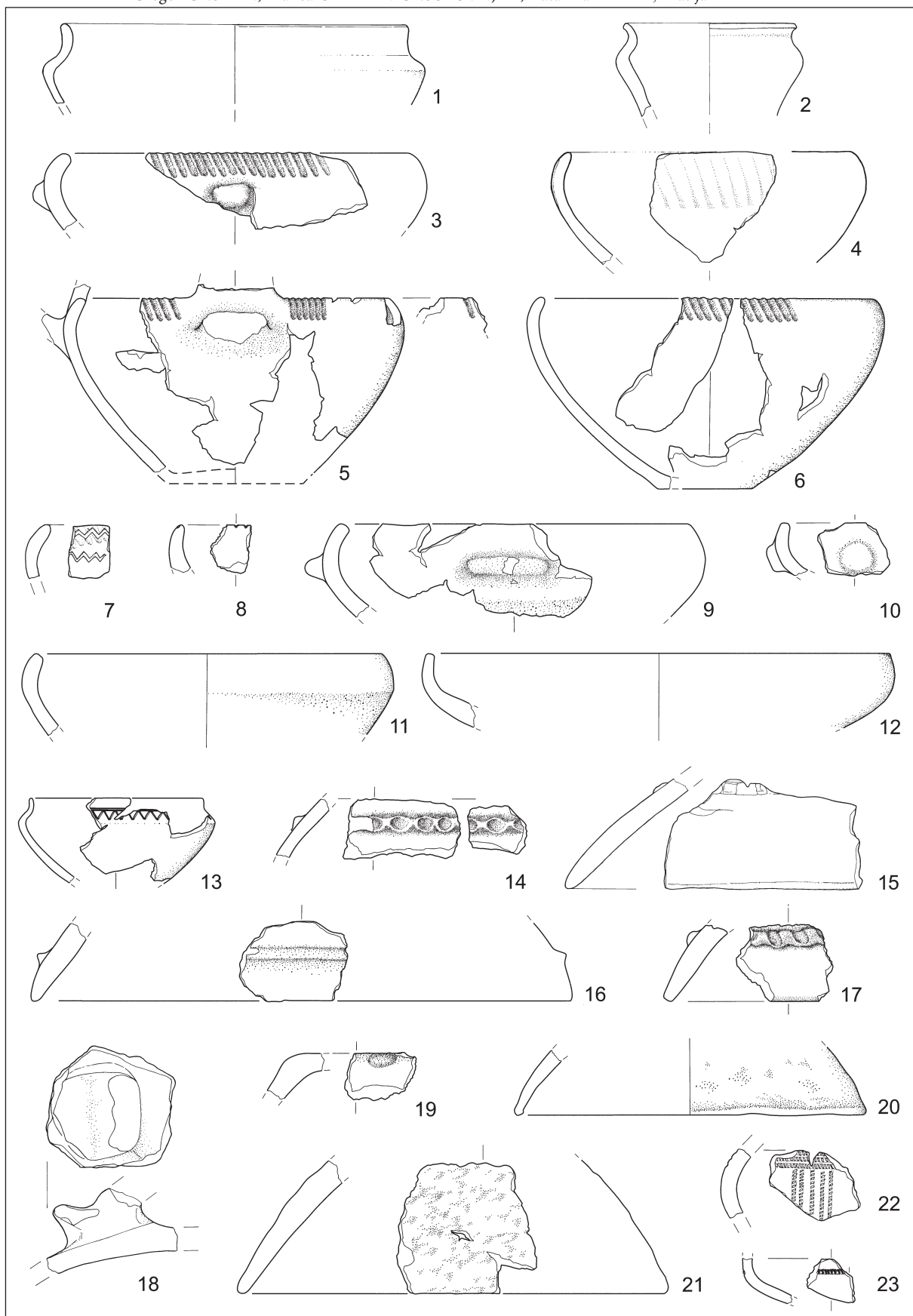
T. 1: Kranj, Savska cesta 10. Faza 1. Keramika. M. = 1:3.

Pl. 1: Kranj, Savska cesta (street) 10. Phase 1. Ceramics. Scale = 1:3.

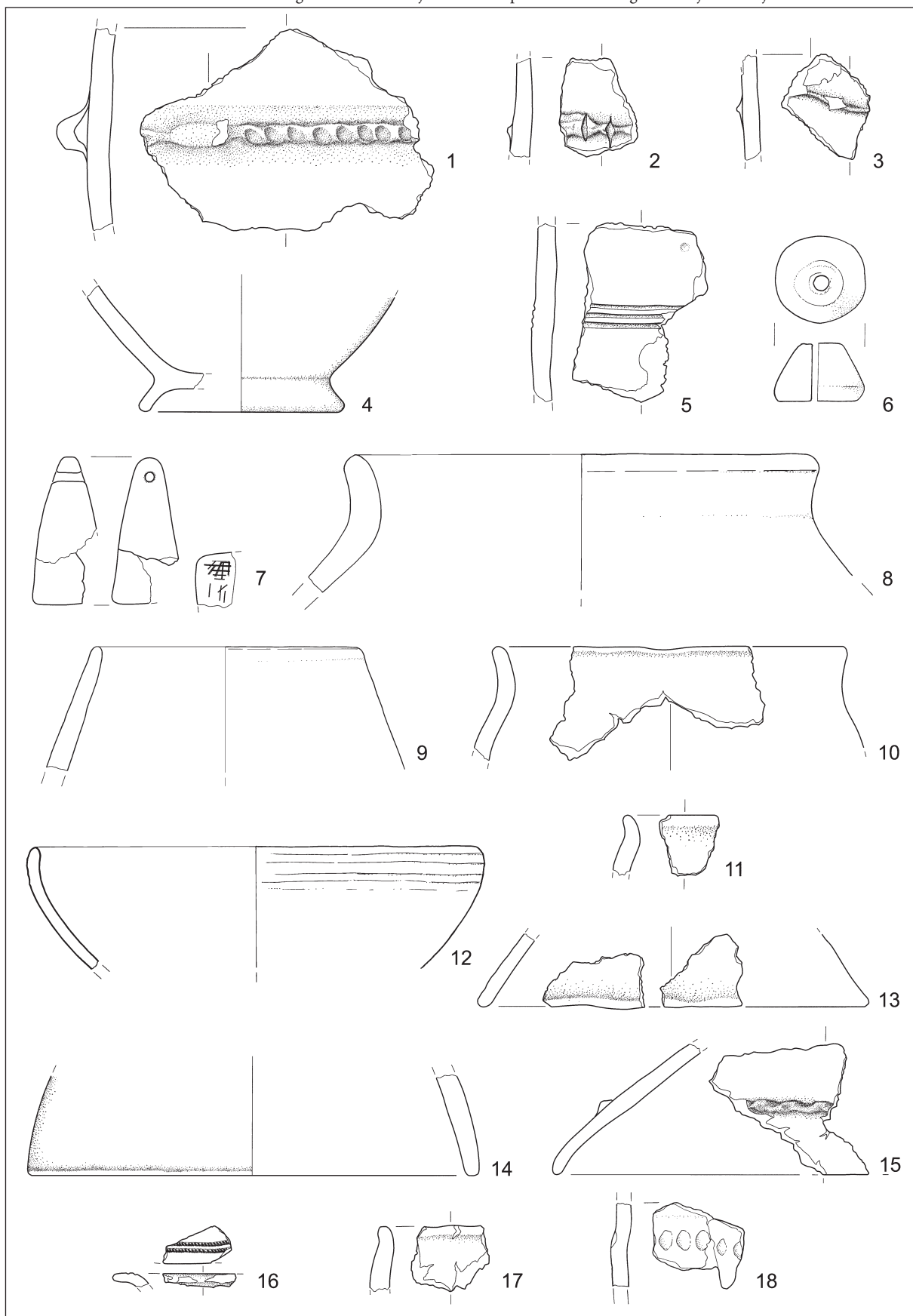
T. 2: Kranj, Savska cesta 10. 1–5 faza 1; 6–11 faza 2. Keramika. M. = 1:3.

Pl. 2: Kranj, Savska cesta (street) 10. 1–5 phase 1; 6–11 phase 2. Ceramics. Scale = 1:3.

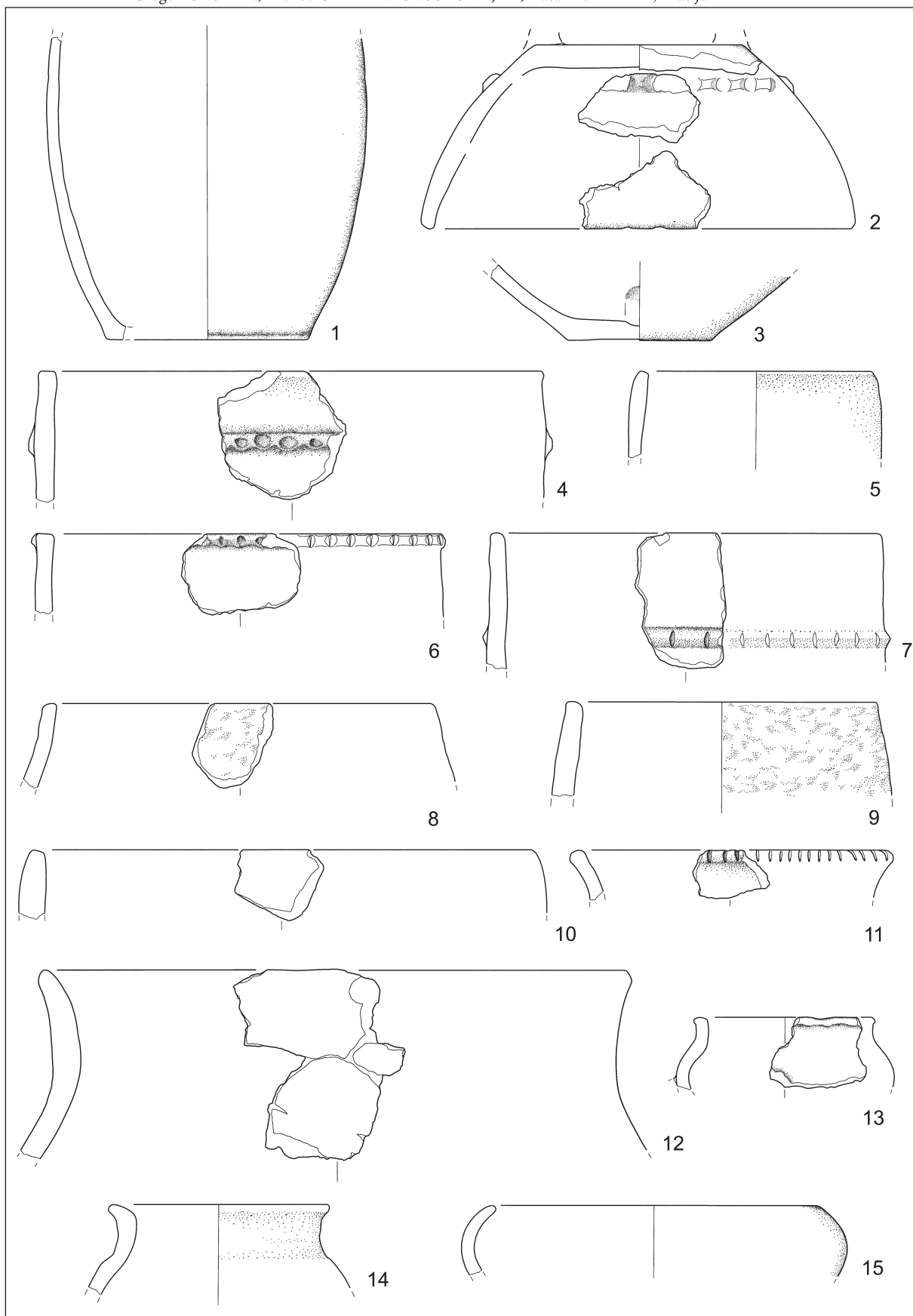
T. 3: Savska cesta 10. Faza 2. Keramika. M. = 1:3.

Pl. 3: Savska cesta (street) 10. Phase 2. Ceramics. Scale = 1:3.

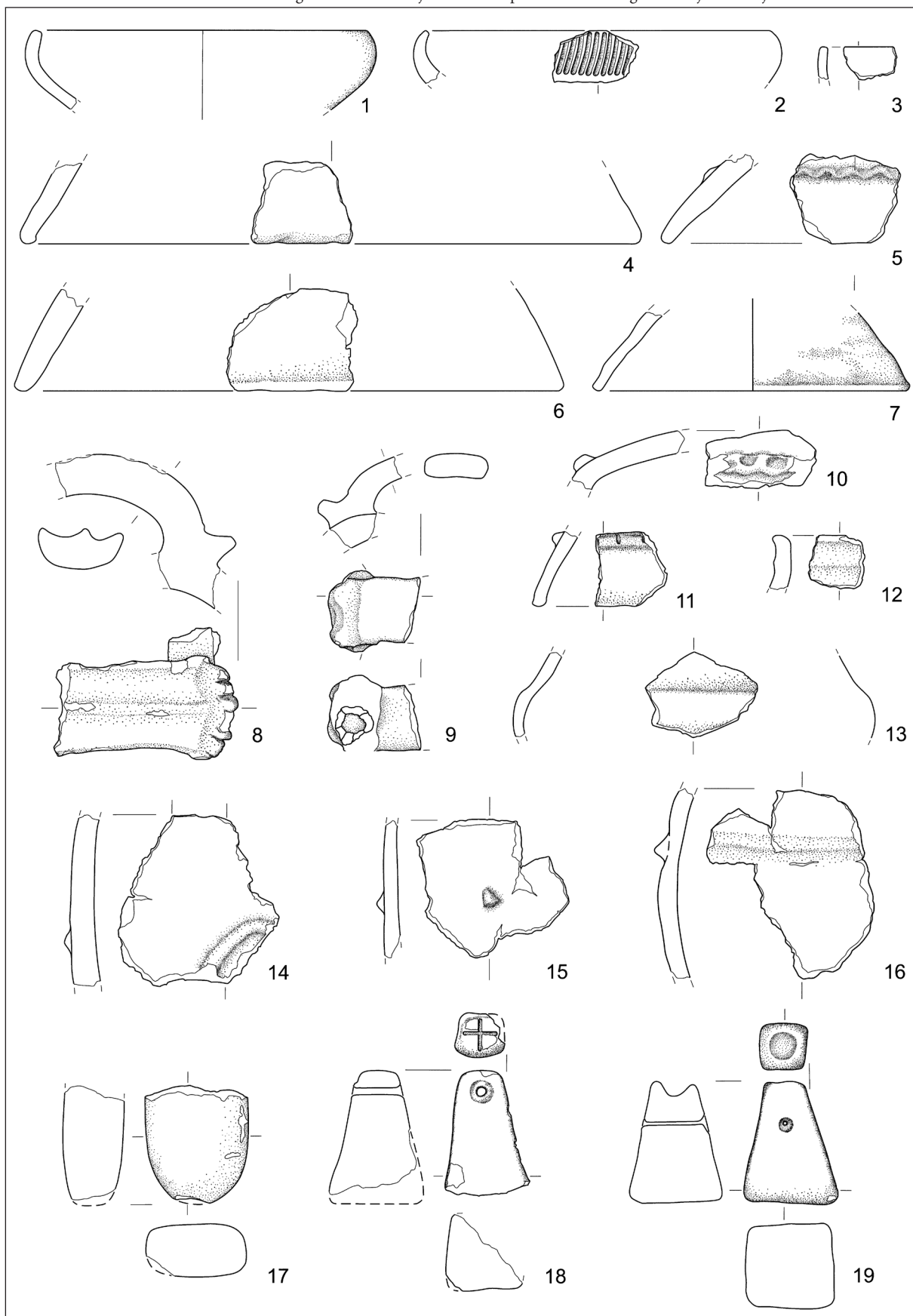
T. 4: Savska cesta 10. Faza 2. Keramika. M. = 1:3.

Pl. 4: Savska cesta (street) 10. Phase 2. Ceramics. Scale = 1:3.

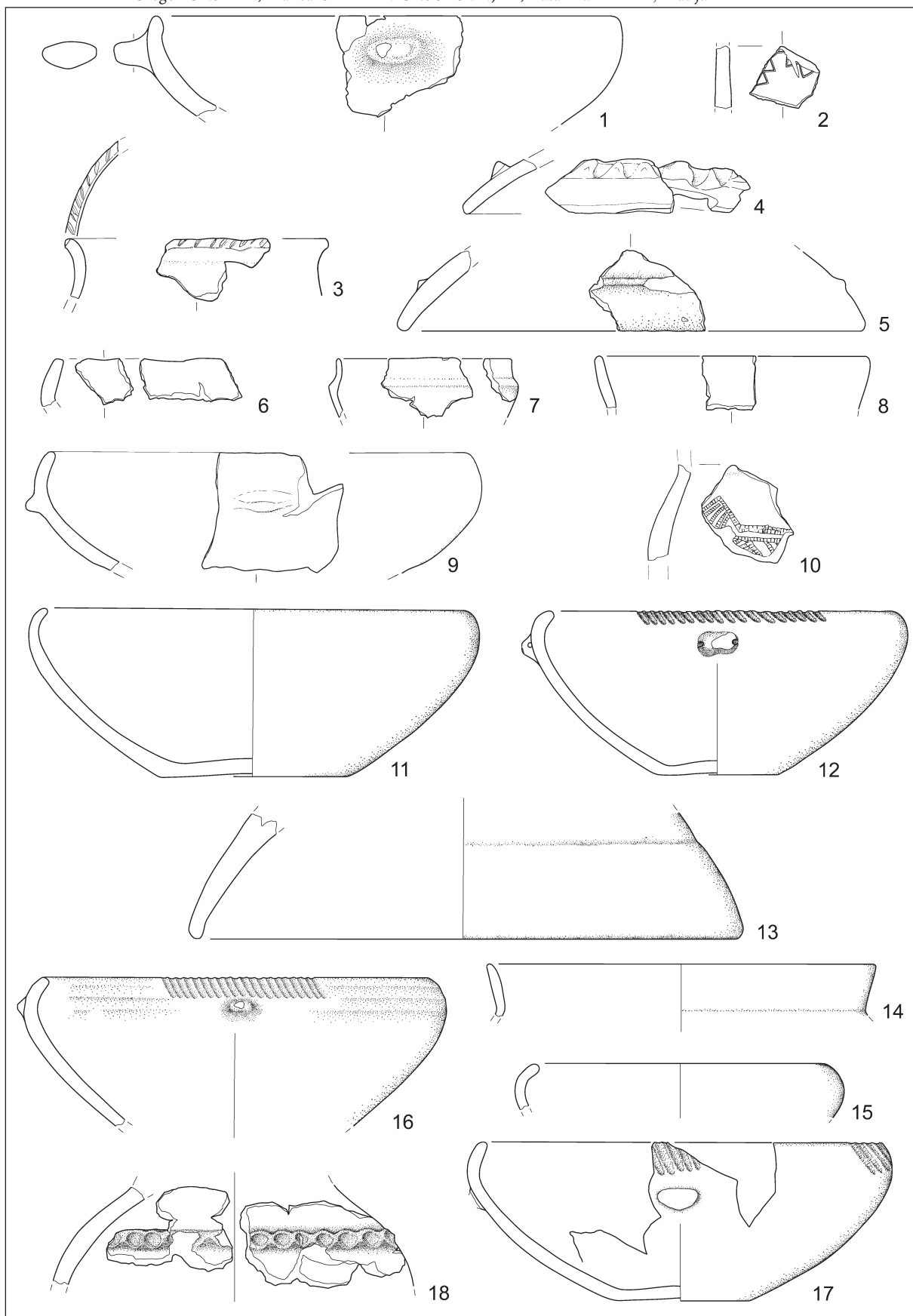
T. 5: Savska cesta 10. 1–3 faza 2; 4–15 faza 3. Keramika. M. 1 = 1:4; 2–15 = 1:3.

Pl. 5: Savska cesta (street) 10. 1–3 phase 2; 4–15 phase 3. Ceramics. Scale 1 = 1:4; 2–15 = 1:3.

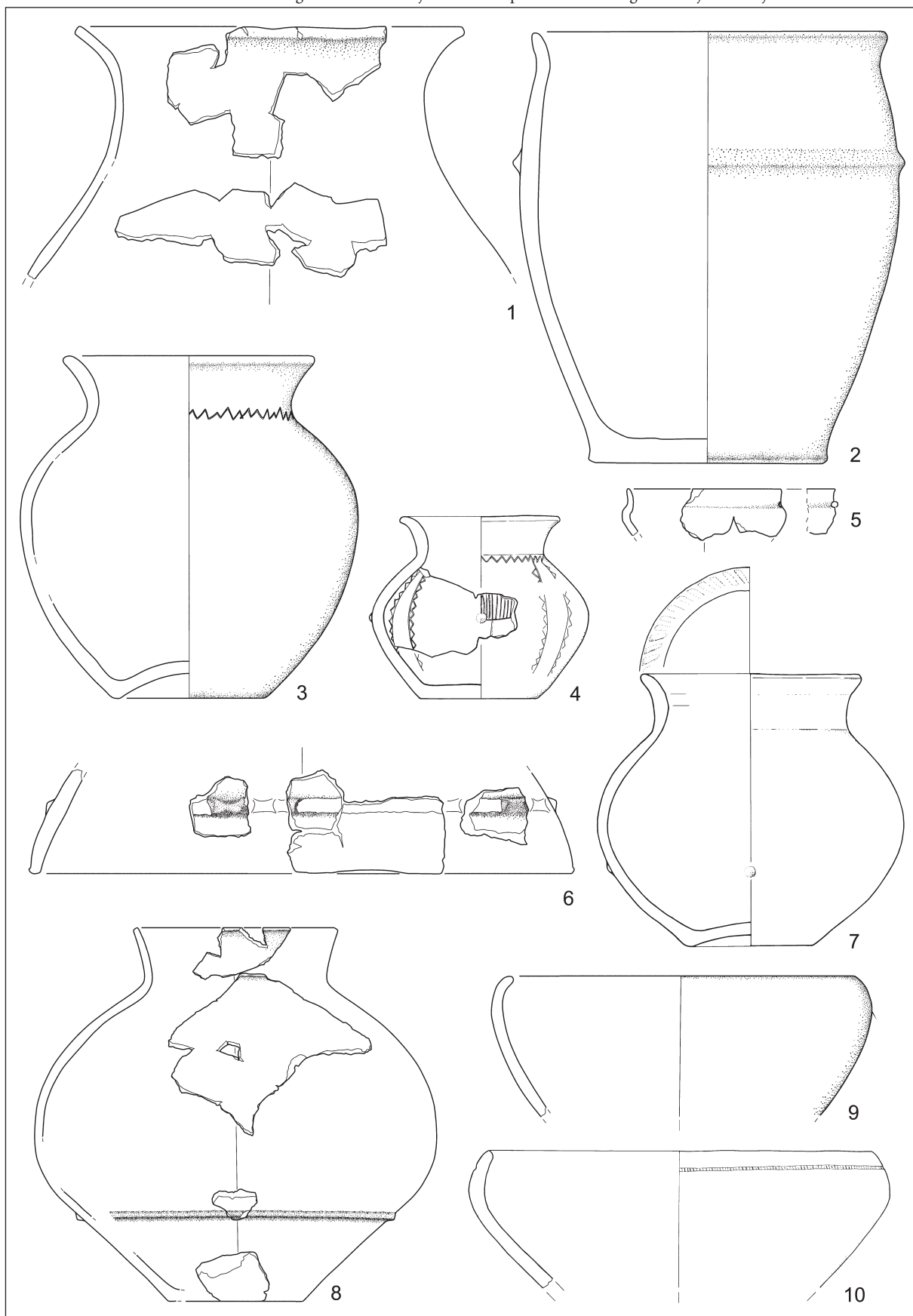

T. 6: Savska cesta 10. Faza 3. Keramika. M. = 1:3.

Pl. 6: Savska cesta (street) 10. Phase 3. Ceramics. Scale = 1:3.

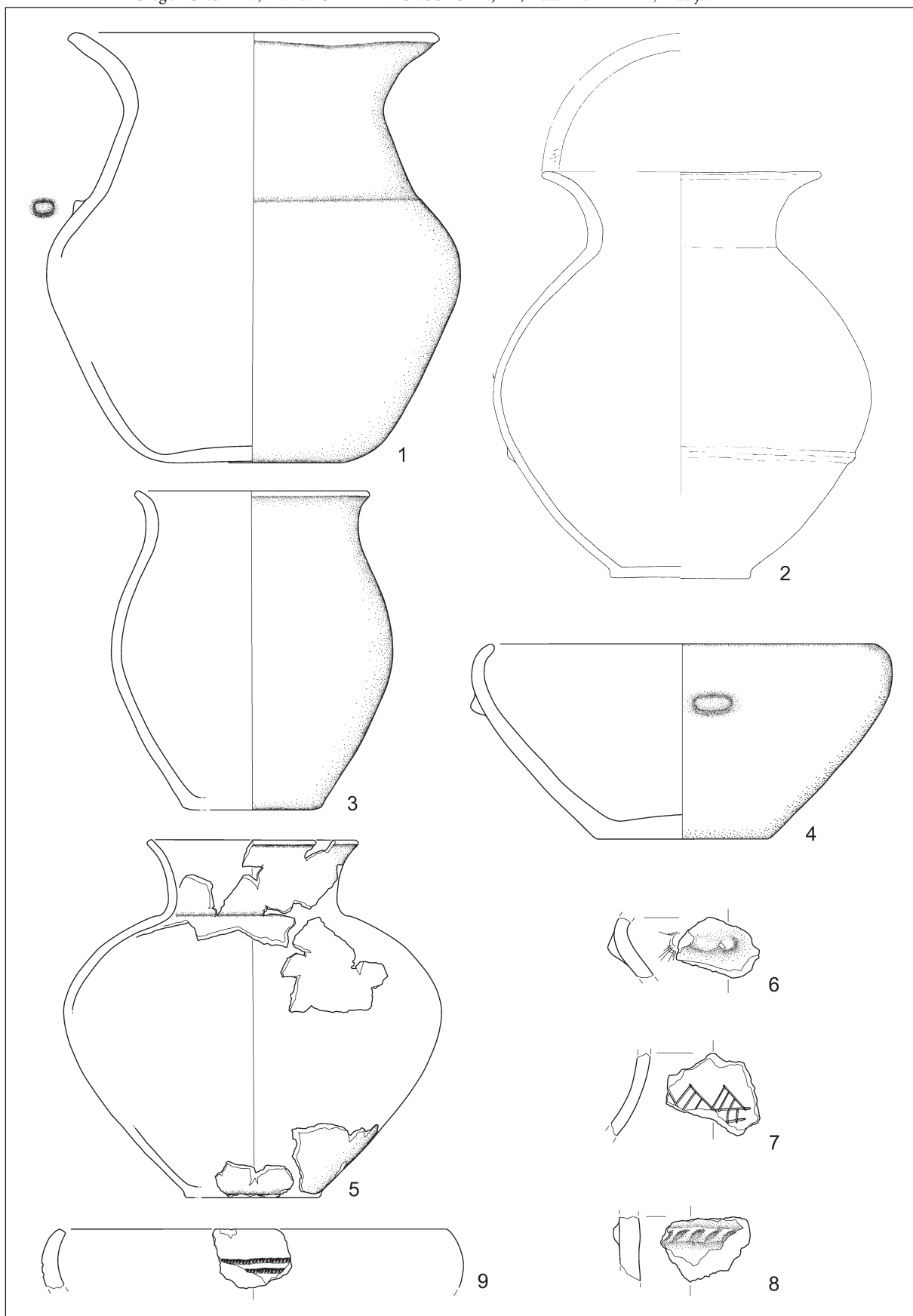

T. 7: Savska cesta 10. 1–2 faza 3; 3–9 fazi 1 in 2; 10–13 fazi 2 in 3; 14 fazi 1 in 3; 15–18 faze 1, 2 in 3. Keramika. M. = 1:3.
 Pl. 7: Savska cesta (street) 10. 1–2 phase 3; 3–9 phases 1, 2; 10–13 phases 2, 3; 14 phases 1, 3; 15–18 phases 1, 2, 3.
 Ceramics. Scale = 1:3.

T. 8: Savska cesta 10. Faze 1, 2 in 3. Keramika. M. 1-7,9,10 = 1:3; 8 = 1:6.

Pl. 8: Savska cesta (street) 10. Phases 1, 2, 3. Ceramics. Scale 1-7,9,10 = 1:3; 8 = 1:6.

T. 9: Savska cesta 10. 1–3 faze 1, 2 in 3; 4 fazi 2 in 3, moderne plasti; 5 faze 1, 2 in 3, moderne plasti; 6–8 moderne plasti; 9 brez podatka. Keramika. M. 4,6–9 = 1:3; 1–3,5 = 1:6.

Pl. 9: Savska cesta (street) 10. 1–3 phases 1, 2, 3; 4 phases 2, 3, modern layers; 5 phases 1, 2, 3, modern layers; 6–8 modern layers; 9 no data. Ceramics. Scale 4,6–9 = 1:3; 1–3,5 = 1:6.